DE FLAVII IOSEPHI STUDIIS RHETORICIS
QUAESTIONES SELECTAE

DISSERTATIO INAUGURALIS PHILOLOGICA QUAM AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES AB AMPLISSIMO PHILOSOPHORUM ORDINE IN ACADEMIA FRIDERICIANA HALENSI CUM VITEBERGENSI CONSOCIATA RITE CAPESSENDOS SCRIPSIT

WILHELM HORNBOSTEL
HANNOVERANUS

HALIS SAXONUM
TYPIS WISCHANI ET BURKHARDTI
MDCCCCXII

DE DISSERTATIONE PROBANDA
AD PHILOSOPHORUM ORDINEM RETTULIT
OTTO KERN

PARENTIBUS CARISSIMIS
SACRUM

De Flavii Josephi arte rhetorica disputaturus initium scribendi facio a verbis ipsius Josephi de sermone suo in epilogo Antiquitatum (XX 263) factis, quibus non sine gloria fatetur neque Iudaeum neque omnino alium hominem aptiorem fuisse ad historiam Iudaeorum conscribendam: *ἔχω γὰρ ὁμολογούμενον παρὰ τῶν ὁμοεθνῶν πλεῖστον αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπιχώριον παιδείαν διαφέρειν καὶ τῶν Ἑλληνικῶν δὲ γραμμάτων ἐσπούδασα μετασχεῖν τὴν γραμματικὴν ἐμπειρίαν ἀναλαβών, τὴν δὲ περὶ τὴν προφορὰν ἀκρίβειαν πάτριος ἐκώλυσεν συνήθεια.* Josephus quippe qui studiis litterarum Graecarum se tradens peregrina lingua uti vellet ad libros componendos, viribus suis, quia deerant ars et exercitatio *τῆς προφορᾶς*, diffisus est. Unde auxilium petiverit ipse dicit: *εἶτα σχολῆς ἐν τῇ Ῥώμῃ λαβόμενος, πάσης μοι τῆς πραγματείας ἐν παρασκευῇ γεγενημένης χρησάμενός τισι πρὸς τὴν Ἑλληνίδα φωνὴν συνεργοῖς οὕτως ἐποιησάμην τῶν πράξεων τὴν παράδοσιν* (c. Ap. I 50)[1]. Nascentem igitur librum ita animo nobis effingimus, ut Josephus postquam attendens argumentum fundamentum, quod *τὸ ὑπόμνημα* dicimus, paravit, id rhetoribus tradiderit, a quibus secundum rhetorum praecepta expolitum est. Quia tamen fieri non potest, ut ars rhetorica ab Josepho ipso adhibita ab opera *τῶν συνεργῶν* discernatur, nos non vexabit controversia, quid librorum ipsi scriptori, quid *τῶν συνεργῶν* operae tribuendum sit. Inquirendi vias et modos aperuit Alfredus Wolffius[1]) dissertatione egregia de bello Iudaico, qua ostendit non iniuria veteres criticos hanc descriptionem belli exercitationem rhetoricam vel epideixim duxisse:

---

[1]) cf. Alfredum Wolff, De Flavii Josephi belli Iudaici scriptoris studiis rhetoricis. Diss. Halle 1908 p. 1.

Φαῦλοι δέ τινες ἄνθρωποι διαβάλλειν μου τὴν ἱστορίαν ἐπικεχειρήκασιν ὥσπερ ἐν σχολῇ μειρακίων γύμνασμα προκεῖσθαι νομίζοντες (c. Ap. I 53).

Sed haec hactenus. Nolo repetere, quae Wolffius dilucide exposuit, nova autem iis addere nequeo. Itaque transeamus ad disputationem ipsam ac primum quidem ad

argumentum.

Libri contra Apionem scripti divisi sunt in duas partes (I 1—II 144 et II 145—II 296), quarum pars prior initium capit a

prooemio (I 1—5),

neque est quod dubites, num traxerit argumentum ex solito rhetorum more[1]; est enim quadripertitum, pariter ac prooemium alteri parti praemissum, II 145—150 (cf. p. 3). Dionysius Hal. (De Lys. 17 p. 490 U.-R.) has partes quattuor enumerat: *τότε μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἰδίου ἐπαίνου λέγων αὐτὸς ἄρχεται.* Hoc est quod Suessius nominat laudationem aut rei aut scriptoris ipsius. Apud Josephum hanc partem amplectuntur verba *Ἱκανῶς — συνεγραψάμην* (I 1), quibus hos libros tantum additamentum quoddam esse dicit re ipsa iam in libro de Antiquitatibus diiudicata.

Secunda pars est *ἡ διαβολὴ* adversariorum aut refutatio *τῆς διαβολῆς* in rem aut scriptorem, qua de parte docet Dionysius (l. c.): *τότε δὲ ἀπὸ τῆς διαβολῆς τοῦ ἀντιδίκου, εἰ δὲ τύχοι αὐτὸς προδιαβληθείς, τὰς αἰτίας πρῶτον ἀπολύεται τάς καθ' αὑτοῦ.* Neque aliter Josephus iis quae sequuntur I 2/3 (*ἐπεὶ δὲ . . ἐπανορθώσασθαι*).

Mirari non debemus tertiam partem partitionis rhetoricae (Dion. Hal. l. c.): *τότε δὲ τοὺς δικαστὰς ἐπαινῶν καὶ θεραπεύων οἰκείους ἑαυτῷ τε καὶ τῷ πράγματι καθίστησι*), quae inscribitur petitio *τῆς εὐνοίας*, tam brevem esse apud

---

[1]) cf. Süss, Ethos. p. 194.

Josephum (I 3 verba *διδάξαι — ἀρχαιότητος*). Quod quomodo factum sit, facile intelleget, qui perpenderit verba Luciani de prooemiis historicorum facta (De hist. conscr. c. 53): *τὸ τῆς εὐνοίας παρεὶς προσοχὴν καὶ εὐμάθειαν ἐμποιήσει τοῖς ἀκούουσι*[1]), cum ad nihil aliud nisi *τὸ γένος δικανικόν* pertineant verba Anaximenis *καθ᾽ ὅσον τῷ λόγῳ δυνατὸν εὔνους ἡμῖν αὐτοὺς ποιῆσαι* (Rhet. Gr. ed. Sp.-H. I 2 p. 65. c. 29).

Extrema prooemii pars amplectitur commendationem rei (I 4/5), de qua Dionysius (l. c.) pluribus agit: *τότε δὲ τὴν ἀσθένειαν τὴν ἰδίαν καὶ τὴν πλεονεξίαν τὴν τοῦ ἀντιδίκου καὶ τὸ μὴ περὶ τῶν ἴσων ἀμφοτέροις εἶναι τὸν ἀγῶνα ὑποδείκνυσι · τότε δὲ ὡς κοινὰ τὰ πράγματα καὶ ἀναγκαῖα πᾶσι καὶ οὐκ ἄξια ὑπὸ τῶν ἀκουόντων ἀμελεῖσθαι λέγει, τότε δὲ ἄλλο τι κατασκευάζεται τῶν δυναμένων αὐτὸν μὲν ὠφελῆσαι, τὸν δὲ ἀντίδικον ἐλαττῶσαι.*

Josephum rhetorum praecepta consilio et mente sequi satis ex eo elucet, quod eaedem partes apparent in prooemio alterius partis librorum c. Ap. scriptorum (II 145—150). Ordo tantum paulum immutatus est; pars enim laudatio aut rei aut scriptoris ipsius (II 146) ponitur post partem *διαβολή* (II 145). Etiam in hoc prooemio breviter perstringitur *τὸ εὔνους ποιεῖν* verbis *παρακαλῶ δὲ τοὺς ἐντευξομένους τῇ γραφῇ μὴ μετὰ φθόνου ποιεῖσθαι τὴν ἀνάγνωσιν* (II 147), et iterum finem prooemii facit commendatio rei (II 147—150).

Prooemiis tractatis paucis attingam

excursus

post utrumque prooemium insertos. Priorem excursum (I 6—56) indicat Josephus verbis *περὶ μὲν οὖν τούτων ἀναγκαίαν ἐποιησάμην τὴν παρέκβασιν* (I 57), atque alterum (II 151—156) non minus verbis *Μικρὸν οὖν ἀναλαβὼν τὸν λόγον τοῦτ᾽ ἂν εἴποιμι πρῶτον* (II 151) quam transitu ad argumentationem propriam *Ἴδωμεν δὲ τῶν ἔργων αὐτοῦ τὸ*

---

[1]) cf. Lieberich, Studien zur Geschichte des griech. Prooem., Diss. München 1899.

πρῶτον μεγαλεῖον (II 157). Josephus utrum voluntate an casu utrumque excursum locis tam eximiis posuerit non diiudicem, attamen suspicor eum his interiectionibus artificiosis fundamentum argumentationis insequentis consulto sibi paravisse.

Partitio.

librorum c. Ap. scriptorum perspicua et dilucida est; duas enim partes distinguere possumus, priorem I 1—II 144 et alteram II 145—296. Non solum excursus duo et prooemia tanta arte perpolita partitionem significant, sed etiam termini technici quidam. Legimus I 219 *Ἓν ἔτι μοι κεφάλαιον ὑπολείπεται τῶν κατὰ τὴν ἀρχὴν προτεθέντων τοῦ λόγου*, II 144 *καὶ τοῦτο [παρ]ῇ μῶν ἐνταῦθα τὸ πέρας ἔστω τοῦ λόγου,* II 151 *Μικρὸν οὖν ἀναλαβὼν τὸν λόγον. Τὰ κεφάλαια*[1]) sunt partes minores, quas dicimus capita. Cavendum est ne *λόγον* reddamus verbo voluminis aut libri, cum naturalis et principalis significatio, id quod docet Herodotus Aesopum *λογοποιόν* nominans (II 134)[2]), sit narratio. Ex Josephi verbis aliud esse finem voluminis aliud finem *λόγου* intellegimus, I 320 *ἀλλ᾽ ἐπειδὴ σύμμετρον ἤδη τὸ βιβλίον εἴληφε μέγεθος, ἑτέραν ποιησάμενος ἀρχὴν τὰ λοιπὰ τῶν εἰς τὸ προκείμενον πειράσομαι προσαποδοῦναι.* Ex magno numero locorum, quos Birtius (l. c. p. 146) collegit, unum afferam, Sext. Emp., Adv. dogm. I 446 *μέτρον δὲ ἔχοντος αὔταρκες τοῦ ὑπομνήματος ἀπὸ ἄλλης ἀρχῆς πειρασόμεθα κτλ.* Gutschmidius[3]) Herodotum ipsum eius usus testem esse dicit, cum *λόγος ά* non totum volumen primum expleat, sed etiam *λόγος β'* magnam eius partem (I 95—130) occupet.

Huc spectat etiam alia res eo effecta, quod scriptori respiciendus erat ʻmodus voluminisʼ. Initio enim voluminis

---

[1]) de hoc verbo cf. Mutschmann Herm. XLVI (1911) p. 95 et Th. Birt, Das antike Buchwesen p. 158.

[2]) cf. Ed. Meyer, Forsch. zur alten Gesch. I p. 128.

[3]) A. v. Gutschmid, Kl. Schr. IV (1893) p. 183.

novi ei collocanda erat *παλιλλογία,* ut is qui legit contextum argumentationis nondum perfectae caperet. Ex hac iteratione, quid sit discriminis inter duo initia et voluminis et *λόγου,* cognoscitur, cum in prooemio *τοῦ λόγου* alterius (II 145) adeo omnis *παλιλλογία* desit, ut statim ad argumentum novum transeatur.

Denique memoratu dignissimus est finis *τοῦ λόγου* prioris, in quo Josephus, ut eum exornet et perpoliat, terribilem mortem Apionis inimici narrat, II 143/4 *τοῦτο μὲν Ἀπίωνι τοῦ βίου τὸ τέλος ἐγένετο καὶ τοῦτο [παῤ] ἡμῶν ἐνταῦθα τὸ πέρας ἔστω τοῦ λόγου.* Nordenius hanc componendi artem efficacem et valentem imprimis a Tacito adhibitam redire ad Peripateticos opinans similes locos collegit[1]). Ex titulo libri Anaximenis[2]), qui *βασιλέων μεταλλαγαί* inscribitur, satis probabiliter concludi videtur hunc librum in usum rhetorum, qui opera sua artibus rhetoricis distinguere et exornare voluerunt, in epitomen coactum esse. Finis quoque libri VII Belli Iud. Josephum atrocem inimici mortem exornantem praebet, cum l. I in fine funus Herodis amplum narrans non tantopere offendat. Mirum quantum hic finis rhetoricus frequentat in Antiquitatibus, quarum enumero libros I, IV, VI, VII, VIII, XI, XII, XIII, XIV, XVI, XVII, XIX.

Iam venimus ad

τὸν ἐπίλογον (II 287—296),

qui incipit a verbis reicientibus ad *τὴν ἀκριβῆ παράδοσιν ἐν τοῖς περὶ ἀρχαιολογίας μοι γραφεῖσι* (II 287). Deinde ratione scripti (*οὔτε ψέγειν οὔτε ἐγκωμιάζειν* II 287) confirmata verba fiduciae plena *καὶ δή μοι δοκῶ πεπληρῶσθαι διὰ τῆς γραφῆς ἱκανῶς ἃ προὐπεσχόμην* (II 288) commode transducunt ad *τὴν παλιλλογίαν,* quae epilogi est summa: breviter sed eo efficacius singulae *διαβολαί* iterum *συγκρίσει* contenduntur,

---

1) Gercke-Norden, Einl. in die Alttw. I p. 583.

2) cf. Brzoska bei Pauly-Wiss. I 2 Sp. 2096/7 s. v. Anaxim.

admirabilibus asyndetis (II 288—290), tum laudatio legum (II 291/4), qua omne Josephi *πάθος* postremum exardescit, ac denique *ἐνθύμημα* et forma et argumento magnificum (II 295). Hanc abundantiam dictionis, quae extrema parte totius scripti animos legentium capere conatur, scholam rhetorum sapere ex verbis Anaximenis cognoscimus (Rhet. Gr., Sp.-H. I 2 p. 56, 7; c. 20): *Παλιλλογία δέ ἐστι μὲν σύντομος ἀνάμνησις, δεῖ δ' αὐτῇ χρῆσθαι καὶ περὶ τῶν μερῶν καὶ περὶ τῶν ὅλων λόγων τὰς τελευτάς.* Ab eodem rhetore huius praecepti causam comperimus (l. c. p. 58; c. 22): *τοῦτον μὲν οὖν τὸν τρόπον μῆκος ἕξουσιν οἱ λόγοι*[1]).

Transeamus ad

partitionem Vitae,

de qua disputantibus nobis dux non contemnendus exstitit Mischius.[2]) A quo cum genus litterarum scriptorum talium exquisite tractetur, facile supersedeo in his quaestionibus diutius versari, ut ire possimus statim in medias res. Hae quattuor partes Vitae ostenduntur:

I. Descriptio Vitae usque ad seditionem Judaeorum (Vi 1—12).
II. Res in Galilaea gestae (Vi 13—413).
III. Res apud Romanos gestae (Vi 414—429).
IV. Epilogus (Vi 430).

Miramur, quod pars secunda comparata ad reliquas tanta amplitudine est, quamquam tantum res usque ad Vespasiani adventum describuntur (Vi 411). De reliquis rebus gestis haec mira fiunt verba: *πάντα τε τὰ πεπραγμένα μοι κατὰ τὸν Ἰουδαϊκὸν πόλεμον καὶ τὴν Ἱεροσολύμων πολιορκίαν μετ' ἀκριβείας ἐν ταῖς περὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου βίβλοις ἀπήγγελκα. ἀναγκαῖον δ' ἐστίν, ὡς οἶμαι, καὶ ὅσα μὴ*

---

[1]) de usu *τῆς παλιλλογίας* in apologia Iudaica cf. P. Wendland, Die Therapeuten und die philon. Schrift vom beschaul. Leben. Jahrb. f. kl. Phil., Suppl. 22, 1896, p. 713.

[2]) G. Misch, Gesch. d. Autobiographie I (1907).

κατὰ τὸν Ἰουδαϊκὸν πόλεμον ἀνέγραψα τῶν ἐν τῷ βίῳ μου πεπραγμένων νῦν προσαναγράψαι (Vi 412/3). Nonne Josephus vitam suam scripturus oblitus esse videtur, quid sibi proposuerit? Quo modo fieri potest, ut ad alia scripta, in quibus reliquae res gestae narrentur, reiiciatur? Contradictio est. Quicumque de hac vita egit, eam 'vitam' esse negavit, ut praecipue Niesius[1]), et Mischius dicit (l. c. p. 189) iniuria '*βίος*' inscribi hanc deformem autobiographiam, quae et ratione et argumento apologia sit belli pacisque consiliorum Josephi ad Romanos composita. Sed cum perraro Romani respiciantur, maximi est momenti refutatio patriae proditae. De hac Vitae ratione Lutherus[2]) egregie egit, qui historiam seditionis Judaeorum, res ab Josepho gestas, inimicitias Justi diligenter perscrutans interpretatur Josephum tamquam ad crimina sibi ab Justo facta redarguenda Vitam condidisse (l. c. p. 7). Ad petita adipiscenda Josephus simulationem scriptoris tamquam medii neque in sui favorem inclinati induens hanc refutationem per speciem Vitae composuit. Itaque inde ab hoc distinguimus 'Vitam propriam' (Vi 1—12, 414—430), quae circumcludit 'narrationem rerum in Galilaea gestarum' (Vi 13—413), cuius distinctionis argumentum[3]) gravissimum est

excursus

in Justum scriptus Vi 339—367: *πρὸς Ἰοῦστον ἀναγκαίαν τὴν παρέκβασιν* (Vi 367). Josephus Tiberiada Justi patriam expugnatam describens hac occasione utitur adiungendi: *Γεγονὼς δ' ἐνταῦθα τῆς διηγήσεως βούλομαι πρὸς Ἰοῦστον . .*

---

[1]) Hist. Zeitschr. N. F. 40 (1896) p. 227.

[2]) Heinrich Luther, Josephus und Justus von Tiberias, ein Beitrag zur Gesch. des jüd. Aufstandes, Diss. Halle 1910.

[3]) Taciti Agricola eandem formam bipartitam praebet, quod 'magna pars media', quae continet descriptionem bellorum Britannicorum (c. 10—40), in biographiam infert genus historicum (cf. Leo, Die griech.-röm. Biographie p. 231).

Vi 336. Similiter post brevem epilogum (Vi 367) descriptio excursu interrupta annectitur: *Διοικήσας δ' ἐγὼ τὰ κατὰ τὴν Τιβεριάδα* . . Vi 368. Ut epilogus ita prooemium causam excursus inserendi explanans non deest Vi 336 9. Excursus ipse artificiosam orationis re vera habitae formam fingens (*Πῶς οὖν, ἵνα φῶ πρὸς αὐτὸν ὡς παρόντα, Ἰοῦστε* . . Vi 340) complectitur duas partes praeclare seiunctas:

I. *ἡ διαβολή* seditionis concitatae refutatur Vi 3:6, cuius partis finem faciunt verba *ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐλέγχειν ἐπ' ἀκριβὲς ἐῶ.*

II. *ἡ διαβολή* historiae corruptae refutatur Vi 367.

Porro alter excursus, quo tantum communes sententiae exprimi videntur, in 'narratione' exstat: Vi 80—83. Epilogus hac sententia rhetorica[1]) terminatur: *Ταῦτα μὲν τὰ πεπραγμένα μοι διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐστίν, κρινέτωσαν δ' ἐξ αὐτῶν τὸ ἦθος ὅπως ἂν ἐθέλωσιν ἕτεροι* Vi 430. Itane vero in 'vita propria' laudatio sui deest? Quod autem attinet ad 'narrationem' me demonstraturum esse spero Josephum tanta cum cura illam sententiam sequi, ut iam excursus laudationem sui continentes pervalde ab ea distent. Triplicem laudem invenimus:

1. *γυναῖκα μὲν πᾶσαν ἀνύβριστον ἐφύλαξα* Vi 80. Quibuscum verbis compares Vi 259: *πάντες δ' ὤμνυον ἀνυβρίστους μὲν ἔχειν τὰς γυναῖκας, λελυπῆσθαι δὲ μηδέποτε μηδὲν ὑπ' ἐμοῦ.* Ex multis vitiis unum quidem deligitur, una sententia comprehenduntur cetera sine dubio eo consilio, ut crimen quoddam Justi Tiberiensis depellatur: *δύσκολον τὰς ἐκ τοῦ*

---

[1]) Misch. l. c. p. 191; cf. epilogum quoque Belli Iud. VII 455 *καὶ πῶς μὲν ἡρμήνευται, τοῖς ἀναγνωσομένοις κρίνειν ἀπολελείφθω.* Hos epilogos, qui scripta generi epideictico tribuenda exornant, primordia a genere iudicali repetere verisimile est, quod docent multa exempla, quorum unum afferam, Isocr. Aegin. 51 (Bl.) *δέομαι οὖν ὑμῶν καὶ τούτων μεμνημένους καὶ τῶν ἄλλων τῶν εἰρημένων τὰ δίκαια ψηφίσασθαι, καὶ τοιούτους μοι γενέσθαι δικαστάς, οἵων περ ἂν αὐτοὶ τυχεῖν ἀξιώσαιτε.*

φθόνου διαβολὰς φεύγειν ἄλλως τε καὶ ἐξουσίας ὄντα μεγάλης Vi 80.

2. *πάντων δὲ τῶν διδομένων ὡς μὴ χρῄζων κατεφρόνησα, ἀλλ' οὐδὲ τὰς ὀφειλομένας μοι ὡς ἱερεῖ δεκάτας ἀπελάμβανον* Vi 80/1. Contendenda sunt haec verba: *οἱ δὲ συμπρέσβεις εὐπορήσαντες πολλῶν χρημάτων ἐκ τῶν διδομένων αὐτοῖς δεκατῶν, ἃς ὄντες ἱερεῖς ὀφειλομένας ἀπελάμβανον* Vi 63. Non multo plus de legatis comperimus, sed paucis Josephus dicit Vi 77: *Τοὺς δὲ συμπρέσβεις ἀπὸ τῶν Γισχάλων ἀπολύσας εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα* . . Nemo est quin intellegat Josephum legatos res suas augentes inducentem se suae utilitatis immemorem ostendere velle; tamen quid in animo habuerit, nemo opinor perspiciet, nisi qui cum antea convicia Justi cognoverit *τὴν τῆς φιλαργυρίας διαβολήν* statim recordatur. Rationem apologiae dissimulari formamque Vitae servari Josephus voluit.

3. *καὶ δὶς μὲν κατὰ κράτος ἑλὼν Σεπφωρίτας, Τιβεριεῖς τετράκις, Γαβαρεῖς δ' ἅπαξ, καὶ τὸν Ἰωάννην πολλάκις ἐπιβουλεύσαντά μοι λαβὼν ὑποχείριον οὔτ' αὐτὸν οὔτε τινὰς τῶν προειρημένων ἐθνῶν ἐτιμωρησάμην, ὡς προϊὼν ὁ λόγος παραστήσει* Vi 82. Re vera nullum aliud meritum saepius commemoratur, atque iterum Justum Josepho crudelitatem in Judaeos crimini dedisse putare possumus.

Josephus sentiens se quaerentem, quam ob rem abditis ac reconditis armis pugnetur, celare non debere, in prooemio alterius excursus, qui non prius quam extrema libri parte exstat, haec verba facit: *ὅθεν, ἀπολογήσασθαι γὰρ νῦν ἀνάγκην ἔχω καταψευδομαρτυρούμενος, ἐρῶ τὰ μέχρι νῦν σεσιωπημένα. καὶ μὴ θαυμάσῃ τις, ὅτι μὴ πάλαι περὶ τούτων ἐδήλωσα· τῷ γὰρ ἱστορίαν ἀναγράφοντι τὸ μὲν ἀληθεύειν ἀναγκαῖον, ἔξεστιν δ' ὅμως μὴ πικρῶς τὰς τινῶν πονηρίας ἐλέγχειν, οὐ διὰ τὴν πρὸς ἐκείνους χάριν, ἀλλὰ διὰ τὴν αὐτοῦ μετριότητα* Vi 338/9. Quam diu fieri potest, huius ratio 'Vitae' dissimulatur. Quod mirabile responsum! De veritate et urbanitate sententia grandiloqua paratur, sed magna cum

cura Josephus cavere conatur, ne animus legentis alienus reddatur.

Restat analysis 'vitae propriae' 'narrationem' circumdantis, cuius pars prior dividitur:

a. genus patris (Vi 1—2)
b. genus matris (Vi 2).
c. stemma gentile (Vi 4—6).
d. virtutes patris (Vi 7).

Vita incipit solito rhetorum modo a laude generis, quod caput apud biographos inscribitur *εὐγένεια*[1]). Matris autem genus narrans Josephus rem novam sequitur[2]) primum exsistentem apud Nicolaum Damascenum, quem scriptorem Josephi Antiquitates condentis auctorem fuisse nemo negat[3]). Stemma gentile vero exemplum singulare a veteribus ex descriptione vitae suae memoriae traditum est[4]). Post has novas res Josephus ad usitatam formam *τοῦ βίου* redit auctoritatem patris celebrans.

e. educatio (Vi 8—12).

Josephus se una cum fratre, de quo nihil aliud comperimus, educatum esse narrans pergit *εἰς μεγάλην παιδείας προύκοπτον ἐπίδοσιν μνήμῃ τε καὶ συνέσει δοκῶν διαφέρειν, ἔτι δ' ἀντίπαις ὢν περὶ τεσσαρεσκαιδέκατον ἔτος διὰ τὸ φιλογράμματον ὑπὸ πάντων ἐπῃνούμην συνιόντων ἀεὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν τῆς πόλεως πρώτων ὑπὲρ τοῦ παρ' ἐμοῦ περὶ τῶν νομίμων ἀκριβέστερόν τι γνῶναι* Vi 8/9. Cui non in mentem venit illa venusta historia de Jesu puero in templo[5])? Quam cum verbis Josephi comparantes ornamentum rhetoricum eius intellegemus. Lucas 2, 46/7 *καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας*

---

[1]) Leo, l. c. p. 207. Lippelt, Quaestiones biogr., Dissert. Bonn 1889, p. 10 adnot. 3.

[2]) Misch., l. c. p. 185.

[3]) W. Schmid, Jahrb. f. kl. Phil., Suppl. 20, 1894, p. 368. Naber, Mnemos. N. S. XIII p. 379.

[4]) Misch., l. c. p. 189.

[5]) Gutschmidius quoque de hoc loco monuit (l. c. p. 337).

τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς· ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. Hic Jesum prudenter interrogantem et bene respondentem admirantes praeceptores. Apud Josephum contra? Huic interrogandum non est, nam omnes ad eum veniunt περὶ τῶν νομίμων ἀκριβέστερόν τι γνῶναι. Quis venit? Luca simplici verbo διδάσκαλοι suavem imaginem pingente Josephus pompam magnificam inducit: συνιόντων ἀεὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν τῆς πόλεως πρώτων. Quibuscum verbis illam epilogi sententiam contendas: κρινέτωσαν δ' ἐξ αὐτῶν τὸ ἦθος ὅπως ἂν ἐθέλωσιν ἕτεροι!

Josephus tribus annis in studiis apud tres sectas Iudaicas frustra consumptis (Vi 11) studium discendi flagrans explere potest tres per annos apud Bannum solitarium versans (Vi 12). Post reditum Hierosolyma partes Pharisaeorum, qni cum Stoicis comparantur, sequitur. Hoc uno Vitae loco Graeci commemorantur, neque explicare possum, quam ob causam studium litterarum Graecarum silentio praetereatur, quamquam in Antiquitatibus eis gloriatur Josephus, XX 263 τῶν Ἑλληνικῶν δὲ γραμμάτων ἐσπούδασα μετασχεῖν τὴν γραμματικὴν ἐμπειρίαν ἀναλαβών . . .

In capite de educatione error quidam temporum exstat. Dicit enim Josephus περὶ δὲ ἑκκαίδεκα ἔτη γενόμενος ἐβουλήθην τῶν παρ' ἡμῖν αἱρέσεων ἐμπειρίαν λαβεῖν Vi 10. Aliquantum spatium temporis haec studia permanserunt: σκληραγωγήσας οὖν ἐμαυτὸν καὶ πολλὰ πονηθεὶς τὰς τρεῖς διῆλθον Vi 11. Tum haec verba fiunt de Banno καὶ διατρίψας παρ' αὐτῷ ἐνιαυτοὺς τρεῖς Vi 12. Quos tres annos undevicesimo anno aetatis detrahentes (ἐννεακαιδέκατον δ' ἔτος ἔχων ἠρξάμην τε πολιτεύεσθαι Vi 12) sextum decimum accipimus, ut nullum spatium studio apud sectas vacet.

Si quodam modo certa capita apud biographos εὐγένεια et παιδεία nominata in priore parte 'vitae propriae' discerni possunt, in altera (Vi 414—430) hae omnes similitudines prorsus desunt, quia in ea omnia referuntur ad

ordinem temporum. Breviter enumerantur honores ab imperatoribus accepti, matrimonia duo, insidiae ab inimicis paratae, ut optime ex eo iterum intellegi possit 'Vita' simulata.

Orationes.

Quantopere Josephus his ornamentis rhetoricis maiora exempla imitetur Wolffius demonstrat (l. c. p. 5 ss.). Evidenter libri c. Ap. et de vita scripti velut *λόγοι ἀπολογητικοί* ostendunt praescriptam esse suam cuique operi et *εἴδει* formam, quod neque copiosis descriptionibus neque orationibus verbosis spatium dant ut libri Belli Iud. ab Josepho historico compositi, praecipue non libri c. Ap., ex quibus nullam orationem, nullam descriptionem afferre possis. Aliter Vita genus historicum simulans. Sed in ea quoque excepto excursu contra Justum orationem rectam fingente tantum vestigia invenias, cum cetera sint mandata brevia, alia. De forma horum ornamentorum paucis disputandum est.

Vi 55 *προσέτασσεν .. εἰπεῖν, ὅτι Οὔαρος ἀκούσας ὑμᾶς .. μέλλειν ὁρμᾶν .. πέπομφεν .. καταθέσθαι·* tum oratio recta mutatur subito oratione obliqua Vi 56 *ἐκέλευε δὲ καὶ πέμπειν . . .* Vice versa praemittitur oratio obliqua Vi 254 *ὑπεμίμνησκον, ὃν τρόπον γράψειαν . .*, et subito exoritur oratio recta 256 *καὶ μήν, ἔφην . . ὑμεῖς . . εἴχετε,* quem ordinem et mutationem iterum legimus Vi 267/8.

Maximam vim ad orationes hoc modo ornandas habet studium variandi. Nam Josepho in Galilaea bellum non minus dictis quam factis gerendum erat, quae narrans semper eadem forma usus animos legentium fatigaret. Vivida variatio ostentatur hoc exemplo Vi 295/8.

or. obl.	a	*κἀγὼ πάντα ἔχειν εἶπον . .*
or. recta		*'ἀνάκριναι δ' αὐτός, ἔφην, οὐ ψεύδομαι.'*
obl.	a′	*τῶν δὲ παρ' αὐτοῖς εἶναι λεγόντων*
r.		*'οἱ δ' εἴκοσιν, εἶπεν, . . οὓς ἔλαβες . .'*

obl.	b	*καὶ τούτους ἔφην δεδωκέναι . .*
obl.	b′	*πρὸς ταῦτα οἱ μὲν . . . ἔφασαν πεποιηκέναι . .*
r.	c	*συνεὶς ʿἀλλʾ εἴ γε μὴ ὀρθῶς, εἶπον, ἔπραξα . .ʾ Ταῦτʾ εἰπόντος . :*

Primum et secundum membrum (a et a′) initium ducit ab oratione obliqua, proximum utrumque (b et b′) orationem obliquam solam, ultimum (c) formam structuramque praebet, de qua pauca mihi commemoranda sunt, cum tam crebro, ut paene taedio sit, inveniatur. Verbo enim dicendi *εἶπον*, *ἔφη*, aliis praemittitur enuntiatum pendens ex participio, et plerumque post orationem rectam ponitur formula verbum dicendi excipiens et ad enuntiatum proximum transducens, quae res ultimo exempli proxime tractati membro (c) perspicua fit:

συνεὶς . . . ʿ— εἶπον —ʾ. Ταῦτʼ εἰπόντος . .

Reliqua exempla haec sunt:

Vi 135	*προελθὼν εἰς μέσον*	ʿ— *ἔφη* —ʾ.	*Ταῦτʼ εἰπὼν . .*
Vi 386/7	*σύννους . .*	ʿ— *εἶπον* —ʾ.	*Ταῦτʼ εἰπὼν . .*
Vi 172	*φωνήσας*	ʿ— *εἶπον* —ʾ.	
Vi 224	*συνεὶς . .*	ʿ— *ἔφην* —ʾ.	
Vi 2/8	*ὑποστειλάμενος . .*	ʿ— *εἶπεν* —ʾ	*ὑπεδείκνυε δὲ . .*
Vi 302	*καὶ οἱ κατασχόντες . .*	ʿ— *ἔφη* —ʾ	*ταῦτα λέγοντος . .*
Vi 141/2	*σιγῆς . . γενομένης*	ʿ— *εἶπον* —ʾ	*πρὸς ταῦτα . .*

Ut orationibus ita

descriptionibus

scripta, in quibus perscrutandis et perlustrandis occupati sumus, exornari et perpoliri eorum genus litterarum vetuit et in Vita sola, quam componentem Josephum res gestas se narrare simulare monuimus (p. 7) nonnulla exempla reperiuntur. Wolffius (l. c. p. 34) artem certam rhetorum ostendit fuisse in pugnis rebusque militaribus describendis syncrisi quadam virtutes vitiaque Romanorum et inimicorum opponere non modo ut nationes ipsae de-

pingantur, sed etiam ut quibus causis et affectibus militum animi ad pugnandum incitentur exponatur.[1]) Cuius artis exemplis Wolffii ex Vita haec addo.

Vi 116 *Αἰβούτιος εἰς τὸ πεδίον ὑπάγειν ἡμᾶς ἐπειρᾶτο· σφόδρα γὰρ τοῖς ἱππεῦσιν ἐπεποίθει. οὐ μὴν ὑπηκούσαμεν· ἐγὼ γὰρ τὸ πλεονέκτημα συνιδὼν τὸ γενησόμενον τοῖς ἱππεῦσιν, εἰ καταβαίημεν εἰς τὸ πεδίον, πεζοὶ γὰρ ἡμεῖς σύμπαντες ἦμεν.*

Vi 17 *μετανοεῖν ἔπειθον ποιησαμένους πρὸ ὀφθαλμῶν πρὸς οὓς πολεμήσουσιν, ὅτι Ῥωμαίων οὐ κατ' ἐμπειρίαν μόνον πολεμικήν, ἀλλὰ καὶ κατ' εὐτυχίαν ἐλαττοῦνται·*

Vi 60 *καὶ τὴν Ῥωμαίων διηγούμενος ὅση τίς ἐστι δύναμις συμφέρειν οὐκ ἔλεγεν ἄρασθαι πρὸς τούτους πόλεμον.*

Vi 175 *ἔλεγον, ὅτι τὴν Ῥωμαίων δύναμιν οὐδ' αὐτὸς ἀγνοῶ πασῶν διαφέρουσαν* (cf. Wolffium p. 24 ss.).

Loci allati

in libris c. Ap. cum orationibus in Vita exstantibus comparari possunt. Cum scriptor, qui ex alio repetit verba, aut verba ipsius auctoris reddere aut sententiarum tenorem suis ipsius verbis exprimere possit, nobis datae sunt tres citandi rationes. Nam ad dictionem exornandam et perpoliendam duae illae rationes facile miscentur, quam artem bene adhibitam apud Josephum saepius cognoscemus. Interdum tamen accidit, ut neque librum neque auctorem nominet, sed verbis tantum velut *φασίν, λέγουσιν* sententias aliorum introducat, sic illo loco, qui est origo et fons quaestionis Homericae, I 12 *καί φασιν οὐδὲ τοῦτον* (sc. *Ὅμηρον*) *ἐν γράμμασι τὴν αὐτοῦ ποίησιν καταλιπεῖν*, quem ad locum F. A. Wolfius adnotat illud *φασίν* de rebus vel certissimis usurpari in fama minime obscura, non de iis, quae a nonnullis sive paucis traduntur.[2]) Alius locus est

[1]) rhetores hanc amplificationis rationem praecipientes enumerat Lippeltus l. c. (p. 14) p. 10 adn. 6.

[2]) Proleg. ad Hom. p. LXXVII adnot. 38. cf. R. Volkmann, Gesch. u. Kritik der Wolfschen Proleg. zu Homer. (1874) p. 3 ss.

I 7 τὰ μὲν γὰρ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἅπαντα νέα καὶ χθὲς καὶ πρῴην, ὡς ἂν εἴποι τις κτλ. Redeunt haec ad Platonis Timaeum, cuius vestigia vel in ipsis verbis manifesta sunt.[1]) Iam multi viri docti de hoc citandi modo egerunt, prae ceteris Dilesius[2]) in commentatione illa de Herodoto et Hecataeo, qua (p. 430 ss.) demonstratur Aristotelem, quamquam fere ad verba locum Herodoti excerpit, non modo eum non nominare, sed ne vituperatione quidem abstinere. Quam usitatus hic modus citandi fuerit, satis ex eo intellegi potest, quod et Aristoteles et Porphyrius[3]) testes eius sunt. Vahlenus[4]) ut causam explicet, exponit Varronem non ut alios grammaticos putida quadam diligentia in libris numerisque librorum citandis morari, sed ut hominem doctum, qui doctis hominibus scribat, ex immensa copia eruditionis semper affluentis petere quibus suas sententias illustret et confirmet. Itaque quin Josephus permulta ex operibus omnibus notis delibaverit, vix est cur dubitemus. Exemplo sit liber Anaximenis, qui inscribitur *Τρικάρανος*[5]). Arma, quae hic libellus procuderat, certe non contempsit Josephus, qui sibi proposuerat demonstrare, quanto Graeci inferiores essent Judaeis.

Iam igitur oculis perlustremus locos allatos secundum tres rationes, de quibus supra (p. 14) locutus sum.

---

v. Wilamowitz, Homer. Unters., Philolog. Unters. (Kiessling-Wil.) Heft VII. (1884) p. 235 ss.

1) I. G. Müller, Des Fl. Jos. Schrift g. Ap., Basel 1877, p. 87, cum Gutschmidius Josephum verborum Herodoti (II 53) reminisci dicat (l. c. p. 388).

2) Herm. XXII.

3) I. Bernays, Theophrastos' Schrift über Frömmigkeit p. 3.

4) I. Vahlen, Ennianae poesis reliquiae p. XXXII.

5) Josephus eum fortasse confundens libro eiusdem nominis a Dicaearcho composito nominat falso *Τριπολιτικός* (I 221). cf. Brzoska bei Pauly-Wiss., s. v. Anax. I 2 Sp. 2096/7.

I. Loci allati in quibus verba auctoris ipsius redduntur.

Distinguimus a) verba de auctoritate et fide auctoris facta; sed ea cum pertineant ad caput, quod ἦθος inscribitur, hoc loco non adscribo.

b) verba, quibus liber, ex quo locus exhauritur, nominatur.

c) verba, quibus ad argumentum novum transducitur. Quam formam praebet optimam et maxime perfectam locus ex Dio[1]) allatus I 112/5 (FHG IV 398 fr. 2):

a) *παραθήσομαι μάρτυρα Δῖον ἄνδρα περὶ τὴν Φοινικικὴν ἱστορίαν ἀκριβῆ γεγονέναι πεπιστευμένον.*

b) *οὗτος τοίνυν ἐν ταῖς περὶ Φοινίκων ἱστορίαις γράφει τὸν τρόπον τοῦτον· '—'*

c) *Δῖος μὲν οὕτω περὶ τῶν προειρημένων ἡμῖν μεμαρτύρηκεν.*

Similes sunt loci allati ex Clearcho Aristotelis discipulo I 176/82 (FHG II 323 fr. 69), ex Menandro Ephesio I 116—20 (FHG IV 445 fr. 1), ex Beroso I 145—153 (FHG II 507 fr. 14), ex Apione II 8 12 (FHG III 508 fr. 1), ex Manethone I 93—102 (FHG II 572 fr 50), ex Herodoto I 168—171 (Her. II 104).

II. Loci allati, quorum argumentum verbis non auctoris sed Josephi exprimitur.

I 166/7 *δηλοῖ δὲ ὁ Θεόφραστος ἐν τοῖς περὶ νόμων· λέγει γάρ, ὅτι κωλύουσιν οἱ Τυρίων νόμοι ξενικοὺς ὅρκους ὀμνύειν, ἐν οἷς μετά τινων ἄλλων καὶ τὸν καλούμενον ὅρκον κορβὰν καταριθμεῖ.* Hic locus gravissimus in corpora Theophrasti reliquiarum a Schneidero (V p. 201 ss.) et a Wimmero (III p. 192 ss.) edita receptus non est.[2])

[1]) quem scriptorem nusquam nisi hoc loco nominari verisimile est, cf. Gutschmidium l. c. p. 466.

[2]) Gutschmidium l. c. p. 561.

Huic parti[1]) porro tribuendi sunt loci allati ex Chaeremone I 288—293 (FHG III 495 fr. 1), ex Lysimacho I 304—320 (FHG III 334 fr. 1), ex Manethone I 91 (FHG II 568 fr. 42), ex Philostrato et Megasthene I 144 (FHG II 417 fr. 22, ubi Philostrati Indica nusquam nisi hoc loco posteritati nota fieri adnotatur).

III. Loci allati, in quibus primo verba auctoris redduntur, tum argumentum verbis non auctoris sed Josephi exprimitur aut invicem.

I 163/5 a) . . *Ἕρμιππος* . . (FHG III 41 fr. 21).

b) *λέγει τοίνυν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν περὶ Πυθαγόρου βιβλίων, ὅτι Πυθαγόρας τὴν ἐκείνου ψυχὴν ἔλεγε συνδιατρίβειν αὐτῷ καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν· καὶ ὅτι παρεκελεύετο . . πάσης ἀπέχειν βλασφημίας.* Josephus qui adhuc argumentum suis verbis expressit, pergit subito ad rem melius confirmandam et fulciendam verba ipsius Hermippi apponens:

b') *εἶτα προστίθησι μετὰ ταῦτα καὶ τάδε· 'ταῦτα δὲ ἔπραττεν καὶ ἔλεγε τὰς Ἰουδαίων καὶ Θρακῶν δόξας μιμούμενος . .'*

Eandem formam invenimus in proximis exemplis:

I 172/5 Choerilus (apud A. F. Naekium, Choerili Samii quae supersunt, Lipsiae 1817 p. 130 ss.).

I 227/50 Manetho (FHG II 578 fr. 52).

I 73/90 Manetho (FHG II 566 fr. 42).

I 205/12 Agatharchides (FHG III 196 fr. 19).

I 129/42 Berosus (FHG II 506 fr. 14).

Restat locus ex Hecataeo Abderita allatus I 183—204 (FHG II 393 fr. 14), qui quod argumentatione Josephi saepe interrumpitur singulari forma est.

---

[1]) Sine ulla certa forma sunt nonnulli parvi loci ex Apione allati (FHG III 509: c. Ap. II 21 = fr. 4; c. Ap. II 33 = fr. 15; c. Ap. II 50 = fr. 16) aliique.

I 184 *ὡς ἱστορεῖ Κάστωρ* (fr. 21 C. Muelleri in appendice Herodoti Didotei p. 178).

II 43 *ὥς καί φησιν Ἑκαταῖος* (FHG II 395 fr. 15).

II 142 *καθάπερ εἴρηκεν Ἡρόδοτος* (Her. II 104).

a) Ἑκαταῖος δὲ ὁ Ἀβδηρίτης . .
b) περὶ αὐτῶν Ἰουδαίων συγγέγραφε βιβλίον, ἐξ οὗ . .
I 184 μνημονεύει γὰρ . . (oblique) I 185 . . φησίν ʻ—ʼ (directo).
I 186 λέγει τοίνυν ὁ Ἑκαταῖος πάλιν τάδε, ὅτι — φησίν, — φησίνʼ (dir.)
I 189 πάλιν· μνημονεύων ʻ— φησίν —ʼ (dir.)
I 190 εἶτα Ἑκαταῖος δηλοῖ πάλιν, πῶς ·, ὅτι . . (obl.)
I 191 ʻ— φησί, —ʼ (dir.) I 192 φησὶ γάρ, . . (obl.)
I 193 ʻ— φησί, —ʼ (dir.) καὶ προστίθησιν, ὅτι —ʼ (dir.)
I 194 λέγει δὲ καὶ . . (obl.) ʻ— φησίν, —ʼ (dir.)
I 195 ὁ δʼ αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ . . ἱστόρηκεν· ʻ — φησίν, —ʼ (dir.)
I 196 ἀλλὰ μὴν ὅτι . . (obl.) οὗτος ὁ αὐτὸς διηγεῖται· ʻ—ʼ (dir.)
I 200 ἔτι γε μὴν ὅτι . . μεμαρτύρηκεν . . φησιν . . (obl.) ταῦτα παραθήσομαι. λέγει δὲ οὕτως· ʻ—ʼ (dir.)
d) ἀλλὰ τῶν μὲν Ἑκαταίου μαρτυριῶν ἅλις· (I 204).

Ultimae parti capitis, quod est de argumento, tribuendae sunt eae formulae, quae eo, quod verba dictionesque in principio sive orationum sive epistolarum sive narrationum minorum positas excipiunt et repetunt in fine eorum, multum conferunt ad sermonis abundantiam. Quae formulae, quamquam originem traxerunt ex studio disponendi et singulas partes coniungendi, tamen aliquando, ut Niesius (praef. p. II) et Wolffius (l. c. p. 27 ss.) ostendunt, inopiam quandam verborum proferunt.

Vi 208 ὄνειρον ἐθεασάμην ∾ Vi 210 τοῦτον δὲ τὸν ὄνειρον θεασάμενος.

Vi 74 καὶ δευτέραν Ἰωάννης ἐπεισέφερεν πανουργίαν ∾ Vi 76 ὁ Ἰωάννης ἐκ τῆς κακουργίας ταύτης εὐπόρησε.

Vi 163 ἐβουλευόμην οὖν στρατηγήματι χρῆσθαί τινι ∾ Vi 169 Τῷ στρατηγήματι δὲ τούτῳ . .

Imprimis in epistolis: Vi 225 ἀντιγράφω τὸν τρόπον τοῦτον ∾ Vi 228 ταῦτα γράψας . . Vi 217 ∾ Vi 219 Vi 229 ∾ Vi 230 Vi 235 ∾ Vi 236.

De formulis orationes circumdantibus cf. p. 13.

Quamquam non forma, tamen argumentum verborum idem est Vi 237 *καὶ Ἰωάννῃ μὲν ἐδόκει* ∾ Vi 238 *ταῦτα συμβουλεύσαντος Ἰωάννου.*

Eodem consilio ductus Josephus utitur formulis quibusdam, ut singulas partes a continuo argumenti tenore seiunctas velut orationes, descriptiones alia introducat et circumcludat. Primum locum obtinent prooemia et epilogi, in quibus numeralia pronomina alia animum legentis ad novam rem eamque graviorem advertunt.

I 6 *Πρῶτον οὖν ἐπέρχεταί μοι πάνυ θαυμάζειν* ∾ I 73 ∾ I 227.

I 19 *προτέραν* (sc. *αἰτίαν*) *ἐρῶ τὴν κυριωτέραν εἶναί μοι δοκοῦσαν,* quae formula excipitur I 24 *δευτέραν δὲ πρὸς ταύτῃ θετέον ἐκείνην αἰτίαν.*

Transitus verbo *πάλιν* tam crebri hoc unum exemplum afferam. Vitae enim capita 30 et 31 incipiunt a verbis *πάλιν δὲ* . .

Vi 24 *προσγενομένης καὶ ἑτέρας τινὸς τοιαύτης αἰτίας,* similiter Vi 31, Vi 46, Vi 125, Vi 179, Vi 272, Vi 381.

Vi 84 *Τοσαύτη δ' ἦν ἡ εὔνοια.*

Vi 27 *ὅμοια δ' ἔπαθον καὶ* . . Vi 428 *διέμεινεν δὲ ὅμοια καὶ τὰ παρὰ τῶν αὐτοκρατόρων·* ∾ Vi 173, ∾ Vi 121 ∾ Vi 23.

I 279 *Λοιπόν μοι . . εἰπεῖν* ∾ II 163 ∾ I 106.

Genere librorum c. Ap. et de vita scriptorum, quippe qui non ab historico res gestas narrante compositi sint, efficitur, ut formulae 'sententiarum modo quasi *τὸ ἦθος* exprimentes' ex Bello Iud. tot a Wolffio collectae (l. c. p. 31/2) omnino fere desint.

Vi 24 *καὶ γίνεται τὸ Κεστίου πταῖσμα συμφορὰ τοῦ σύμπαντος ἡμῶν ἔθνους·*

Vi 78 *εἰρηνεύεσθαι γὰρ πρὸ πάντων τὴν Γαλιλαίαν ἐφρόντιζον.*

I 287 *ἱκανῶς οὖν γεγονέναι νομίζω καὶ δῆλον.*

I 293 *οἶμαι δ' αὐτόθεν φανερὰν εἶναι.*

Porro huc spectant formulae salutem significantes.

Vi 304 ἀπροσδοκήτως τὸν κίνδυνον διαφυγών.

Vi 96 παρὰ δόξαν τοὺς ἐχθροὺς διαφυγών ∾ Vi 380 ∾ Vi 394 ∾ Vi 144 ∾ Vi 148 ∾ 389.

Restant ἀντίθετα quaedam:

Vi 43 Τιβεριὰς μὲν ἐν τοιούτοις ἦν. τὰ περὶ Γίσχαλα δὲ εἶχε τὸν τρόπον τοῦτον ∾ II 269.

Vi 27 ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἀκριβέστερον ἐν ταῖς περὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου βίβλοις δεδηλώκαμεν· νῦν δὲ . . ∾ I 92.

ἦθος.

Suessius in libro qui ‘Ethos’ inscribitur triplicem verbi ἦθος significationem agnoscere sibi visus est, quae diversis animorum conciliandorum rationibus statuuntur et certis finibus circumscribuntur (l. c. p. 2).

1. Usus obiectivus-psychologicus τοῦ ἤθους: ex moribus personarum oratio analysi quadam psychologica commodum capit.

2. Usus moralis personae rhetoris ipsius favens.

3. Metonymia quaedam orationi quasi rei animanti ἦθος quoddam attribuit, ut vim certam in eos qui audiunt accipiat: usus subiectivus-dynamicus.

Tertia pars tota ad elocutionem pertinet, ut Suessius ipse (l. c. p. 98) certamen Gorgiae eorumque qui eius partes sequuntur dicit certamen τοῦ ἤθους dynamici in τὸ ἦθος obiectivum.

Quam distinctionem Suessii respicientes libros c. Ap. et de vita scriptos perscrutemur, ut dictiones et enuntiata variam vim τοῦ ἤθους exprimentia in ordinem constitutum redigamus. Iam venimus ad primam partem significatam

usum obiectivum-psychologicum.

Illuc vero primum pertinent verba de auctoritate et fide scriptorum in usum vocatorum facta, quae in omnibus fere locis allatis invenimus (cf. p. 16 ss.); quae quin consilio ac mente inserta sint, nequit dubitari, quia iis auctores

non praedicantur et celebrantur, nisi quibus citatis argumentationem proficere Josephus sibi persuasit. Itaque cum adversarii sint Agatharchides Cnidius (I 205, FHG III 196 fr. 19) et Hieronymus Cardianus (I 213 FHG II 455 fr. 13) et Chaeremon Alexandrinus (I 288 FHG III 495 fr. 1) et Lysimachus Alexandrinus (I 304 FHG III 334 fr. 1) laudatione tali non digni ducuntur. Auctores potissimum barbarorum, quorum fides et auctoritas minus pervulgata erant, laudibus tollendi erant.

I 73 *Μανέθως δ' ἦν τὸ γένος Αἰγύπτιος ἀνὴρ τῆς Ἑλληνικῆς μετεσχηκὼς παιδείας, ὡς δῆλός ἐστιν· γέγραφεν γὰρ Ἑλλάδι φωνῇ τὴν πάτριον ἱστορίαν ἐκ δέλτων ἱερῶν, ὥς φησιν αὐτός, μεταφράσας καὶ πολλὰ τὸν Ἡρόδοτον ἐλέγχει τῶν Αἰγυπτιακῶν ὑπ' ἀγνοίας ἐψευσμένον* (FHG II 566 fr. 4).

I 129 *Βηρῶσος ἀνὴρ Χαλδαῖος μὲν τὸ γένος, γνώριμος δὲ τοῖς περὶ παιδείαν ἀναστρεφομένοις, ἐπειδὴ περί τε ἀστρονομίας καὶ περὶ τῶν παρὰ Χαλδαίοις φιλοσοφουμένων αὐτὸς εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξήνεγκε τὰς συγγραφάς* (FHG II 506 fr. 14).

Notabilem similitudinem utriusque loci cognoscimus:

1. *γένος*.
2. *παιδεία* (*Ἑλληνική*).
3. testimonia *τῆς παιδείας*: scripta.

De auctoribus Graecis multo brevius scribitur.

I 176 *Κλέαρχος γὰρ ὁ Ἀριστοτέλους ὢν μαθητὴς καὶ τῶν ἐκ τοῦ περιπάτου φιλοσόφων οὐδενὸς δεύτερος* (FHG II 323 fr. 69).

I 183 *Ἑκαταῖος δὲ ὁ Ἀβδηρίτης, ἀνὴρ φιλόσοφος ἅμα καὶ περὶ τὰς πράξεις ἱκανώτατος, Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ συνακμάσας καὶ Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου συγγενόμενος* (FHG II 393 fr. 14).

I 162/3 *Πυθαγόρας τοίνυν ὁ Σάμιος ἀρχαῖος ὤν, σοφίᾳ δὲ καὶ τῇ περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ πάντων ὑπειλημμένος διενεγκεῖν τῶν φιλοσοφησάντων . . . αὐτοῦ μὲν οὖν οὐδὲν ὁμολογεῖται σύγγραμμα, πολλοὶ δὲ τὰ περὶ αὐτὸν ἱστορήκασι, καὶ τούτων ἐπισημότατός ἐστιν Ἕρμιππος ἀνὴρ περὶ πᾶσαν ἱστορίαν ἐπιμελής* (FHG III 41 fr. 21).

Ut Hermippi ita Dii et Menandri fides historica laudatur.

I 112 *Δῖον ἄνδρα περὶ τὴν Φοινικικὴν ἱστορίαν ἀκριβῆ γεγονέναι πεπιστευμένον* (FHG IV 398 fr. 2).

I 116 *Μένανδρον τὸν Ἐφέσιον. γέγραφεν δὲ οὗτος τὰς ἐφ' ἑκάστου τῶν βασιλέων πράξεις τὰς παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ βαρβάροις γενομένας ἐκ τῶν παρ' ἑκάστοις ἐπιχωρίων γραμμάτων σπουδάσας τὴν ἱστορίαν μαθεῖν* (FHG IV 445 fr. 1).

Restant verba de amicis et inimicis facta in Vita (cf. Wolffium l. c. p. 43/4). Josephus quamquam inimicorum non nimis cum amore mentionem facit, tamen non tam profuse in eos quam in Apionem invehitur.

Vi 34 *Πιστὸς παραγόμενος ὑπὸ Ἰούστου τοῦ παιδός· καὶ γὰρ ἦν φύσει πως ἐπιμανής.*

Vi 40 de eodem viro: *ἦν γὰρ ἱκανὸς δημαγωγεῖν καὶ τῶν ἀντιλεγόντων τὰ βελτίω περιεῖναι γοητείᾳ καὶ ἀπάτῃ τῇ διὰ λόγων· καὶ γὰρ οὐδ' ἄπειρος ἦν παιδείας τῆς παρ' Ἕλλησιν, ᾗ θαρρῶν ἐπεχείρησεν καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν πραγμάτων τούτων ἀναγράφειν.*

Vi 134 *Ἰησοῦς.. πονηρὸς ἄνθρωπος καὶ ταράξαι μεγάλα πράγματα φύσιν ἔχων στασιοποιός τε καὶ νεωτεριστὴς ὡς οὐχ ἕτερος.*

Vi 290 *Ἀνανίας τοὔνομα, πονηρὸς ἀνὴρ καὶ κακοῦργος.*

Etiam inimicus honore afficitur Vi 191/2 *ὁ δὲ Σίμων οὗτος ἦν πόλεως μὲν Ἱεροσολύμων, γένους δὲ σφόδρα λαμπροῦ, τῆς δὲ Φαρισαίων αἱρέσεως, οἳ περὶ τὰ πάτρια νόμιμα δοκοῦσιν τῶν ἄλλων ἀκριβείᾳ διαφέρειν. ἦν δὲ οὗτος ἀνὴρ πλήρης συνέσεως καὶ λογισμοῦ δυνάμενός τε πράγματα κακῶς κείμενα φρονήσει τῇ ἑαυτοῦ διορθώσασθαι, φίλος τε παλαιὸς τῷ Ἰωάννῃ καὶ συνήθης, πρὸς ἐμὲ δὲ τότε διαφόρως εἶχεν.*

Porro in usu obiectivo-psychologico *τοῦ ἤθους* ducenda est

ἡ διαβολή,

quae suspicionem legentis iam a primo irritat. Maxima est diversitas. Brevia enuntiata progrediuntur ad profusas contumelias summi *πάθους* plenas. Nonnullae quaestiones rhetoricae, quibus non tam detrectare quam singulas partes

commode coniungere scriptor videtur, maxime innoxiam formam τῆς διαβολῆς praebent.

I 15 *Πῶς οὖν οὐκ ἔστιν ἄλογον;* ∾ I 271 ∾ *ἄτοπον* II 244.

Adeo non contegitur *ἡ διαβολή* in formulis, in quibus superlativo indignantis animus tentatur.

I 259 *τὸ δὲ δὴ πάντων εὐηθέστατον ἴδωμεν* ∾ II 24 *ἀλογώτατον* ∾ II 244 *ἀσελγέστατον* ∾ Vi 26 *ἀσεβέστατα καὶ παρανομώτατα.*

Latissime diffunduntur verba, quibus in primo fides adversario abrogatur. Sed raro in simplicibus verbis Josephus acquiescit velut *ψεῦσμα* I 304 ∾ II 12 ∾ II 115 aut *ψευδολογία* I 293 aut *ψεύδεται* II 28 ∾ II 29 ∾ II 122 ∾ II 289 ∾ II 295 ∾ II 14, plerumque adiectivis aut adverbiis gradatio fit I 3 *τὴν ἑκούσιον ψευδολογίαν* ∾ I 105 *τὴν ἀπίθανον ψευδολογίαν* ∾ I 252 *ληρεῖ καὶ ψεύδεται περιφανῶς* I 320 *τὸν ψευδόμενον οὕτως ἀναισχύντως* ∾ II 32,

aut dictione periphrastica II 287 *ἀναιδῶς τὴν ἀλήθειαν πεφιλονεικηκότας* I 223 *παρατρέπειν ἐπεχείρησαν τὴν ἀλήθειαν οὔτε . . ὁμολογοῦντες οὔτε . . ἀληθεύοντες* ∾ I 304 ∾ I 287 ∾ I 286 I 214 *τῷ δὲ πρὸς τὴν ἀλήθειαν πάντως τι πάθος οὐκ εὔγνωμον ἐπεσκότησεν.* I 57 *τὰς ἱστορίας συγγράφειν τὴν εὐχέρειαν* ∾ I 301.

Etiam ad convicia Josephus rapitur.

I 222 *μοχθηρίαν* II 285 *πονηρίαν* I 59 *τοὺς βεβλασφημηκότας ἀποδείξω λίαν ἐν τοῖς λόγοις βλασφημοῦντας* ∾ I 2 ∾ I 5 ∾ I 279 ∾ I 223 ∾ II 32 ∾ II 143. I 219 *τὰς διαβολὰς καὶ τὰς λοιδορίας ἀποδείξω ψευδεῖς* ∾ I 53. I 225 *κοῦφοι δὲ καὶ ἀνόητοι παντάπασιν ὄντες ἄνθρωποι κακῶς ἐξ ἀρχῆς εἰθισμένοι δοξάζειν περὶ θεῶν* II 236 *ἀδόκιμοι σοφισταί, μειρακίων ἀπατεῶνες.*

Longum est verba velut *ὀνειδίζω, λοιδορέω, βασκαίνω* similia enumerare.

Alia specie *τῆς διαβολῆς* non certa res, sed causa eius, natura animi vituperatur.

I 226 *εἰς τοσοῦτον γὰρ ἦλθον ἀνοίας καὶ μικροψυχίας* ∾ I 318 ∾ II 4 ∾ Vi 352. I 213 *ὑπὸ φθόνου τινὸς ἢ δι' ἄλλας*

αἰτίας οὐχ ὑγιεῖς ∾ I 222. I 224 μισεῖν καὶ φθονεῖν ∾ I 225. II 145 τὰ μὲν ὑπ᾿ ἀγνοίας, τὸ πλεῖστον δὲ κατὰ δυσμένειαν ∾ I 3 ∾ I 220. I 15 τετυφῶσθαι τοὺς Ἕλληνας ∾ II 255.

Josephus Apionem aggrediens minime irae moderatur: II 136 ὀχλαγωγὸς ἐδόκει πονηρὸς εἶναι καὶ τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ διεφθαρμένος ∾ II 29. II 3 τὰ δὲ λίαν ψυχρῶς προστέθεικεν, τὰ πλεῖστα δὲ βωμολοχίαν ἔχει καὶ πολλήν, εἰ δεῖ τἀληθὲς εἰπεῖν, ἀπαιδευσίαν ὡς ἂν ὑπ᾿ ἀνθρώπου συγκείμενα καὶ φαύλου τὸν τρόπον καὶ παρὰ πάντα τὸν βίον ὀχλαγωγοῦ γεγονότος ∾ II 37/8 ∾ II 26 ∾ II 22. II 31 κακοδοξία. II 115 μωρολογία. II 142 τυφλὸς ἦν τὸν νοῦν Ἀπίων . . λοιδορεῖν συνθέμενος.

Apion solus vituperatur verbis συκοφαντεῖν II 42 φλυαρίας II 22 φλυαρήματα II 116.

Quibus omnibus locis τὸ εἶδος utriusque scripti diversum patet, quod in Vita, in qua genus historicum quam maxime simulatur, solus excursus contra Justum concertationum plenus est. Vi 338 μὲν κατέψευσται, ἠλήθευσε δὲ οὐδὲ Vi 336 τὸ ψεῦδος Vi 336 περὶ τὴν ἀλήθειαν ὀλιγώρους Vi 357 ἀναίδεια Vi 353 πονηρία ∾ Vi 339 Vi 356 κακουργήματα et ῥᾳδιουργόν.

II. Usus moralis τοῦ ἤθους personae rhetoris ipsius favens.

Tota Vita ad hanc partem pertinet. Nam qui vitam suam tanti aestimat, ut memoriae tradendam ducat, quam maxime de rebus laudandis aget. Quam αὔξησιν iam a veteribus maxima cum diversitate iudicari Mischius (l. c. p. 95 43) demonstrat. Aristoteles (Eth. Nic. IV 8: 1125a5) non modo non laudem sui, sed neque laudem neque vituperationem hominum aliorum probat, atque etiam Cicero (ad fam. V 12,8) aliquem non a se ipso sed ab aliis hominibus laudari melius esse dicit; tamen quis est, qui nesciat totiens Ciceronem verbosissimum sui laudatorem fuisse? Plutarchus autem (περὶ τοῦ ἑαυτὸν ἐπαινεῖν ἀνεπι-

φιλόνους[1]) laudes sui inde ab Homeri temporibus colligens τὴν αὔξησιν morem et vetustissimum et plane Graecum nominat. Josephum, quem laudationem sui in 'vita propria' non temperare supra vidimus (cf. p. 10), re vera in 'narratione' ad illud enuntiatum epilogi: *Ταῦτα μὲν τὰ πεπραγμένα μοι διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐστίν, κρινέτωσαν δ' ἐξ αὐτῶν τὸ ἦθος ὅπως ἂν ἐθέλωσιν ἕτεροι* (Vi 430) se accomodare nunc demonstrare meum est.

Reminiscamur parvi illius excursus Vi 80—83 (cf. p. 7ss.), quem refutationem certorum Justi criminum habemus. In eo potissimum clementia praedicatur, tamen non tantopere, ut Josephum hac in re modum transire dicere possimus. Vi 102.3: Postquam Joannes insidias parans spe deceptus est, Galilaei excitati, ut ipse et arx Gischala deleantur, postulant ab Josepho, qui fidem eorum laudans tam pauca verba facit: *παρεκάλουν δ' ὅμως ἐπισχεῖν αὐτοὺς ἀξιῶν*. Non pluribus clementiam praedicat Josephus Vi 110 1 Vi 329 Vi 330 Vi 389 Vi 178 Vi 113 ∼ Vi 150 Vi 264 ∼ Vi 103 ∼ Vi 244 ∼ Vi 369. Non saepius quam semel clementia aperte gloriatur idque in excursu contra Justum Vi 353: *ἢ οὐ μέμνησθε, ὅτι τοσαυτάκις ὑμῶν ἐγκρατὴς γενόμενος οὐδένα διέφθειρα;*

Quandam cognationem cum clementia habet amor civium, quo affectus Josephus vitae captivorum parcit et bellum civile prohibere conatur, *πᾶσαν γὰρ ᾔδειν στάσιν ὄλεθρον οὖσαν τοῦ κοινῇ συμφέροντος* Vi 264 ∼ *δεινὸν ἡγούμενος* Vi 100 ∼ 265 ∼ Vi 78 *ἐγὼ δ' ἀποκτεῖναι μὲν οὐχ ὅσιον ἡγούμενος ὁμόφυλον ἄνδρα* Vi 171 ∼ Vi 321 ∼ Vi 377 ∼ Vi 26 ∼ Vi 128. Quibuscum verbis modicis similes locos ex 'vita propria' compares, Vi 418 *ἐγὼ δὲ τῆς πατρίδος πεσούσης μηδὲν ἔχων τιμιώτερον, ὃ τῶν ἐμαυτοῦ συμφορῶν εἰς παραμυθίαν λαβὼν φυλάξαιμι, σωμάτων ἐλευθέρων τὴν αἴτησιν ἐποιού-*

---

[1]) cf. Hermog. *Π. μεθ. δειν.*, Rh. Gr. II p. 446. 20ss. (Sp.): '*περὶ τοῦ ἀνεπαχθῶς ἑαυτὸν ἐπαινεῖν.*'

μην Τίτον et Vi 420 *ἤλγησά τε τὴν ψυχὴν καί μετὰ δακρύων προσελθὼν Τίτῳ εἶπον.*

Aliam rationem *τοῦ ἤθους* excitandi cognoscimus ex quibusdam narrationibus saepius iteratis, quibus Galilaei summa cum exsultatione studium erga Josephum exprimentes inducuntur et quae Josepho idcirco certe pergratae erant, quod non solum apud eos, qui talia spectacula legunt, facile affectus similes exsolvuntur, sed etiam *τὸ πάθος*, cum alii homines de scriptore iudicare videantur, non tantopere retinendum est.

Vi 84 *Τοσαύτη δ᾽ἦν ἡ πρός με τοῦ πλήθους τῶν Γαλιλαίων εὔνοια καὶ πίστις, ὥστε ληφθεισῶν αὐτῶν κατὰ κράτος τῶν πόλεων, γυναικῶν δὲ καὶ τέκνων ἀνδραποδισθέντων, οὐχ οὕτως ταῖς ἑαυτῶν ἐπεστέναξαν συμφοραῖς, ὥσπερ τῆς ἐμῆς ἐφρόντισαν σωτηρίας.* Quae verba autem nihil aliud nisi superlationem rhetoricam esse Josephus ipse alio loco naturam hominum multo praeclarius perspiciens demonstrat: Vi 207 *πολλοὶ δὲ καὶ πανταχόθεν συνήχθησαν μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων, οὐ πόθῳ, δοκῶ μοι, τῷ πρὸς ἐμὲ μᾶλλον, ἢ τῷ περὶ αὐτῶν δέει τοῦτο πράττοντες· ἐμοῦ γὰρ παραμένοντος πείσεσθαι κακὸν οὐδὲν ὑπελάμβανον.*

Cum supervacaneum sit omnia exempla idem argumentum dictionibus plus minusve variatis proferentia ad verba adscribere, ex magna exemplorum copia satis habeo haec attulisse, ut reliqui loci tantum enumerandi sint. Vi 230—233 ∼ Vi 244 ∼ Vi 250 ∼ Vi 251 ∼ Vi 259 ∼ Vi 205 ∼ Vi 210.

Non minus providentia dei documento est virtutibus Josephi, quippe qui deum pios bonosque tueri credat, ut is qui legit, quomodo quotiesque benevolentia manifestet in Josepho servando, inclinatione quadam voluntatis in eum propendeat.

Vi 83 *διὰ τοῦτ᾽ οἶμαι καὶ τὸν θεόν, οὐ γὰρ λελήθασιν αὐτὸν οἱ τὰ δέοντα πράττοντες, καὶ ἐκ τῆς ἐκείνων ῥύσασθαί με χειρὸς καὶ μετὰ ταῦτα πολλοῖς περιπεσόντα κινδύνοις διαφυλάξαι* ∼ Vi 15 ∼ Vi 425 ∼ Vi 301 ∼ Vi 318. Magni momenti est

locus Vi 402/3: Josephus hostes persequitur: *κἂν κατώρθωτό μοι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ πρᾶξις μὴ ἐμποδὼν γενομένου δαίμονός τινος.* Lapsu enim equi prosternitur. Deus igitur omnium bonorum, omnium malorum *δαίμων* seminator est. Cuius cogitationis causa repetitur ex verbis Vi 12: *τῇ Φαρισαίων αἱρέσει κατακολουθῶν, ἡ παραπλήσιός ἐστι τῇ παρ' Ἕλλησιν Στωικῇ λεγομένῃ.* Ut iam Euripides[1]) dicit, Ion 1374:

τὰ τοῦ θεοῦ μὲν χρηστά, τοῦ δὲ δαίμονος βαρέα.

Unde hanc rationem Josephus duxerit, egregia Wolffii disputatione de auctoritate philosophorum Graecorum (l. c. p. 17—24) patefit (cf. etiam l. c. p. 36 *ἡ θύελλα δαιμόνιος*). Etsi multae sententiae cum praeceptis philosophorum Graecorum ac potissimum Stoicorum consensus quosdam habent, tamen cavendum est, ne eas ex studiis philosophiae fluxisse putemus, sed quin plerasque philosophiae populari et scholis rhetorum debeat Josephus, vix quisquam invenitur qui dubitet.

Restat ut inquiramus, qualis sit usus moralis *τοῦ ἤθους* in libris c. Ap. exsistentis, quem quod hi libri diversum argumentum atque Vita tractant, ab usu in Vita adhibito maxime differre per se est conspicuum. Josephus Iudaeorum vetustatem demonstraturus curat, ut is qui legit sibi demonstranti a primo confidat.

Dionysius Hal.[2]), ut dictio tres virtutes habeat, postulat, de Dem. 34 p. 1062 U.-R. *καὶ τῆς σαφηνείας καὶ τῆς συντομίας καὶ τοῦ πιθανοῦ χωρίον ἀποφαίνουσιν οἱ τεχνογράφοι τὴν διήγησιν.* Perspicuitas duplicis generis est, cum et ars praeclare disponendi atque coniungendi singulas partes, qua de arte supra disseruimus (p. 2 ss.), et delectus verborum sermonem efficiat perspicuum. Si licet monere de triplici *τοῦ ἤθους* distinctione (p. 20), intellegimus de-

---

[1]) Kaibel, Soph. El., ad v. 916.

[2]) R. Volkmann, Die Rhetorik der Griechen und Römer (1872) p. 113.

lectum verborum esse tertiae partis ‘usus subiectivus-dynamicus’ nominatae. Restant igitur

ἡ πιθανότης et ἡ συντομία[1]).

Ad studium veri dicendi pars altera excursus prioris tota pertinet, I 47—56. τοσοῦτον δέ μοι περιῆν θάρσος τῆς ἀληθείας I 50. οὗτοι μὲν οὖν ἅπαντες ἐμαρτύρησαν, ὅτι τῆς ἀληθείας προύστην ἐπιμελῶς, οὐκ ἂν ὑποστειλάμενοι καὶ σιωπήσαντες, εἴ τι κατ' ἄγνοιαν ἢ χαριζόμενος μετέθηκα τῶν γεγονότων ἢ παρέλιπον I 52 ∾ I 112 ∾ I 24. Excursus quoque in Iustum (Vi 357--367) multa eiusmodi exempla praebet[2]). Imperatores testes fiunt Vi 359—367, et praecipue testimonia Titi et Agrippae praedicantur Vi 361. Ut finem excursus faciunt verba ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν ἐμαρτύρει, καθάπερ πάντες οἱ ταῖς ἱστορίαις ἐντυγχάνοντες, ita libri c. Ap. circumdantur his verbis I 3: διδάξαι δὲ πάντας, ὅσοι τἀληθὲς εἰδέναι βούλονται, et in epilogo II 296: σοὶ δέ, Ἐπαφρόδιτε, μάλιστα τὴν ἀλήθειαν ἀγαπῶντι, καὶ διὰ σὲ τοῖς ὁμοίως βουλησομένοις περὶ τοῦ γένους ἡμῶν εἰδέναι τοῦτο καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ γεγράφθω βιβλίον.

Dubitatio de veritate scriptoris haud inepte sedatur et tollitur scientia atque eruditione asseverata.

I 54 τὴν μὲν γὰρ ἀρχαιολογίαν, ὥσπερ ἔφην, ἐκ τῶν ἱερῶν γραμμάτων μεθηρμήνευκα γεγονὼς ἱερεὺς ἐκ γένους καὶ μετεσχηκὼς τῆς φιλοσοφίας τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς γράμμασι, quorum verborum similem locum ex epilogo Antt. (XX 262ss.) supra apposui (p. 1). Ἡ ἀπαιδευσία repudiatur II 130: μιμεῖσθαι γὰρ οὐ προσῆκεν τὴν Ἀπίωνος ἀπαιδευσίαν.

Non minus scriptor animos legentium sibi conciliabit industria et diligentia. Maxime huc spectat ἡ αὐτοψία.

I 46/7 ἀμέλει καὶ περὶ τοῦ γενομένου νῦν ἡμῖν πολέμου τινὲς ἱστορίας ἐπιγράψαντες ἐξενηνόχασιν οὔτ' εἰς τοὺς τόπους

[1]) cf. W. Schmid, Att. III p. 321/4.

[2]) Ex Bello Iud. et Antt. H. Peter (Die geschichtl. Literatur über die Kaiserzeit p. 396) similes locos collegit.

παραβαλόντες οὔτε πλησίον τούτων πραττομένων προσελθόντες, ἀλλ᾽ ἐκ παρακουσμάτων ὀλίγα συνθέντες τῷ τῆς ἱστορίας ὀνόματι λίαν ἀναιδῶς ἐνεπαροίνησαν.

Ἐγὼ δὲ καὶ περὶ τοῦ πολέμου παντὸς καὶ περὶ τῶν αὐτῷ κατὰ μέρος γενομένων ἀληθῆ τὴν ἀναγραφὴν ἐποιησάμην τοῖς πράγμασιν αὐτὸς ἅπασι παρατυχών. ∾ I 49 ∾ I 53 ∾ I 55 ∾ I 6 οὐ γὰρ ἔγωγε πᾶσιν ἐντετύχηκα τοῖς βιβλίοις I 216, quae verba industriae non obtrectant, verum antiphrasi quadam excusant debilitatem omnibus hominibus communem.

Porro τὸ ἦθος excitant enuntiata fiduciae plena. Ἱκανῶς μὲν ὑπολαμβάνω καὶ διὰ τῆς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν συγγραφῆς . . πεποιηκέναι φανερόν I 1, a quibus verbis libri c. Ap. initium capiunt. ∾ I 127 ∾ II 287.

οὐ μετρίως μόνον, ἀλλὰ καὶ πέρα τοῦ συμμέτρου προσαποδὲδεῖχθαι νομίζω II 8 ∾ II 18 ∾ II 146 ∾ II 149 ∾ II 288 ∾ I 58.

Verba quoque, quae laudant virtutes legentis, boni aliquid efficiunt.

I 16 περίεργος δ᾽ἂν εἴην ἐγὼ τοὺς ἐμοῦ μᾶλλον ἐπισταμένους διδάσκων I 222 παρὰ μὲν οὖν ἀνοήτοις ταύτης οὐ διαμαρτάνουσι τῆς ἐλπίδος, οἱ δ᾽ὑγιαίνοντες τῇ κρίσει πολλὴν αὐτῶν μοχθηρίαν καταδικάζουσι I 160 τοῖς μὲν οὖν μὴ σφόδρα φιλονείκοις ἀρκέσειν ὑπολαμβάνω τὰ προειρημένα I 212 τοῦτο μὲν Ἀγαθαρχίδῃ καταγέλωτος ἄξιον δοκεῖ, τοῖς δὲ μὴ μετὰ δυσμενείας ἐξετάζουσι φαίνεται μέγα καὶ πολλῶν ἄξιον ἐγκωμίων.

Aliam rationem τῆς πιθανότητος nominat Anonymus Seguer. 98: ποιήσεις δὲ πιθανότητα καὶ ἐὰν μὴ πάντα βεβαιῶν λέγῃς ἀλλὰ προστιθῇς τὸ ʽοἶμαιʼ καὶ ʽτάχαʼ καὶ ʽἴσωςʼ καὶ τὰ τοιοῦτα[1]). Omnia huius praecepti exempla afferre supersedens pauca eligo. Sic exstat οἶμαι I 69 ∾ Vi 83 aut ὡς οἶμαι I 58 ∾ Vi 413 aut δοκῶ μοι Vi 207 aut ὡς δ᾽ἂν τις εἴποι II 165 aut ὡς ἂν ὦ δυνατός II 145.

---

[1]) Aug. Mayer, Theophrasti *Π. λέξεως* libri fragm., 1910, p. 717.

Scriptori se incorruptum atque integrum opus condere et componere dicenti satis facile confidimus. II 287 *οὔτε ψέγειν οὔτε ἐγκωμιάζειν προθέμενος* ~ II 129 ~ II 253 II 237 *τὰ γὰρ αὑτῶν ἡμῖν φυλάττειν πάτριόν ἐστιν, οὐ τῶν ἀλλοτρίων κατηγορεῖν.*

Josephus qui inde ab antiquis temporibus per aetatem mediam usque ad nostram aetatem egregius et gravis auctor ducitur[1]), iam a Suida (s. v. *Ἰώσηπος*) ornatur tamquam nomine proprio: *Φιλαληθής.*

Reliquum est, ut paucis dicam de virtute orationis tertia a Dionysio (cf. p. 27) nominata

ἡ συντομία.

Iterum brevis dictio ut *τὸ ἀσύνδετον* aliae figurae ad elocutionem et idcirco ad 'usum subiectivum-dynamicum' *τοῦ ἤθους* pertinentes discernendae et seiungendae sunt a sententiis, quibus brevitas aperte praedicatur velut apud Dem. XLV 5 Dind.-Bl.: *ἵνα δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι συντέμω ταῦτα*[2]).

I 251 *ταῦτ' ἐστὶ καὶ ἕτερα πλείονα, ἃ παρίημι συντομίας ἕνεκα* ~ I 3 ~ I 29 ~ II 8 ~ II 145 ~ Vi 345 I 182 *ἔνεστι δὲ τοῖς βουλομένοις ἐξ αὐτοῦ τὸ πλέον γνῶναι τοῦ βιβλίου· φυλάττομαι γὰρ ἐγὼ [τὰ] πλείω τῶν ἱκανῶν παρατίθεσθαι* ~ I 205 ~ I 220 ~ I 19.

Josephus se non breviter loqui ratus excusat necessitatem, praecipue in excursibus. I 57 *ἀναγκαίαν ἐποιησάμην τὴν παρέκβασιν* ~ Vi 367 Vi 338 *ἀπολογήσασθαι γὰρ νῦν ἀνάγκην ἔχω καταψευδομαρτυρούμενος* ~ II 287 ~ II 238 ~ II 150 I 183 *βούλομαι κεφαλαιωδῶς*[3]) *ἐπιδραμεῖν ἔνια τῶν εἰρημένων* ~ II 150.

---

[1]) Peter l. c. p. 396.

[2]) Volkmann l. c. p. 115.

[3]) cf. Mutschmann l. c. p. 95 adnot. 2.

II. De elocutione.

Non minoris momenti argumento antiquis temporibus erat elocutio, qua num scriptor utatur eloquentia vera et efficaci demonstratur. Sic dicit Aristoteles, Rhet. III 1,2 *οὐ γὰρ ἀπόχρη τὸ ἔχειν ἃ δεῖ λέγειν, ἀλλ' ἀνάγκη καὶ ταῦτα ὡς δεῖ εἰπεῖν, καὶ συμβάλλεται πολλὰ πρὸς τὸ φανῆναι ποιόν τινα τὸν λόγον*[1]). Dionysius Hal. (de Isocr. 3 p. 539 U.-R.) ad clarissimum Aristotelis discipulum refert hanc partitionem elocutionis: *καθόλου δὲ τριῶν ὄντων, ὥς φησι Θεόφραστος, ἐξ ὧν γίνεται τὸ μέγα καὶ σεμνὸν καὶ περιττὸν ἐν λέξει, τῆς τε ἐκλογῆς τῶν ὀνομάτων καὶ τῆς ἐκ τούτων ἁρμονίας καὶ τῶν περιλαμβανόντων αὐτὰ σχημάτων.*

De delectu verborum.

De Josephi genere dicendi iam complures viri doctissimi egerunt, imprimis Guil. Schmidius[2]) de usu verborum, de Hebraismis[3]), Latinismis[4]), verbis poeticis, novatis, compositis[5]). Iidem viri doctissimi etiam de auctoribus, a quorum eloquio sermo Josephianus colores duxisse videtur[6]), disseruerunt, ut Ernestius[7]) vocabula poetica, a quibus alii prosaici abstinerent, potissimum apud historicos frequentare demonstravit. Ex Atticis atque imprimis quidem ex Thucydide Josephum multas voces delibavisse Ernestius dicit, qua de imitatione Druenerus[8]) diligenter disputavit. Porro voces multae ex Platone et

---

1) Volkmann, l. c. p. 332/3.

2) l. c. (annal.) p. 345 ss.

3) cf. C. Siegfried, Ztschr. f. d. alttestamentl. Wssch. III (1883) p. 32.

4) Hahn, Rom u. Romanismus p. 207/8, 238/9.

5) cf. verba Niesii in praef. vol. VI p. IV

6) cf. Wolff l. c. p. 3/4.

7) Ernesti, Exercit. Flavian. I, corollarium de stilo Josephi p. 35 ss.

8) Unters. zu Jos., Diss. Marburg 1896.

Polybio[1]), ex Demosthene[2]), ex Herodoto et ex libris sacris LXX virorum[3]) in Josephi scripta fluxerunt. Optime Schmidius meritus est, quod cum Ernestius[1]) Josephum attice scribentem tantum attendisset, sermonem vulgarem ab eo adhibitum esse demonstravit[3]).

Generis dicendi proprietas apud Josephum est tanta frequentia verborum compositorum, quae *τὸ πάθος* exprimere Aristoteles[4]) docet, qui scriptores, ut vitetur *τὸ ψυχρόν*, in oratione soluta iis uti vetat. Sententia Suessii (l. c. p. 82) potissimum Gorgiam ea usurpare, cum verba verbis *εὖ, περί, πολύ κτλ.* composita maxime apta sint ad *ἀντίθετα, πάρισα* alia formanda, confirmatur et fulcitur Josephi sermone, quippe qui praebeat totidem *ἀντίθετα* et *πάρισα* quot verba composita, ut Ernestius (l. c. p. 45) Josephum frequentius et interdum durius quam Atticos iis delectari dicat.

1. Verba praepositionibus minime duabus composita.

ἀνταποστέλλω I 111 *ἀντιπαραβάλλω* II 163 ∼ 226 *ἀντιπαρατάττω* Vi 116.

ἀποκαθίστημι Vi 183.

διεξέρχομαι I 66 ∼ I 315 *διέξειμι* I 182 ∼ Vi 183 ∼ Vi 255 *διανίστημι* Vi 210 *διαφίημι* Vi 212.

ἐξαποστέλλω Vi 57 ∼ Vi 147 *ἐξανίστημι* Vi 223.

ἐγκαταλείπω Vi 205 ∼ Vi 210 ∼ Vi 237 ∼ Vi 314 *ἐγκατασπείρω* II 230 *ἐγκαθίζω* Vi 422 *ἐμπαροινέω* I 46 (cf. Gutschmidium l. c. p. 408: 'Lieblingswort des Jos.') *ἐγκατοικέω* I 296 *ἐμπαρέχω* II 159 *ἐμπερισπουδάζω* II 253.

ἐπανορθόω I 3 ∼ Vi 233 *ἐπάνειμι* II 157 *ἐπανέρχομαι* II 269 *ἐπανίστημι* Vi 185 *ἐπεισπλέω* I 63 *ἐπεισάγω* I 304 *ἐπεισφέρω* Vi 74.

---

1) Ernesti, Exercit. Flavian. I, corollarium de stilo Josephi p. 35 ss.

2) cf. Wolff l. c. p. 3/4.

3) cf. Schmid., l. c. 'annal.' p. 346/47.

4) G. Kaibel, Stil u. Text der *πολ. Ἀθ.* p. 32: Arist. rhet. III 7,11 *τὰ δὲ ὀνόματα τὰ διπλᾶ καὶ τὰ ἐπίθετα πλείω καὶ τὰ ξένα μάλιστα ἁρμόττει λέγοντι παθητικῶς.*

κατεπείγω Vi 282

παραναγιγνώσκω Vi 260 *παρακαθίσταμαι* II 177 *παρεμβάλλω* I 229

προσαποδείκνυμι II 8 *προδιαστέλλω* I 252 *προεξετάζω* II 6 ~ Vi 256 *προκαταβάλλω* I 23 *προκατονομάζω* I 84 *προκατανοέω* Vi 420 *προκαταλαμβάνω* II 169 ~ II 258 *προσυναθροίζω* Vi 133 *προϋπάρχω* I 272 ~ II 288 *προϋπέχω* II 288.

προσανέχω II 294 *προσαναγιγνώσκω* Vi 224 *προσαναγράφω* Vi 413 *προσανακουφίζω* Vi 96 *προσαποδίδωμι* I 320 *προσεξερεθίζω* Vi 298 *προσκατασκάπτω* Vi 44.

συναναμείγνυμι Vi 242 *συναναπείθω* Vi 424 *συναπαίρω* I 186 *συναποδύρασθαι* II 205 *συναφίστημι* I 271 *συνδιατρίβω* I 164 ~ Vi 21 *συνεξελαύνω* I 279 ~ I 299 *συνεκπέμπω* Vi 228 *συνεκπίπτω* I 300 *συνεξαιρέω* II 213 *συνεπάγω* Vi 163 ~ Vi 316 *συνεπινεύω* Vi 100 *συγκαταλέγω* I 8 *συγκαταφέρω* Vi 403 *συγκατανεύω* Vi 22 ~ Vi 124 *συμπαραπέμπω* Vi 270 *συμπάρειμι* Vi 262 *συγκατατίθημι* Vi 66 *συμπεριλαμβάνω* II 32 *συμπεριπατέω* Vi 326 *συμπροέρχομαι* Vi 293.

ὑπεκκομίζω Vi 112 *ὑπεξέρχομαι* Vi 21 *ὑποκαταβαίνω* I 134.

2. Verba aliter composita, novata, poetica.

παρευδοκιμέω et *ἐνευδοκιμέω* I 25 *διοδοιπορέω* I 89 ~ II 157 (cf. Gutschmid., l. c. p. 438) *συμφιλοτιμέομαι* I 110 *καινοποιέω* II 28 *ἐπισεμνύνομαι* II 31 *ὁμωνυμέω* II 39 *ἐπιφορτίζω* II 115 *φιλονεικέω* II 287 *μισοπονηρέω* Vi 135 *δυσανασχετέω* Vi 176 *καταψευδομαρτυρέω* Vi 338 *κατακερτομέω* Vi 323.

διακαιροπτία II 127 *θεοκρατία* II 165 *περιτομή* II 137 *ἀνθρωπογονία* I 39 *πλαστογραφία* Vi 50 *ἰσχυρογνωμοσύνη* I 192

μεγιστᾶνες Vi 112 ~ Vi 149 ~ Vi 151 ~ Vi 153 *βᾶρις* Vi 246 *τριγχός* Vi 92 ~ Vi 96 *κατήφεια* Vi 212.

ἀπατεών II 145 *γόης* II 145 *ὀχλαγωγός* II 3.

ἀντιπαράθεσις II 238 *παρέκβασις* I 57 ~ I 183 ~ II 254 ~ Vi 367 *ἀναίρεσις* II 138 *μετανάστασις* II 6 *ἐπανάστασις* I 85 *ὑπεναντιότης* I 224.

ἀμετακίνητος II 169 ∾ II 234 ∾ II 254 ∾ II 273 *ἀμετάθετος* II 189 *ἀμετάβλητος* Vi 264 *ἀπαραίτητος* II 215 ∾ II 262 ∾ II 292 *ἀπαράβατος* II 293 *ἀνεπίβατος* Vi 152 *ἀνεπίσχετος* Vi 265 *ἀνεξέταστος* II 4 ∾ II 171 *ἀφορολόγητος* II 43 *ἀπρονόητος* Vi 73 *ἀναπολόγητος* II 137 *ἀναντίρρητος* I 160 *ἀπροσδόκητος* Vi 253 ∾ Vi 281 ∾ Vi 304 *ἀνεπίμικτος* I 68 ∾ II 273 *κατάγομος* II 115 *αὐτεξούσιος* II 173 *ὑπεναντίος* I 269 ∾ II 150 ∾ II 180 ∾ II 183 *συνέκδημος* Vi 79 *εὐκαταφρόνητος* Vi 206 *φιλορώμαιοι* et *φιλοβασιλεῖς* Vi 345 *φιλόνεικος* I 160 (Gutschmid. p. 556).

Secundum *κριτήριον τοῦ πάθους* Aristoteles (cf. p. 32) *τὰ ἐπίθετα* nominat, quorum tam pauca exempla, quae apud Josephum exstant, fortasse magis attinent ad pleonasmum, neque quantopere hic sermo poeticus cohibeatur mirari debemus, *ἐν μὲν γὰρ ποιήσει πρέπει ʻγάλα λευκὸνʼ εἰπεῖν* (cf. Suessium l. c. p. 183).

τῶν ἐπάνω προγόνων I 33 *ἐκ πρώτης γενέσεως* I 42.

Superlativorum usum, quamquam iis facile nimium excitantibus *τὸ πάθος* antiqui rhetores gaudent, Josephus coercet neque nisi locis re vera patheticis ad hoc abundans auctumque genus dicendi impellitur superlativo indignantis excepto (cf. p. 23).

I 51 *Ἡρώδης ὁ σεμνότατος, αὐτὸς ὁ θαυμασιώτατος βασιλεὺς Ἀγρίππας.*

II 158 de Mose *καὶ στρατηγὸς ἄριστος ἐγένετο καὶ σύμβουλος συνετώτατος καὶ πάντων κηδεμὼν ἀληθέστατος.*

Vi 7 de patre *γνωριμώτατος ὢν ἐν τῇ μεγίστῃ πόλει τῶν παρʼ ἡμῖν τοῖς Ἱεροσολυμίταις.*

Etiam leges Iudaeorum superlativis velut *κάλλιστος, κράτιστος* celebrantur.

Tum rhetores cum simplici sermone discrepant neutris adiectivorum pro substantivis collocatis, quae ex sermone vulgari Atticisque Josephum delibavisse Schmidius docet (Att. I p. 86).

τἀληθές I 3 ∾ I 11 ∾ I 68 ∾ I 127 ∾ II 3 ∾ II 162 ∾ Vi 263 *τὰ ἀρχαῖα* I 27 ∾ II 152 *τἀρχαῖα καὶ τὴν ἀλήθειαν* I 15:

neutrum adiectivi cum substantivo eodem loco habetur. *τὰ παλαιά* I 20 ∾ I 58. *τὸ ἀκριβὲς περὶ τοῦ γάμους* I 32 *τὸ αὐτόματον* II 24 *ἐν ἀμηχάνοις* II 166 *τὸ αἴτιον* II 250.

τὸ βραχύτατον τοῦ σώματος I 284 ∾ II 173 *ἐν τῷ βαθυτάτῳ τῆς Αἰγύπτου* II 41 *τὸ γενναῖον* II 235.

τὸ ἐπιτίμιον II 199 *τὸ τῆς ἡδονῆς ἐπαγωγόν* II 284 *τὸ ἐμφανές* Vi 335 *τὸ θεῖον* I 14 ∾ I 162 ∾ II 250 ∾ Vi 14 ∾ Vi 48

τὸ καρτερικὸν ἐν ταῖς ἀνάγκαις II 283 *τὸ κοινόν* Vi 65 ∾ Vi 72 ∾ Vi 190 ∾ Vi 254 ∾ Vi 297 ∾ Vi 298 ∾ Vi 309 ∾ Vi 341 ∾ Vi 393 *τὰ μεθόρια* Vi 115 ∾ Vi 118 *τὸ μεσαίτατον* Vi 346.

τὸ παράδοξον τῆς θέας II 114 *τὸ πιστὸν τῆς φήμης* Vi 380 *τὰ φονικά* I 21 *τὸ σύμμετρον* II 8 ∾ II 24 *τὸ χρήσιμον* II 170 *τὸ φίλεργον* II 283.

Neutra adiectivorum et infinitivi pro substantivis collocati cumulantur I 68: *αἴτιον δὲ τοῦ μὲν μὴ γιγνώσκειν τἀληθὲς τὸ λίαν ἀνεπίμικτον, τοῦ δὲ γράφειν ψευδῆ τὸ βούλεσθαι* ..

Quod genus dicendi non solum in adiectivis versatur, sed etiam neutra participiorum pro substantivis collocantur, quam dicendi consuetudinem similem esse consuetudini Novi Testamenti Schmidius ostendit (l. c. (annal.) p. 368). Dictiones velut *τὰ λεγόμενα, τὰ γεγραμμένα, τὰ γενόμενα, τὰ πραττόμενα* adeo crebrae sunt, ut substantivis fere crebriores esse dicas. Certe *τὰ πράγματα* in comparatione verborum *τὰ πραττόμενα* et *τὰ πεπραγμένα* rarissime legimus.

τὰ δόξαντα I 293 ∾ I 310 ∾ II 234 ∾ Vi 98 ∾ Vi 307 *τὰ δέοντα* Vi 83 *τὰ ἡμαρτημένα* Vi 154 *τὰ ἱστορούμενα* I 12 *τὰ ἐκ τῆς ἁρπαγῆς κομισθέντα* Vi 33 ∾ Vi 130 *ἐκ τοῦ λεληθότος* Vi 125 *τὰ λυποῦντα* Vi 209 *τὰ λαβόντα τὴν παρέκβασιν* Vi 367 *ἐκ τῶν ἀδεσπότως μυθολογουμένων* I 105 ∾ I 229 *τὰ νενομισμένα* II 150 ∾ II 282 *τοῖς ἐξ ἀρχῆς νομοθετηθεῖσιν* II 183 *τὸ περίεχον* I 9 *τὸ προσταχθέν* Vi 109 *τὰ προσδοκηθέντα* Vi 392 *τῶν παρὰ Χαλδαίοις φιλοσοφουμένων* I 129 *τὸ συντυγχάνον* II 155 *τὸ σπαρέν* II 202 *τὸ συνειδός* II 218 *τὸ συμφέρον* Vi 48 ∾ Vi 370.

Aliud insigne sermonis abundantis auctique sunt plurales substantivorum abstractorum.

ἀνάγκαι II 283 *εὐτυχίαι* II 153 ∾ II 194 *μεταβολαί* II 127 ∾ II 221 ∾ II 227 ∾ II 228 *ἡδοναί* II 275 *τιμαί* I 31 ∾ II 253 ∾ II 225 *συμφοραί* I 285 ∾ II 8 ∾ II 122 ∾ II 125 ∾ II 131 ∾ II 153 ∾ II 272 ∾ II 294 ∾ Vi 84 ∾ Vi 418 *τύχαι* II 228 ∾ Vi 180 ∾ Vi 417 *διαφοραί* II 164 *πόνοι* II 146 ∾ II 192 ∾ II 228 *προθυμίαι* Vi 103 *θυμοί* Vi 143 *ὁρμαί* Vi 60 ∾ Vi 376 ∾ Vi 417 *ἐπίνοιαι* I 7 *ὀργαί* Vi 266 *βουλήσεις* II 173.

πιθανότητες Vi 149 *ἀλήθειαι* Vi 401 *πονηρίαι* Vi 339 *συνήθειαι* II 224 *συγγένειαι* I 268 *χάριτες* II 190 ∾ II 206 ∾ II 249 *πλεονεξίαι* II 186 *ἀναδόσεις* II 192 *εὐεργεσίαι* Vi 60 *ἀσεβήματα* I 256.

οἰκονομίαι I 28 *γεωργίαι* II 294 *τέχναι* I 7 ∾ II 294 *καπηλεῖαι* I 61 *ἐμπορίαι* I 60 ∾ I 61 *λῃστεῖαι* I 62 *ἐπιμιξίαι* I 60 *πολυτέλειαι* II 205 *νηστεῖαι* II 282 *ἀνακαύσεις* II 282 *ἐλαττώματα* I 256 *κτήσεις* Vi 33 *ἐσθῆτες* Vi 293 *πατρίδες* Vi 18 *λαοί* II 159 *ὄχλοι* II 224 *πλήθη* II 155 ∾ II 156 ∾ II 159 ∾ II 160 ∾ II 164 ∾ II 169 ∾ II 238 ∾ II 282 ∾ Vi 31 ∾ Vi 265 ∾ Vi 295 ∾ Vi 302 *ἐπιδρομαί* Vi 394 *φόνοι* II 269 ∾ Vi 103 ∾ Vi 174 ∾ Vi 244 *ἁρπαγαί* II 200 ∾ Vi 380.

οὐσίαι Vi 370 *γενέσεις* II 192 ∾ II 204 ∾ II 240 *διατριβαί* II 171 *δίαιται* II 240 *τρυφαί* Vi 284 *ἡλικίαι* II 279 *βίοι* I 10 ∾ II 160 ∾ II 181 ∾ Vi 256 *θάνατοι* I 43 ∾ II 245.

Postremo pauca dicenda sunt de cumulatione verborum duorum eis locis, quibus unum verbum ad exprimendum *τὸ πάθος* non sufficere Josephus putavit. Quae loquendi abundantia Atticis iucundissima[1]) celeriter pervulgata est sermone vulgari[2]), ut suum ornatum elegantiamque apud Josephum, etsi non prorsus perdiderit, non iam obtineat.

I 212 *φαίνεται μέγα καὶ πολλῶν ἄξιον ἐγκωμίων, εἰ καὶ σωτηρίας καὶ πατρίδος ἄνθρωποί τινες νόμων φυλακὴν καὶ τὴν πρὸς θεὸν εὐσέβειαν ἀεὶ προτιμῶσιν.* ‘Quo crebrior usus eo debilior effectus’ dicit sententia psychologica, quae evi-

---

[1]) cf. Wolff, l. c. p. 49/50.

[2]) Schmid, Att. I 175.

denter illo exemplo, in quo triplex cumulatio exsistit, firmatur.

Substantiva cumulantur:

ἔκπληξις καὶ φόβος Vi 148 *ὀργὴ καὶ μισοπονηρία* Vi 311 *μῖσος καὶ ὑποψία* Vi 20 *αἰσχύνη καὶ μῖσος* I 319 *ἄνοια καὶ μικροψυχία* I 226 *τόλμα καὶ ἀπόνοια* II 148 *εὔνοια καὶ πίστις* Vi 84 *πίστις καὶ δεξιά* Vi 370 *ἀνδρεία καὶ ὁμογνωμοσύνη* II 270 *ἀνδρεία καὶ μέγεθος πράξεων* I 144 *ἀρετὴ καὶ πίστις* II 42 *ἐπιείκεια καὶ πίστις* II 43 *κακία καὶ οὐδεμία ἀρετή* II 145 *ἡμερότης καὶ φύσεως ἀρετή* II 151 *φύσις καὶ μεγαλειότης* II 168 *ἡμερότης καὶ φιλανθρωπία* II 213 *ἀρετὴ καὶ φήμη* II 279 *ἑτοιμότης καὶ θράσος* Vi 120 *μετὰ πάσης σεμνότητος καὶ πάσης ἀρετῆς* Vi 258 *σύνεσις καὶ λογισμός* Vi 192 *σοφία καὶ εὐσέβεια* I 162 *καρτερία καὶ σωφροσύνη* I 182 *ἠπιότης καὶ φιλανθρωπία* I 186 *πρόνοια καὶ φιλανθρωπία* I 282 *ἡδονὴ καὶ γνώμη* II 189.

δυσμένεια καὶ ψευδολογία I 3 *κατηγορία καὶ διαβολή* I 53 *διαβολαὶ καὶ λοιδορίαι* I 219 *φθόνος καὶ κακοήθεια* I 222 *βωμολοχία καὶ ἀπαιδευσία* II 3 *γοητεία καὶ ἀπάτη* Vi 40 *δόλος καὶ ἀπάτη* II 200 *βλασφημίαι καὶ ψεύσματα* Vi 245 *παιδιὰ καὶ γέλως* Vi 323 *ταραχὴ καὶ ψευσμάτων σύγχυσις* II 6.

μετάνοια καὶ φυγή I 274 *στρατηγία καὶ πρόνοια* Vi 389 *ταραχαὶ καὶ πόλεμος* Vi 409 *πόλεμος καὶ πολιορκία* Vi 412 *τελευταὶ καὶ φυγή* I 278 *στάσεις καὶ φιλονεικίαι* II 243.

νόμοι καὶ παράδοσις I 39 *νόμοι καὶ ἀναγραφαί* I 43 *νόμοι καὶ φιλοσοφία* II 47 *πολιτεία καὶ νόμοι* I 265 ∾ II 222 ∾ II 264 ∾ *νόμοι καὶ πολιτεία* II 287 *τάξις καὶ νόμος* II 151 *ὕμνοι καὶ ὑποθῆκαι* I 40 *ὅρκοι καὶ ἀραί* Vi 101 *ὅρος καὶ κανών* II 174 *γνῶμαι καὶ προστάγματα* II 155.

μυστήρια καὶ τελεταί II 189 *ἁγνεῖαι καὶ ξυρήσεις τῆς τριχός* I 282 *θεραπεία καὶ ἐπιμέλεια* II 141 *συντονία καὶ ἀνάπαυσις* II 174 *ἆθλοι καὶ πόνοι* II 228 *πληγαὶ καὶ ζημίαι* I 192 *στρέβλαι καὶ θανάτων τρόποι* I 43.

βίῳ καὶ ἔθεσι II 179 *τόποι καὶ δίαιται* II 240 *εὐτέλεια βίου καὶ κοινωνία* II 281 *ἀργία καὶ πολυτέλεια* II 291 *καπηλεῖαι καὶ ἐμπορίαι* I 61 *φύσις καὶ μορφή* II 248 *μορφὴ καὶ*

μέγεθος II 190 *παρασκευὴ καὶ ἀσφάλεια* Vi 126 *ἐσθὴς καὶ σκευαί* Vi 127.

προαίρεσις καὶ πράξεις II 160 *προαίρεσις καὶ περιουσία ῥώμης* II 289 *προρρήσεις καὶ ἀπαγορεύσεις* II 190 *ἔργα καὶ χάριτες* II 190 *κρότος καὶ ἐπιβοήσεις* Vi 251 *ἡμέραν καὶ νύκτα* Vi 11.

πόλιν καὶ χώραν I 267 ∾ I 273 *πόλεις καὶ κῶμαι* Vi 235 ∾ Vi 237 *φρούριον καὶ χώρα* Vi 61 *πατρὶς καὶ οἶκος* II 284 *πατρὶς καὶ γένος* II 29 *δυνάμεις καὶ τυραννίδες* II 158 *ἀρχὴν καὶ κράτος* II 165.

πῦρ καὶ λύχνοι I 308 *ἐλέφαντα καὶ χρυσόν* II 252 *σῦκα καὶ κάρυα* Vi 14 *κάμηλοι καὶ ὄνοι* Vi 119 *ἵπποι καὶ ὅπλα* Vi 112 *ὅπλα καὶ τροφή* Vi 242 *ὅπλα καὶ χρήματα* Vi 424.

σύμμαχοι καὶ φίλοι II 134 *ἔνοικοι καὶ σύμμαχοι* Vi 26 *σύμμαχος καὶ φίλη* Vi 235 *προδότις καὶ φίλη* Vi 384 *φίλος καὶ ἑταῖρος* Vi 124 *φίλοι καὶ ὁπλῖται* Vi 144 ∾ Vi 164 *φίλοι καὶ πρῶτοι* Vi 220 *βουλὴ καὶ πρῶτοι* Vi 64 *ἀρχιερεῖς καὶ πρῶτοι* Vi 21 ∾ Vi 9 *ἀρχιερεῖς καὶ προφῆται* I 29 *φίλος καὶ συνήθης* Vi 180 ∾ Vi 192 ∾ Vi 204 *γόης καὶ ἀπατεών* II 145 simile verbum apud Philonem, de vita cont. 2 *γόης κα κέρκωψ λόγων* cf. Wendlandum l. c. p. 714. *ἡγεμὼν καὶ σύμβουλος* II 156 *ἀνδρὸς καὶ γυναικός* II 103 *γυναῖκες καὶ τέκνα* Vi 25 ∾ Vi 58 ∾ Vi 61 ∾ Vi 84 ∾ Vi 99 ∾ Vi 207 ∾ Vi 230 ∾ Vi 328 ∾ *γυναῖκες καὶ παῖδες* Vi 166 *ποιμένες καὶ μιαροί* I 251 ∾ I 266 *τέτραρχος καὶ κτίστης* Vi 37 *δύναμις καὶ στρατηγός* Vi 114 ∾ Vi 411 *σωματοφύλακες καὶ ὁπλῖται* Vi 132 *ὁπλῖται καὶ στρατηγός* Vi 399 *πολῖται καὶ ξένοι* Vi 372 *πατὴρ καὶ δεσπότης* II 174 *τύραννος καὶ δεσπότης* II 241 *εὐεργέτης καὶ σωτήρ* Vi 244 ∾ Vi 259.

adiectiva:

κοῦφοι καὶ ἀνόητοι I 225 *σοφὸς καὶ μαντικός* I 236 *θαυμαστὸς καὶ θεῖος* I 279 *θαυμαστὸς καὶ πιθανός* II 20 *ἄθεοι καὶ μισάνθρωποι* II 148 *καλὸς καὶ φιλάνθρωπος* II 230 *καλὰ καὶ πρέποντα* II 168 *κάλλιστα καὶ συμφορώτατα* II 274 *καλοὺς κἀγαθούς* Vi 13 ∾ Vi 29 ∾ Vi 256 *μέγιστος καὶ εὐτυχέστατος*

Vi 209 *εὐγενέστατοι καὶ ἐπιφανέστατοι* Vi 427 *παντελὴς καὶ μακάριος* II 190 *αὐτάρκεις καὶ φιλόπονοι* II 291 *οἰκεῖοι καὶ φίλοι* I 271 *ἐναργὴς καὶ φανερώτερος* II 190 *πονηρὸς καὶ ἐπίορκος* Vi 102 *ἀνάγνων καὶ δυσσεβῶν* I 306 *ἀσεβέστατα καὶ παρανομώτατα* Vi 26 *ἀλλότρια καὶ φαῦλα πρὸ τῶν οἰκείων καὶ καλῶν* II 285 *ἀγενείους καὶ μειράκια* et *πρεσβυτέρους καὶ γενειῶντας* II 242.

ἔρημος καὶ ἄνυδρος II 25 *κατάχρυσοι καὶ σφυρήλατοι* II 119 *ὀχυρωτάτη καὶ μεστή* Vi 230 *ἄνυδρος καὶ ψάμμος* II 157 *τὰ ἀνωτάτω καὶ παλαιότατα* I 37 *ἄμικτος καὶ καθαρός* I 30 *μέγας καὶ πολυχρόνιος* I 85 *μέγα καὶ ἄξιον* I 212 *πλανυτέρα καὶ μείζων* I 174 *δεινὰ καὶ σχέτλια* II 33 *πολλὰ καὶ δεινά* I 275 *πολλὰ καὶ ψευδῆ* II 147 *πολλῶν καὶ εὐδοκιμούντων* II 238 *πολλὴν καὶ θαυμάσιον* I 182.

adverbia, alia:

βλασφήμως καὶ ψευδῶς I 4 *ὀψὲ καὶ μόλις* I 10 ∾ I 66 *ἐχθὲς καὶ πρῴην* II 14 ∾ II 154 *ὀρθῶς καὶ δικαίως* II 51 *ἀνόμως καὶ ἀτάκτως* II 151 *ῥᾴω καὶ ἐγγίω* II 224.

ἕνα καὶ δεύτερον Vi 237 *αὐτῷ καὶ πᾶσιν* II 190 *ταῦτα καὶ πολλὰ πρὸς τούτοις* II 142 *ταῦτα καὶ πρὸς τούτοις ἕτερα* Vi 39 *ταῦτα καὶ ἕτερα* I 251 *πολλαὶ καὶ ἕτεραι* I 19.

verba:

μαρτυρίας παρέξω καὶ ἀποδείξω I 59 et ordine mutato I 219 *ἀναγεγραμμένα καὶ ἱστορούμενα* I 128 *μυθευόμενα καὶ λεγόμενα* I 229 *γενομένων καὶ πραχθέντων* I 107 *προστεταγμένα καὶ πραττόμενα* II 149 *ὑπαγγέλλων καὶ παρακαλῶν* Vi 180 *δύναμιν κεκτημένης καὶ πράξεις κατορθούσης* I 66 *ἐξαναστὰς καὶ διαλύσας* et *κελεύσας καὶ προστάξας* Vi 223 *πέμψαι καὶ ἐπάγεσθαι* I 271 *πράττει καὶ διανοεῖται* II 160 *ἐγκατανεύειν καὶ ἐπικαλέσασθαι* I 296 *εὑρεῖν καὶ ἐμβαλεῖν* I 297 *σπείσασθαι καὶ διανείμασθαι* Vi 324 *ὑπακούειν καὶ μὴ ἀφίστασθαι* Vi 391.

ὑποστειλάμενοι καὶ σιωπήσαντες I 52 *καταλέγων καὶ προστιθείς* I 131 ∾ *φάσκων καὶ προσθείς* I 288 *παρακαλῶν καὶ ὑπισχνούμενος* I 262 *συνακμάσας καὶ συγγενόμενος* I 183 *ἀνα-*

γνοὺς καὶ ἐντυχών II 37 στεφανώσας καὶ μύρον καταχέας II 256 πεισθέντων καὶ εὐτρεπισθέντων Vi 201 συναπαίρειν καὶ κοινωνεῖν I 186 θύειν καὶ κατεσθίειν I 261 ἠρχιερέτευσαν καὶ ἐβασίλευσαν Vi 2 ἐλθεῖν καὶ ἐπιτυχεῖν I 291.

πολεμοῦντα καὶ μαχόμενον II 242 ἐπελθόντα καὶ συμβαλόντα I 266 ∾ Vi 24 κατασχεῖν καὶ κατασκευάσασθαι I 228 συμμαχήσουσιν καὶ κρατήσουσιν I 236 ἐνίκησαν καὶ ἐδίωξαν I 251 ἐνίκησε καὶ ἤλασεν I 276 ἄρχειν καὶ πολεμεῖν Vi 59 καθέζεσθαι καὶ συνδειπνεῖν Vi 222 ἐφοβήθησαν καὶ ἔφευγον Vi 380 ὑπήντησα καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψα Vi 402 συμπολεμεῖ καὶ συνεκπίπτει I 300.

λυπούμενος καὶ τεταραγμένος Vi 208 ὑπαντήσαντες καὶ ἀσπασάμενοι Vi 411 μετανοήσειν καὶ πιστὸς γενήσεσθαι Vi 110 ἦσαν πολέμιοι καὶ διέφερον I 272 ψεύδεσθαι καὶ λοιδορεῖν II 295 ληρεῖ καὶ ψεύδεται I 252 μισεῖ καὶ βούλεται λοιδορεῖν II 30 μισεῖν καὶ φθονεῖν I 224 ῥυπαίνειν καὶ λοιδορεῖν I 220 χλευαζόμενος καὶ κωμῳδούμενος II 223 πείσοντας καὶ διδάξοντας Vi 29 σκληραγωγήσας καὶ πονηθείς Vi 11 ἐπὶ στόμα ῥίψαντες καὶ δακρύοντες Vi 210 μέγα δυναμένου καὶ δι' ἐκπλήξεως ὄντος Vi 347 ὀδύρεσθαι καὶ κακοπαθεῖν II 243 δεομένῳ καὶ παραιτουμένῳ Vi 352.

verba diversi generis:

στρατείας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πραχθέντων I 18 ἀρίστους καὶ προσεδρεύοντας I 30 ἀσυμφώνων καὶ μαχομένων I 38 ὡμολογημένη καὶ ἀναντίρρητος I 160 λεπρῶν καὶ κακῶς διακειμένων I 257 λιπαροὶ καὶ ἀσκοῦντες II 229 ἀνοήτων καὶ τετυφωμένων II 255 ἀληθῆ καὶ πρέπουσαν II 255 μικρὰν καὶ τυχοῦσαν Vi 13 ἀνετοίμοις καὶ μηδὲν προγινώσκουσιν Vi 106 μεγάλη καὶ οὐδὲν ἀποδέουσα Vi 246 βλασφημιῶν πλήρεις καὶ καταψευδομένας Vi 260 μέγιστον καὶ δυνάμενον Vi 277 περὶ τὴν ἀλήθειαν ὀλιγώρους καὶ τὸ ψεῦδος οὐκ ἐντρεπομένους Vi 336 ὀργὴν καὶ τὰ συμβησόμενα I 258 ἀδίκου καὶ δόλῳ γενομένης II 216.

διὰ νεότητα καὶ πρὸς ἐλπίδος κέρδους ἀπατηθείς Vi 325.

τοῖς πατρίοις καὶ οἷς ἐνετράφησαν I 269 *τὴν ἐπιχείρησιν καὶ τί διανοοῖτο πράσσειν* Vi 72.

ἁγιστείας καὶ τῶν ἄλλων νομίμων II 7 *τῶν κατὰ πόλεις καὶ βραχυτέρων* I 18 *πρεσβύτατος καὶ βασιλεύς* II 246 *πονηρὸς ἀνὴρ καὶ κακοῦργος* Vi 290.

παρὰ φύσιν καὶ ἀνέδην II 273 *ἀτόπων καὶ παρὰ φύσιν* II 275.

ἐν γράμμασι καὶ τῷ φιλοσοφεῖν II 281 *τῷ ὀχυρότητι καὶ τῷ δρᾶν* Vi 373.

Aliis particulis verba duo rarius coniunguntur:

καὶ — καὶ

καὶ τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ II 136 *καὶ φρόνησιν καὶ ἀρετήν* II 183 *καὶ νόμου καὶ ἐπιτηδευμάτων* II 186 *καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν* I 164 *καὶ τὸ φυλάττειν τοὺς νόμους καὶ τὴν εὐσέβειαν* I 60 *καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος* I 195 *καὶ πλήθους καὶ κατασκευῆς* I 196 *καὶ πόλιν καὶ νεών* I 316 *καὶ ἐθνῶν καὶ πόλεων* I 220 *καὶ γυναικῶν καὶ οἰκετῶν* II 181 *καὶ οἶκον καὶ ἐνοικοῦντας* II 205 *καὶ ἄρρεσι καὶ θηλείαις* II 244 *καὶ ζωγράφοι καὶ πλάσται* II 252 *καὶ ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ* Vi 127 *καὶ δύναμιν καὶ ἀναστήσοντας* Vi 186 *καὶ σῖτον καὶ ὅπλα* Vi 188 *καὶ ἀδελφὸν καὶ ὁπλίτας* Vi 201 *καὶ βασιλέα καὶ φίλον* Vi 408 *καὶ γένος καὶ σύνεσιν* Vi 278 *καὶ πλάνην καὶ ἐξουσίαν* I 20.

καὶ τὴν Συρίαν καὶ τὴν Φοινίκην I 143 *καὶ Φιλόστρατος καὶ Μεγασθένης* I 144 *καὶ Λιβύης τὴν πολλὴν καὶ Ἰβηρίαν* I 144 *καὶ κατ' ἐκεῖνον καὶ κατὰ Ἀλέξανδρον* I 185.

καὶ πράττειν καὶ πάσχειν II 230 *καὶ λέγοιεν καὶ γράφοιεν* I 26 *καὶ προσελθεῖν καὶ συναποδύρασθαι* II 204 *καὶ βλεπόμεθα καὶ ἐπεδείξαμεν* II 295 *καὶ λαβὼν καὶ προελθών* Vi 134 *καὶ ἐπακούων καὶ βλέπων* Vi 212 *καὶ προσφερόμενος καὶ μεθυσθείς* Vi 225 *καὶ διατρίψας καὶ τελειώσας* Vi 12 *καὶ ὑπακούσας καὶ παραγενόμενος* Vi 272 *καὶ ἐξέκλεισε καὶ ἐκώλυσεν* Vi 346.

καὶ σοφωτάτους καὶ θεοσεβεῖς II 140 *καὶ κάλλιστον καὶ ἀναγκαιότατον* II 175 *καὶ ἐπιφανεστάτοις καὶ πεπιστευμένοις* II 239 *καὶ μὴ προπετῶς καὶ ἀνοήτως* Vi 18.

τε καὶ

ἀπορία τε καὶ ζήτησις I 11 *εἴς τε οἰκονομίας καὶ πρὸς παράδοσιν* I 28 *τῆς τε γαμετῆς καὶ τῶν προγόνων* I 33 *τήν τε κτῆσιν καὶ τὴν λείαν* I 87 *περί τε κατακλυσμοῦ καὶ φθορᾶς* I 130 *ὄνειδός τε καὶ βλάβην* I 285 *πειθοῖ τε καὶ σωφροσύνῃ* II 186 *μνήμῃ τε καὶ συνέσει* Vi 8 *δεξιάν τε καὶ πίστιν* Vi 30 *τήν τε βασιλικὴν τράπεζαν καὶ τὰ ἀρχεῖα* Vi 38 *ὅπλων τε κατασκευῆς καὶ πόλεων ὀχυρότητος* Vi 77 *ἱππέων τε καὶ πεζῶν* Vi 285 ∾ *ἱππικήν τε καὶ πεζικήν* Vi 394 ∾ Vi 398 *περί τε ἀστρονομίας καὶ περὶ τῶν φιλοσοφουμένων* I 129 *κατά τε σοφίαν καὶ πρόγνωσιν* I 232 *περί τε τοῦ νομοθετήσαντος καὶ τῶν νόμων* II 145.

τούς τε ἱερεῖς καὶ ἐπιβωμίτας I 307 *θεῶν τε ναοὺς καὶ βωμούς* I 309 *ἡγεμόνα τε καὶ σύμβουλον* II 160 *φίλους τε καὶ συνεκδήμους* Vi 79 *γυναῖκές τε καὶ παῖδες* Vi 210 ∾ Vi 419 *διδασκάλων τε καὶ πολιτῶν* Vi 274 *τήν τε πόλιν Ἱεροσόλυμα καὶ αὐτοὺς Ἱεροσολυμίτους* I 311.

τείχει τε μεγάλῳ καὶ ἰσχυρῷ I 87 *ἀρχαιοτάτην τε καὶ μονιμωτάτην* I 8 *μεγίστην τε καὶ καλλίστην* I 196 *οὐρανίων τε καὶ θείων* I 14 *πολλάς τε καὶ παντοίας* I 282 *τε τὰς μεγίστας καὶ κυριωτάτας* II 177 *ἁπλαῖ τε καὶ γνώριμοι* II 190 *θρασύς τε καὶ προπετής* Vi 170.

νικῆσαί τε καὶ κτεῖναι I 266 *ἐπινοῆσαί τε καὶ ὁρκωμοτῆσαι* I 270 *γενέσθαι τε καὶ λαβεῖν* II 218 *ἐπισπεύδειν τε καὶ μὴ περιοφθῆναι* Vi 285 *πολιορκουμένης τε καὶ κινδυνεύοντος* Vi 348 *ῥῖψαί τε τὰ ὅπλα καὶ παραστῆσαι* Vi 351 *διά τε τὸ ἀξίωμα καὶ πλῆθους εὐτρέπτως ἔχοντος* Vi 315 *ἤλγησά τε τὴν ψυχὴν καὶ μετὰ δακρύων εἶπον* Vi 420 *ἠσπαζόμην τε φιλοφρόνως καὶ χάριν ἔχειν ὡμολόγουν* Vi 325.

ἅμα καὶ

μωρολογίας ἅμα καὶ ψευσμάτων II 115 *φιλανθρωπίας ἅμα καὶ μεγαλοψυχίας* II 261 *ἀνὴρ φιλόσοφος ἅμα καὶ περὶ τὰς πράξεις ἱκανώτατος* I 183 *πλείστων ἅμα καὶ καλλίστων* II 293 *πιστῶς ἅμα καὶ γενναίως* II 44.

ἅμα

ληστὰς ἅμα τοῖς νεωτερισταῖς Vi 28.

εἴτε — εἴτε.

εἴτε Αἰγύπτιοι εἴτε ἔξωθεν I 298.

οὔτε — οὔτε.

οὔτε ἄφιξιν οὔτε ἔξοδον I 223 *οὔτε ἄσκησιν οὔτε λόγον* II 173 *οὔτε πολιτείας οὔτε διατριβῆς* II 260 *οὔτε φόβος οὔτε ζῆλος* II 271.

οὔτε Ἀθηναίων οὔτε Λακεδαιμονίων II 130 *οὔτε ἐκ τῆς Αἰγύπτου οὔτε ἀνεμίχθησαν* I 278 *οὔτε Αἰγύπτιοι ἦσαν οὔτε ἐξηλάθησαν* II 8 *οὔτε οἵτινες οὔτε πῶς* I 301 *οὔτε αὐτὸν οὔτε τινὰς τῶν ἐθνῶν* Vi 82.

οὔτε δικαίους οὔτε ἀληθεῖς II 145 *οὔτε νεώτερον οὔτε ἐχθρόν* Vi 25.

οὔτε ὠχύρωσαν οὔτε ἡτοίμασαν I 277 *οὔτε παραβαλόντες οὔτε προσελθόντες* I 46 *οὔτε οἰκοῦμεν οὔτε χαίρομεν* I 60 *οὔτε εἰ βιάσαιτο οὔτε εἰ πείσειεν* II 201 *οὔτε διέλαθεν οὔτε ἠγνόησεν* II 255 *οὔτε ἂν ἀπέλθοι οὔτε φοβηθήσεται* II 277 *οὔτε ἐπήνουν οὔτε ἐβλασφήμουν* Vi 232 *οὔτε παρέτυχες οὔτε ἀνέγνως* Vi 358 *οὔτε παρακαλοῦντος οὔτε προστάσσοντος* Vi 378 *οὔτε σώζειν οὔτε ὑπομένειν* II 245 *οὔτε ψέγειν οὔτε ἐγκωμιάζειν* II 287

οὔτε — καὶ

οὔτε . . φησι δεῖν παραδέχεσθαι καὶ ἀποπέμπεται II 256.

οὐ — οὐδὲ

οὔτ' ἐμπορίαις οὐδὲ ἐπιμιξίαις I 60 *οὐ κατὰ πλοῦτον οὐδὲ ἄλλαις πλεονεξίαις* II 186 *οὐδ' ἀργίας οὐδὲ τρυφῆς* II 228 *οὐ γόης οὐδ' ἀπατεών* II 160.

οὐ ῥᾴδιον οὐδὲ ἀμαχεί I 277 *οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδὲ ἀόριστον* II 171.

οὐ πολεμεῖν ἐτόλμησαν οὐδ' ὑπεναντιωτάτους ἔθεντο νόμους I 269 *οὐδὲ εἴρηκεν ἀλλ' οὐδὲ διεσάφησε* I 298 *οὐ πυρπολεῖν οὐδὲ τέμνειν* II 212 *οὐ προεδίδου οὐδὲ ἐσύλησεν* II 263 *οὐ κολακεύων οὐδὲ εἰρωνευόμενος* Vi 367.

μήτε — μήτε

μήτε εὐτυχίαις μήτε συμφοραῖς II 153 ∾ II 294 mutato ordine. *μήτε Ῥωμαίοις μήτε περιοίκοις* Vi 78 *μήτε φιλορώμαιοι μήτε φιλοβασιλεῖς* Vi 345.

μήτε βουλόμενοι μήτε ὑπ᾽ ἀγνοίας II 174 *μήτε ἐργαζόμενοι μήτε πονοῦντες* II 229 *μήτε παρίστασθαι μήτε μετέχειν* I 36 *μήτε . . ὄντος μήτε ἐνούσης* I 37 *μήτε παρεγένοντο μήτε πυνθάνεσθαι ἐφιλοτίμησαν* I 45 *μήτε γενόμενα μήτε λεγόμενα* I 67 *μήτε μένειν μήτε κατοικεῖν* I 281 *μήτε εὐνοεῖν μήτε συμβουλεύειν* I 309 *μήτε πρᾶξαι μήτε διανοηθῆναι* II 183 *μήτ᾽ ἀμβλοῦν μήτε διαφθείρειν* II 202 *μήτε συνιδεῖν μήτε λαβεῖν* II 250 *μήτε προσκυνεῖν μήτε ἀπέχεσθαι* II 261 *μήτε πολεμεῖν μήτε ἁρπαγῇ μολύνειν τὰς χεῖρας* Vi 244 *μήτε παραβαίνωσιν μήτε ἔχωσιν* II 204 *μήτε διαφθείρωμεν μήτε φθονήσωμεν* II 209 *μήτε νόμοις χρῆσθαι μήτε εὐσεβεῖν* II 125 *μήτε χλευάζειν μήτε βλασφημεῖν* II 137.

μὴ — μηδὲ

μὴ χρήματα μηδὲ τιμάς I 31 *μηδεμίας ἀπέχεσθαι παρανομίας μηδὲ ὠμότητος* I 264 *μηδεμίαν ἐχθρὰν μηδὲ ζηλοτυπίαν* II 123.

μηδὲ ἐγιγνώσκετο μηδὲ μνήμης ἀφορμὴν παρέσχεν I 68 *συναποστῆναι οὐδένα μηδὲ συνάρασθαι* I 271 *μὴ παραδεχόμεθα μηδὲ κοινωνεῖν ἐθέλομεν* II 258.

ἢ

φιλίας ἢ οἰκειότητος I 272 *λύμην σωμάτων ἢ τοιαύτας ἄλλας συμφοράς* II 8 *ἀναίδειαν ἢ ἀμαθίαν* II 26 *ἔργων ἢ λόγων* II 182 *ἀδικίας ἢ ἀσεβείας* II 217 *τέχναις ἢ γεωργίαις* II 294 *τυραννίδι μᾶλλον ἢ στρατηγίᾳ* Vi 260 *ἔχθραν ἢ χάριν* Vi 336 *κοτίνου ἢ σελίνου* II 217.

Ἀσίας ἢ Εὐρώπης II 128 *Ἕλλην ἢ Μακεδών* II 138.

καλλίων ἢ δικαιοτέρα II 185 *ἐχθρὸν ἢ ἐπίβουλον* Vi 25 *ἀπόρως ἢ κακῶς* I 273 *τίνες ἢ πόθεν* I 298 *τίνας ἢ ποτέροις* I 302 *δύο ἢ τρεῖς* Vi 256 *πράττειν ἢ μή* II 171.

λεχθέντων ἢ πραχθέντων I 55 *πράξεων ἢ γεγραφότων* I 25 *τοῖς μὴ γιγνώσκουσιν ἢ προσποιουμένοις ἀγνοεῖν* I 5 *ἔπα-*

θον ἢ ἔδρασαν Vi 357 *ἠκρωτηριασμένους ἢ λεπρῶντας* I 256 *κιθαρίζοντας ἢ τοξικῇ χαίροντας* II 242 *καθειργνυμένας ἢ καταποντιζομένους* II 245 *ἀναγκάσοντας ἢ κτενοῦντας* Vi 137 *ἁψάμενον ἢ γενόμενον* I 282.

ἢ — ἢ

ἢ τὰς πόλεις ἢ τοὺς βασιλέας I 25 *ἢ κατ' ἄγνοιαν ἢ χαριζόμενος* I 52 *ἢ σταθμῶν ἢ πράσεως* II 216.

ἢ παρηκολουθηκότα ἢ πυνθανόμενον I 53 *ἢ ἐγράφη ἢ ἐφυλάχθη* II 295 *ἢ νομοθετεῖν ἢ προσέσθαι* I 285 *ἢ συνέθηκεν ἢ ἐπίστευσεν* I 287 *πότερον κατέπεσον ἢ μετεβάλοντο* I 301 *ἢ καταγελάσειε ἢ μισήσειε* II 22 *ἢ συγγράψαι ἢ περιτυχεῖν* II 221 *ἢ ἥκειν ἢ πέμψαι* Vi 373 ∾ Vi 394.

Iam venimus ad *τὸ κριτήριον* elocutionis secundum a Theophrasto (cf. p. 31) nominatum

ἁρμονίαν τῶν ὀνομάτων.

Josephum Bellum Iud. conscribentem, etsi non ab omni

hiatu

caverit, id egisse, ut eum vitaret, satis constat commentatione Wolffii egregia (l. c. p. 53ss.). Idem petit Josephus in libris c. Ap. et de vita scriptis. Singulas hiatus vitandi leges ad Josephum valentes, quas Wolffius exquisite certis finibus circumscripsit (l. c. p. 53/55), iterare supersedeo. Id unum ex libro c. Ap. primo addo, quod pro *δήπου* ante vocales *δήπουθεν* scribitur (I 8) et hiatus post monosyllabam *δή* excusatur. Exempla disponemus Quintilianum sequentes Inst. or. IX 4, 33/4 H.: Pessime longae, quae easdem inter se litteras committunt, sonabunt . . minus peccabit, qui longis breves subiciet, et adhuc, qui praeponet longae brevem. Minima est in duabus brevibus offensio.

1. Concursus duarum vocalium longarum.

μέμνηται ἡμῶν I 175 *συναποστῆναι οὐδένα* I 271 *ἱστάμενοι ὠδύροντο* Vi 323. Haec exempla, quod diphthongi *αι*

et *οι* in coniugatione pro vocalibus brevibus habentur optativo excepto, verba Quintiliani ʻpessime longae sonabuntʼ non offendere verisimile est.

2. Concursus vocalis brevis et longae.

πόλει ἀπὸ I 318 *ἀνέχονται ἐξαμαρτάνειν* II 160 *ἀποβήσεσθαι ἐξαπέστειλαν* Vi 57 *δεσπότῃ ἀποδοῦναι* Vi 130 *ἰδίᾳ ἐπάξαι* Vi 387 *ἐφήδεσθαι ὅταν* II 5, finis autem *τοῦ κώλου* vocales separat. *πάλαι ἐγιγνώσκετο* II 154 *μάχῃ ἐνικήθη* Vi 24 *καταθέσθαι ἐφύλασσον* Vi 318 *ἀσήμου ἀργυρίου ἐπυνθάνετο* Vi 295, ubi concursus solus verborum *ἀργυρίου* et *ἐπυνθάνετο* hiatum non excusatum praebet, cum verba priora pertineant ad ea, quae ad unum verbum tamquam coaluisse Niesius (praef. p. V) dicit velut *τοῦ ἐνδοτέρου ἱεροῦ* Vi 20. *ἀσήμου ἀργυρίου* iterum legimus Vi 68.

3. Concursus duarum vocalium brevium

πολὺ ἐπιμελέστερον Vi 365.

4. Loci suspecti et corrupti.

ἄλλῳ ἀντιγράφῳ I 83 *τάξει ὑποβέβληνται οὕτω* II 253.

Josepho, quem consentaneum est in locis allatis verba auctorum ipsorum reddentem hiatus non praestare, crimini non est dandum, quod hiatus non vitavit vim et sententiam non verba ipsa libri in usum vocati apponens; locis enim sic allatis sua forma suique hiatus, id quod ex uno exemplo satis elucet, saepe manserunt.

I 309 *τῇ δ' ἐπιούσῃ* + *ἡμέρᾳ Μωυσῆν τινα συμβουλεῦσαι* + *αὐτοῖς παραβαλλομένοις μίαν ὁδὸν τέμνειν ἄχρι* + *ἂν ὅτου* + *ἔλθωσιν.*

Ut hiatus ita concursus earundem syllabarum finalium et initialium ab antiquis rhetoribus vetatur[1]). Hermog. *Π. ἰδεῶν*, Rh. Gr. II p. 336,23 Sp.: *ἐμφανὲς δὲ τὸ τῆς ἐπιβουλῆς γίνεται καὶ τὸ τοῦ ἐπιτηδεύματος ὅταν τις μίαν λέξιν μερίσας τὰς τελευταίας αὐτῆς συλλαβὰς ἀρχὴν τοῦ ἐπιφερομένου ποιήσηται κώλου ὡς ὁ Θουκυδίδης ʻΣαμία μία ναῦςʼ καὶ ʻαὐτίκα βοὴ ἦνʼ* (Thuc. 8, 16 et 3, 22) *καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ ʻΠρόθοος*

[1]) cf. Norden, Komm. zu Verg. Aen. VI, ad v. 88.

θοὸς ἡγεμόνευε' (Hom. B. 758). cf. Hermog. *Π. μεθ. δειν.* Rh. Gr. II p. 437, 22—31 Sp. et Quint. Inst. or. IX 4, 41 H. et Syriani in Hermog. Comment. I p. 28, 8 Rab.: *δεῖ δὲ ἐν τῇ μὲν λέξει τὰ φωνήεντα μὴ συμπίπτειν — χωλὸν γὰρ τὸ τοιόνδε — μηδὲ τελευτᾶν καὶ ἄρχεσθαι ἀπὸ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, οἷον ʽεἰποῦσα σαφῆʼ, ʽἡλίκα καλάʼ ʽἔνθα Θαλῆςʼ.* Isocratem Spengelius[1]) demonstrat maxime dare operam, ut concursum effugiat modo verbo interposito modo transpositis verbis. Multa exempla sunt, quae patefaciant Josephum idem agere ita, ut verba quaedam non augeantur littera suffixa velut apud Isocratem, Archidam. 9, I p. 127 Bl. *ταυτησὶ τῆς ἡμέρας.*

τοῦτ' ἔσχε τὸ τέλος Vi 154 ∾ Vi 237 ∾ I 24 ∾ I 91 ∾ I 311 ∾ I 313 ∾ II 17 ∾ II 42 ∾ II 144 ∾ II 226 *ταύτης οὐ διαμαρτάνουσι τῆς ἐλπίδος* I 222 ∾ I 93 ∾ II 47 ∾ Vi 76 *τῷ στρατηγήματι δὲ τούτῳ* Vi 169 ∾ Vi 40 *τῇ εὐεργεσίᾳ ταύτῃ* Vi 16 *τοῦτον ἔχοντα τὸν τρόπον* I 134 ∾ II 41 ∾ II 126 ∾ II 153 ∾ II 183 ∾ Vi 43 ∾ Vi 117 ∾ Vi 210 ∾ Vi 225 ∾ Vi 271 ∾ I 113 ∾ I 283 ∾ I 279 ∾ Vi 216 ∾ Vi 373 ∾ Vi 390 ∾ Vi 398 *τὴν χώραν ταύτην* I 103 ∾ I 255 ∾ II 160 ∾ Vi 97 ∾ Vi 104 ∾ Vi 142 ∾ Vi 357 ∾ I 72 ∾ Vi 54 *τούτων ἡμᾶς τῶν νόμων* II 271 ∾ Vi 40 *τούτοις ἐμμένειν τοῖς νόμοις* I 261 *τούτους ἔχομεν τοὺς νόμους* II 150 *τὰς ὑποθήκας ταύτας* Vi 30 ∾ Vi 268 *ταῦτα μὲν τὰ πεπραγμένα* Vi 430.

ἐξ αὐτοῦ τὸ πλέον γνῶναι τοῦ βιβλίου I 182 *τὴν πόλιν αὐτὴν* I 196 ∾ II 287 *τὸν δὲ ἀριθμὸν . . τὸν αὐτόν* II 20 *αὐτὰ δὲ παραθήσομαι τὰ τοῦ Βηρώσου* I 134 *ἐξ αὐτῶν τὸ δίκαιον τῶν πραγμάτων λαμβάνειν* I 6 ∾ I 15 ∾ II 163 ∾ Vi 84 *αὐτοῖς ἀνεγίνωσκε τοῖς Ἕλλησιν* II 221 ∾ Vi 361 *αὐτὰς οἶμαι τὰς αἰτίας* I 69.

πάντα τε τὰ πεπραγμένα Vi 412 *ἁπάντων ὄντα τῶν ἀγαθῶν* II 166 ∾ II 270 ∾ II 227 ∾ I 162 ∾ Vi 80.

μονιμωτάτην ἔχειν τῆς μνήμης τὴν παράδοσιν I 8 *ἀρχαιοτάτην αὐτῶν τὴν χρῆσιν* I 10 *πρώτην δὲ τὴν αἰτίαν* I 254

---

1) *Συναγωγὴ τεχνῶν* (1828) p. VIII ss.

παρασχόντων αὐτοῖς τῶν διαδόχων II 39 *συναινεσάντων δὲ τῶν ἄλλων* II 310 *ἐλεγχόντων αὐτοὺς τῶν γραμμάτων* Vi 255 *περιελθόντων γὰρ τῶν Ῥωμαίων* Vi 397.

Concursus effugitur crasi in verbis *πάντα τἆλλα* aut *αὐτὸ τοὔνομα* II 154.

1. Duae syllabae longae concurrunt.

ἁπάντων τῶν γεγραφότων Vi 357 ∾ I 174.

τούτου τοῦ βασιλέως I 121 ∾ Vi 41 *ταύτης τῆς παρανομίας* I 270 *ταύτην τὴν ὀλυμπιάδα* I 185 ∾ I 302 ∾ Vi 375 *αὐτῇ τῇ βουλῇ* Vi 204 *αὐτοῦ τοῦ μεγάλου βασιλέως* Vi 33.

ἀγαθοῦ τοῦ στρατηγοῦ Vi 230 *ἀπάτῃ τῇ* Vi 40 *ἀκριβεστάτην τὴν ἱστορίαν* I 18.

Ἰούστου τοῦ παιδός Vi 34 *Σολόμων ὤν* I 111 cf. Syriani exemplum *ἔνθα Θαλῆς* (p. 47).

2. Duae syllabae breves.

πάντα τὰ συγγράμματα I 44 ∾ I 172 ∾ II 230 *τοῦτον τὸν ὁμώνυμον* I 233 ∾ I 136 ∾ Vi 112 *ταῦτα τὰ γράμματα* Vi 236.

εὕροντο τὸ II 128 *ἐπειρᾶτο τό* Vi 37 *προετρέψατο τό* Vi 40 *λέγοντα τά* Vi 130 *κομίσαντα τά* Vi 383.

πᾶσαν ἀνύβριστον Vi 80 *εὐσέβειαν ἀναφέρουσιν* II 171 *ἀριθμὸν ὄντες* Vi 15 *μηθὲν ἐν* I 69 *μὲν ἐν* Vi 43 *ὃν ὄνος* I 164 *ὅπλα λαβεῖν* Vi 26.

Apponenda non erant exempla, in quibus sonitus aequus minuitur aut exstinguitur

diversa una littera: *πάσας τάς* Vi 237 *μέσον τόν* Vi 15 *ἀπαρτισθείσης τῆς* Vi 367 *τῇ ἡμετέρᾳ* I 174 *τὴν σήν* Vi 357 *καὶ εἰ* I 33 *εἰ καί* I 29 *συνίστανται καί* I 35 *πρεσβυτέρων ὧν* II 14 *οὗτος ὁσιώτατος* II 192 *γὰρ ἀρχιερεῖς* I 36 *στάσεις τρεῖς* Vi 32 *ἦσαν πάντως* I 317 *ὑπὸ πολλῶν* I 225

aut diversa quantitate syllabarum *ἡμᾶς ἀσφαλεῖς* Vi 347 *πάσας ἀσφαλέστατα* Vi 108 *ἱστορίαν ἀναγράφοντι* Vi 339 *Γαλιλαίαν ἀναβῆναι* Vi 227 *λίαν ἀναίδως* I 46 *πειρᾶν ἀνόσιον* II 201 *συνουσίαν ἀνδρός* II 203 *ἐπελθόντας τὰς πόλεις* I 264

aut fine *τοῦ κώλου*: *πόλεως, ὡς* Vi 124 *πλείονα, ἃ* I 251 *πλεονεξίαν, ἀνδρείου* II 292 *γένος ὅστις* I 316 *ἐκβαλόντος, τοσοῦτοι* I 314.

Collocatio verborum.

Priusquam varia collocationis genera enumeramus, paucis dicendum est de causis, quibus scriptor, ut naturalem et principalem collocationem mutet, adducatur. Homines quo expeditiores verbis erant, eo magis iis utebantur ad sententiarum vim et gravitatem exprimendam, qua in re et delectus et collocatio verborum eos adiuvit. Quo factum est, ut pro collocatione, quam *habituelle*[1]), saepe ea substitueretur, quam *occasionelle* proprie dicimus in qua ordo verborum invertitur has ob causas. Homines, ubi primum animos potissimum ad initium finemque enuntiati attendi intellexerunt, verba premenda, etiamsi grammatice coniuncta separabantur, his locis egregiis collocabant. Deinde alicuius est momenti ratio, qua verbum cum antecedente aut insequente enuntiato cohaeret, quod libet verba sensu coniuncta componere. Tum veteribus rhetoribus verba saepe transmutanda erant, et ut rhythmus fieret et ut hiatus, syllabae aeque sonantes vitarentur. Denique studium variandi neglegendum non est.

Boldtius[2]) tres collocationis rationes respiciens secernit: primam grammaticam sive logicam, secundam rhetoricam, tertiam 'euphonia sive vocalitate et rhythmo' effectam, ad quas apud poetas necessitas metri accedit. Iudicavit tamen Boldtius fortasse subtilius quam iustum est, quod ratio rhetorica et euphonia non facile distinguuntur, ut iterum duplicem collocationem, quae *habituelle* et *occasionelle* nominatur, habeamus.

I. Verbum premendum in fine enuntiati.

ἐλήλυθεν δὲ σὺν αὐτοῖς καὶ Ἰοῦστος Vi 65 *Ἀκουσίλαος* I 16 *Ἰουδαῖοι* I 171 *Χαιρήμονα* I 288 *Ἀλέξανδρος* II 35 *Τίτος* Vi 422.

---

[1]) K. Brugmann, Kurze vergl. Gramm. der idg. Sprachen (1904) p. 677.

[2]) H. Boldt, De liberiore linguae Gr. et Lat. collocatione verborum, Diss. Göttingen 1884 p. 5.

ἐπισημήνασθαι βουλόμενος τῶν ἐπαγγελλομένων τὰς ἱστορίας συγγράφειν τὴν εὐχέρειαν I 57 *ἐπιμέλεια* I 7 *νόμους* I 21 *διαφωνίας* I 37 *διαλύσεις* II 276.

ταύτῃ συνεῖναι δεῖ τὸν γήμαντα μόνῃ II 201 *ἰδίαν* I 1 *ἄλογον* I 15.

κρείττων ἐν τούτοις ἦν ὁ Σολόμων ὢν καὶ τἆλλα σοφώτερος I 111 ubi comparativum legimus et in fine et in initio. *ἐναργέστερα* II 292.

ταῦτα τοῖς Ἕλλησιν εἶναι δοκεῖ πάντων ἀρχαιότατα I 14 *ἀληθέστατοι* I 26 *χαλεπώτατος* II 232 *ἀληθέστατος* II 279.

ἢ τίς οὐ παρ᾿ αὐτῶν ἂν τῶν συγγραφέων μάθοι ῥᾳδίως; I 15

ἐμοὶ δὲ παῖδές εἰσιν τρεῖς Vi 5 *τέσσαρας* Vi 198.

πάντες συμφώνως ὁμολογοῦσιν Αἰγυπτίων καὶ Χαλδαίων γενομένους μαθητὰς ὀλίγα συγγράψαι I 14.

II. Verbum premendum in initio enuntiati.

περὶ μὲν γὰρ Ἀρκάδων τί δεῖ λέγειν αὐχούντων ἀρχαιότητα; I 22 *τῷ δὲ Μωυσεῖ καὶ τὸν Ἰώσηπον* I 299 *ἐπὶ Ναβοπολάσσορον* I 131.

αἰτίαι I 19 ∼ I 224 *καὶ γὰρ τόπους* I 9 *λόγους γάρ* I 45.

ἔρημα I 118 *πάτριος* I 58 *σύμμετρον* I 320 *μόνην* II 213 *πάντα δὲ καὶ πανταχοῦ* II 294 *ἀχρεῖος* Vi 50 ∼ Vi 117.

τάχα γάρ Vi 195.

μίαν II 183 ∼ Vi 133 *δευτέραν* I 24 *δύο* I 104 ∼ II 171 *ὀχλεῖσθαι* Vi 275 *οὐκ ἀγνοοῦντες* I 213 *μιμεῖσθαι* II 130.

Singulari specie sunt exempla, in quibus ex enuntiato verbum et eximitur et praemittitur.

πῶς: ὀκτὼ δὲ μυριάδας τῶν λεπρῶν καὶ κακῶς διακειμένων πῶς οἷόν τε μιᾷ σχεδὸν ἡμέρᾳ συλλεγῆναι; I 257 ∼ I 255 ∼ I 271 ∼ II 244 ∼ II 262.

πόθεν: τὴν δὲ μετάνοιαν αὐτοῦ καὶ τὴν φυγὴν πόθεν εἰκάζειν ἔμελλον; I 274.

ὅτι: τῆς πατρίου πολιτείας καὶ τῶν νόμων ὅτι προῆγεν αὐτοὺς καταφρονεῖν II 264 ∼ I 145 ∼ II 285 ∼ II 118 ∼ II 268.

εἰ: οὐκοῦν τόπος εἰ λοιδορίαν ἔχει II 34 ∼ I 34 ∼ II 35 ∼ II 267 ∼ II 279 ∼ II 295.

ὡς: οἱ δὲ τὴν πόλιν ταύτην κατοικοῦντες ὡς ἐπύθοντο Vi 97 ∾ Vi 165 ∾ Vi 170 ∾ Vi 273 ∾ Vi 318 ∾ Vi 356. Diversitas Vitae et librorum c. Ap. ex eo patet, quod particula temporalis *ὡς* hanc collocationem non usurpat nisi in Vita, cum ceteras particulas non nisi in libris c. Ap. legamus.

τίς: ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀγρίππας, ὁ τὴν ψυχήν σοι συγχωρήσας ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ θανεῖν κατακριθέντι, ὁ τοσούτοις δωρησάμενος χρήμασιν, τίνος ἕνεκεν Vi 355 ∾ I 22 ∾ I 316 ∾ II 247 ∾ Vi 60.

III. Collocatio verborum complurium tamquam cumulatione coniunctorum.

a) Substantiva.

Si duo substantiva pendent ex uno verbo, hoc ad prius substantivum apponitur.

οὔτ᾽ ἐμπορίαις χαίρομεν οὐδὲ ταῖς πρὸς ἄλλους διὰ τούτων ἐπιμιξίαις I 60 *ἔχωσιν* I 87 *ἔχει* II 3 *κατηγορεῖ* II 148 *ἀκούσειεν* II 181 *ἴσχυσεν* II 271 *ἀφικοίμην* Vi 20 *ἀποκαλοῦντες* Vi 384 *περιέχει* I 39, cf. tamen I 40 *ὕμνους καὶ ὑποθήκας περιέχουσιν.*

Substantiva separantur praepositione I 27 *λόγων μὲν οὖν ἕνεκα καὶ τῆς ἐν τούτοις δεινότητος,*

aut pronomine I 283 *προνοίᾳ τινὶ καὶ φιλανθρωπίᾳ. αὐτός: καὶ πόλιν παρ᾽ αὐτοῦ καὶ χώραν ἔλαβον* I 267 ∾ I 274 ∾ II 157 ∾ II 254 ∾ II 271 *οἰκείων αὐτοῖς καὶ φίλων*, cf. I 272 *ποίας αὐτοῖς φιλίας ἢ τίνος αὐτοῖς οἰκειότητος;*

Duo genitivi attributivi substantivo separantur *δύο μὲν γάρ εἰσιν ἁπάσης παιδείας τρόποι καὶ τῆς περὶ τὰ ἔθη κατασκευῆς* II 171 ∾ II 217.

Duplex obiectum separatur subiecto I 319 *αἰσχύνην τοὔνομα καὶ μῖσος ἔφερεν,*

aut verbo *γνώμαις ἀορίστοις . . διῳκεῖτο καὶ προστάγμασι τῶν βασιλέων* II 155 ∾ II 270 ∾ II 174 ∾ II 158.

b) Nomina propria

separantur substantivo *οὔτε τὰς Ἀθηναίων τύχας οὔτε τὰς Λακεδαιμονίων* II 130 ∾ I 64,

aut verbo Ἕλλην ὢν ἢ Μακεδών II 138 ∾ I 174 ∾ I 200 ∾ II 44 ∾ II 161 ∾ Vi 61 ∾ Vi 78.

c) Adiectiva

separantur nomine proprio *φίλος τε παλαιὸς τῷ Ἰωάννῃ καὶ συνήθης* Vi 192 ∾ I 279,

aut verbo *φίλος ὢν καὶ συνήθης ἐμοί* Vi 204 ∾ I 21 ∾ I 142 ∾ I 251 ∾ I 282 ∾ I 305 ∾ II 130 ∾ II 179 ∾ II 238 ∾ Vi 209 ∾ Vi 246,

aut pronomine *φίλον αὐτῷ καὶ συνήθη* Vi 180,

aut adverbio *πολλαὶ μὲν ἴσως ἂν καὶ ἕτεραι* I 19.

d) Adverbia

separantur pronomine *τοὺς δὲ βλασφήμως περὶ ἡμῶν καὶ ψευδῶς γεγραφότας* I 4,

aut verbo *ὀρθῶς δὲ ποιῶν φαίην ἂν καὶ μάλα δικαίως* II 51.

e) Adiectivum coniunctum cum participio

separatur ab eo nomine proprio *οὐχ οἱ φαυλότατοι τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ᾽ οἱ ἐπὶ σοφίᾳ μάλιστα τεθαυμασμένοι* I 175.

aut praedicato *τῶν ἀνοήτων εἷς ἦν καὶ τετυφωμένων* II 255.

f) Participia

separantur substantivo *ἀκούσαντες οἱ ἄνθρωποι καὶ ταραχθέντες* Vi 371 ∾ I 67,

aut nomine proprio *προειπὼν Ἀγαθαρχίδης καὶ ἐπισκώπτων* I 208,

aut pronomine *ἐπισταμένοις αὐτὸν καὶ συγγενομένοις* II 13,

aut verbo *ἐγνωκὼς . . δῆλός ἐστιν . . καὶ ζηλωτὴς . . γεγενημένος* I 162.

g) Verba

separantur subiecto *δέδωκε γὰρ οὗτος ἡμῖν καὶ ὡμολόγηκεν* I 252,

aut verbo regente *διδάξειν ἔμελλεν καὶ ἐλέγξειν* I 23 ∾ I 220 ∾ II 174 ∾ Vi 59 ∾ Vi 147 ∾ Vi 222 *ἐπιδείξειν νομίζων καὶ παρέξειν* II 159, cf. II 160 *ἐνόμιζεν ἡγεμόνα τε καὶ σύμβουλον θεὸν ἔχειν.*

Ut perspicuitas augeatur, a verbo, ex quo pendent complura nomina, enuntiati finem facere Josephus vitat.

καὶ στρατηγὸς ἄριστος ἐγένετο καὶ σύμβουλος συνετώτατος καὶ πάντων κηδεμὼν ἀληθέστατος II 158.

Ἀντιόχου τε τοῦ Ἐπιφανοῦς εἰς τὴν χώραν ἐμβαλόντος καὶ Πομπηίου Μάγνου καὶ Κυντιλίου Οὐάρου I 34 ∼ Vi 123

ἕνα αὐτὸν ἀπέφηνε καὶ ἀγένητον καὶ πρὸς τὸν ἀίδιον χρόνον ἀναλλοίωτον κτλ. II 167

οὐκ εἰσάπαξ ἀκροασομένοις οὐδὲ δὶς ἢ πολλάκις II 175.

Loco pathetico Platonem celebrante tria substantiva cum duobus verbis synonymis coniunguntur, II 223 *καὶ σεμνότητι βίου διενεγκὼν καὶ δυνάμει λόγων καὶ πειθοῖ πάντας ὑπεράρας.*

IV. Verba grammatice coniuncta separantur.

A. Infinitivus et nomen coniunctum separantur verbo regente,

1. participiis verborum sentiendi et declarandi *τὴν δειλίαν τοῦ στρατιώτου μὴ βουληθεὶς κατάδηλον γενέσθαι* Vi 172 ∼ II 51 ∼ II 233 ∼ Vi 49 *λέγων* II 181 ∼ Vi 52 ∼ Vi 150 *ἀκούσας* Vi 120 *πυνθανόμενοι* I 277 *ὑφορώμενοι* II 259 *ἡγούμενος* Vi 171 *ἐπιθυμήσας* II 47 *σπουδάσας* I 116 *ἐπιχειρήσαντες* I 13 *δόξαντες* Vi 286 *προσδοκῶντες* Vi 271,

2. aliis formis verborum sentiendi et declarandi *λέγω* I 164 ∼ I 13 ∼ II 124 ∼ I 295 *ὁμολογέω* Vi 325 *κρίνω* Vi 30 *κελεύω* Vi 158 ∼ Vi 167 ∼ Vi 198 ∼ Vi 290 ∼ Vi 300 ∼ Vi 317 *συμβουλεύω* Vi 34 ∼ Vi 176 *ἀξιόω* I 50 ∼ Vi 43 *ἐάω* II 207 *ἐπιτρέπω* II 213 *κωλύω* Vi 386 *ἀπαγορεύω* II 212 *προαγορεύω* I 260 *σημαίνω* Vi 287 *ὁρμάω* Vi 138 ∼ Vi 310 *πιστεύω* I 14 *προαιρέομαι* II 147 *ἐννοέω* Vi 72 ∼ *προνοέω* Vi 317 *σεμνύομαι* I 10 *τολμάω* II 215 *νομίζω* I 45 ∼ I 54 ∼ I 149 ∼ I 150 *οἴομαι* II 269 *ἡγέομαι* I 56 *ὁράω* I 45 ∼ II 5 *δοκέω* II 152 ∼ II 222 ∼ Vi 314 *προστίθημι* II 43,

3. impersonalibus aliisque verbis *τῷ βιβλίῳ ῥᾴδιόν ἐστιν ἐντυχεῖν* I 205 *φυλάττειν οὐ δύνανται μυστήρια* II 189 *συνέβησαν* II 123 *συμπίπτει μοι* Vi 13 *πειράσομαι* I 320 ∼ Vi 17

ἐπεχείρησεν II 42 ∾ I 223 *ἐξουσίαν αὐτῷ δοῦναι* Vi 71 *ἄξιόν ἐστιν* II 125 *οἷον (sc. ἐστίν)* I 73,

4. subiecto verbi regentis *ἐνόμιζον ἄρχειν ἕκαστοι τῶν ἀφ' ἑαυτῶν* I 10 ∾ II 152 *πειρῶνται . . ἕκαστοι . .*

B. Collocatio copulae.

1. Copula et verbum praedicatum separantur premendi causa.

ἀναγκαῖον ἡγησάμην εἶναι II 4 *εὐάλωτος* I 276 *ὅμοια* II 3 *ῥᾴδιον* II 6 *ἀπαραίτητος* II 215 *οἷαι* II 126 *μέγισται* Vi 123 *ἱκανήν* Vi 11.

2. Copula participio perf. pass. praemittitur, ut hiatus effugiatur.

ἦσαν ἐγκεχειρισμένοι I 28 *διεσπαρμένοι* I 33 *ἀνῳκισμέναι* I 60 *ἱδρυμένοι* II 36 *ἐξεληλαμένοι* II 122 *ἑωραμένοι* Vi 281 cf. *ἦσαν αἰχμάλωτοι* II 45.

C. Genitivus attributivus

a substantivo separatur verbo *ἐμπειρίαν ἔχειν τῶν νόμων* II 177 *ποιεῖσθαι* II 204 *ἔχωσιν* I 72 *ῥυπαίνειν* I 220 *ὡς ἐγένετο* I 223 *γενέσθαι* I 294 *εἰπεῖν* I 316 *ἐντυχών* II 37 *ἔστω* II 144 *εἶναι* II 145 ∾ I 266 *ἐστί* II 153 *ἐγιγνώσκετο* II 154 *ἐκέλευσε* II 175 *γενομένους* II 232 *ὑπομεῖναι* II 234 *ἐπισχεῖν* II 246 *χαίροντες* II 269 *περιέχουσιν* II 276 *εὑρέσθαι βουλόμενος* Vi 14 *προάγοντος* II 14 *ἀφελομένους* Vi 190 *εἴη* Vi 198 *παραδοῦναι* Vi 363 *ὑφορᾶν* I 72,

aliis vocabulis *μάρτυσι μικρὸν πρόσθεν τῆς ἀρχαιότητος ἐχρησάμην* I 227 *πολλά* Vi 211.

Gen. attrib. ab aliis nominibus separatur verbo *μηδενὶ δουλεῦσαι τῶν κρατησάντων* II 128 *εἶναι* II 148 *ἐσύλησεν* II 263 *ἄγοντες* Vi 127 *αὐξηθέντα* Vi 193 *ὑπολείπεται* I 219 *ἦλθον* I 226 *συναποστῆναι* I 271 *ἐπικρύψασθαι* Vi 258 *ὑπομείνειεν* I 44 *μετέθηκεν* I 52 *ἠπίστατο* II 37.

D. Substantivum.

1. Substantivum et adiectivum separantur verbo *καὶ πολλὰς ὑπομεῖναι πληγὰς καὶ ζημίας ἀποτῖσαι μεγάλας* I 192

ἀποφαίνειν I 58 παρέχειν II 211 ἔχει I 154 προσέχειν I 6 ἐποιησάμην I 57 ἀφανισθῆναι I 44 ὑπερβαλόμενον I 133 ἐντετύχηκα I 216 ἔλαθον II 48 ἐοίκασιν II 175 ἀπέλιπεν II 173 ἐπέδειξα II 288 ὑπεράρας II 223 ἀπήλλαξα Vi 31 ∾ Vi 351 σχεῖν I 12 ἔχειν I 8 οἰκοῦμεν I 60 κατοικοῦντες I 273 ἐτύγχανον Vi 42 μιμητὴς ἐγένετο II 270 ἦσαν Vi 68 ἀπέχειν I 164 εἶχεν I 318 ἔχειν II 117 ἀπέσχετο II 12 ἔχοντες I 268 μετεσχηκέναι I 232 παρεχόμενον I 31 ἀπέχονται II 141 ἔχει II 26 προύχοντας II 186 ἔχομεν II 278 παρέσχομεν II 288 ἔχουσα Vi 346 ἐχούσης I 62 ἔχοντα I 38 ἐλέγξαι I 3 ἀντιποιούμεθα II 286 ἐνεποίησεν I 224 ἐποιήσαντο I 9 ∾ I 320 ∾ II 287 ∾ Vi 184 ἐγεγόνει I 253 ∾ Vi 93 ∾ I 11 ∾ I 20 ∾ I 23 ∾ Vi 386 κομίζων Vi 220 ἀποβλέπειν I 31 ∾ Vi 135 κατορθούσης I 66 συρραγῆναι I 85 εἶναι I 214 ∾ II 265 ἐστί I 225 ∾ I 26 ὄντα Vi 80 ἐπακολουθῶν I 130 κατασκευασθῆναι I 142 ἔτυχον Vi 423 ἔθεντο I 269 ἀπεθέμην Vi 188 ᾔδειν Vi 264 ἡτοίμασαν I 277 χρῆσθαι II 125 ∾ Vi 47 ∾ Vi 402 ∾ Vi 74 εἰσαγόντων II 267 ἐπιτελέσαντα I 282 ᾠκοδομήσαντο I 315 ἀποδίδωσιν II 20 ἐβουβωνίασαν II 22 περιμένουσι Vi 176 ἀποσῦραι II 114 χειρωσαμένους II 132 ἐδόκει II 136 θύομεν II 137 ἔλαβεν II 158 λήψεσθαι II 249 προκατειλημμένους II 258 παραλείπω II 222 ζῆν II 159 ἀπέδειξε II 175 ἀκούσεταί τις II 180 εὔχεσθαι II 196 τρέφειν II 202 ἐμύει II 267 καταγνώσεσθαι II 273 φοβηθήσεται II 277 ὑποστρέψαντες II 289 προύκοπτον Vi 7 ἐπεθύμει Vi 36 ∾ Vi 87 ἐφιέμενος Vi 391 ἀθροίσαντες Vi 44 ἐνέπεσε Vi 46 ὀρεγόμενον Vi 70 ἐπείγειν Vi 161 ἐπέλθω Vi 193 εἰσενέγκασθαι Vi 369 ∾ Vi 316 ἦτε Vi 350 ἀποκλείσαντες Vi 246 ἐγκέκλειστο Vi 419 καθιστάμενοι I 10 ἑώρανται I 43,

aliis nominibus καινῶν εὑρετὰς ἔργων II 182 ἡλικίαις II 279 πόλεμον I 318 τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἐν ταῖς ἱστορίαις I 5 δωρεάν Vi 38 περὶ τῆς πατρίδος Vi 30 Ἀπίων II 143 ὁ Ἀπολλώνιος II 148.

ἄξιον I 202 εὐθύς II 178 πάλιν I 35 οὕτω II 271 δικαίας ἄνευ προφάσεως Vi 167 τοῦτο I 226 οὐδένα II 256 αὐτῷ Vi 177 ∾ I 255 ∾ I 98 αὐτοῖς I 290 ἐγώ I 6 ἀκριβῶς II 257.

Vocabula coniuncta saepe non simpliciter separari uno exemplo satis manifestum fit.

χώραν προσέθηκεν ἔχειν αὐτοῖς ἀφορολόγητον II 43.

Maxima gravitas petitur interposito enuntiato *πολλήν, εἰ δεῖ τἀληθὲς εἰπεῖν, ἀπαιδευσίαν* II 3 *πολλὰς . . θυσίας* II 48 *πολλῶν . . χρημάτων* Vi 66 *ἄλλων . . ἀνθρώπων* II 126.

2. Substantivum et pronomen separantur.

αὐτῶν κατεῖχε τὰς ὁρμάς Vi 60 *ἐπισκοπῶν* II 284 *ἔγραψεν* I 214 *διελθεῖν* II 6 *ἐπιδείξειν* II 159 *συγκατένευον* Vi 124 *ἀποκόψειαν* Vi 177 *ὑπῆρχον* I 317 *ἐστίν* I 32 *ἀπέχεσθαι* I 264 *ἔχει* II 135 ∾ II 221 *εὑρίσκεται* I 12 ∾ I 21 ∾ I 312 *γενησόμενοι* Vi 142 *περιῆν* I50 *ὁμολογεῖται* I 163 ∾ I 12 *ἐχρήσαντο* II 129 ∾ II 131 ∾ I 284 *ἐπεχείρησε τιθέναι* I 316 *ἁλίσκονται* II 4 *πιστεύσας* II 13 *ὑπέμεινε* II 264 *εὐνοήσειν* II 121 ∾ II 122 *παραγγείλας* Vi 69 *ἤκουσιν* Vi 170 *λέγειν δύνανται* Vi 194.

φυλακῆς ἕνεκα τῆς ἑαυτῶν Vi 316 ∾ II 237 *αὐτῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἡ γνῶσις διεξῆλθεν* I 66 *τοσούτοις οὖν πρότερον ἔτεσιν* I 232 ∾ I 280 cf. *τοσούτοις ἔτεσι στρατευσάντων ὕστερον* I 11 *μηδενὸς γὰρ αὐτοὺς ἑτέρου* Vi 176 *αὐτοῖς* I 266.

Enuntiatum interponitur *τὴν αὐτήν, ἐῶ γὰρ λέγειν εἰ καὶ πλείω τῶν εἰρημένων ἐποιήσαντο περὶ τὰς ἀναγραφὰς ἐπιμέλειαν* I 29 *οἷς . . . γενομένοις* I 200.

3. Substantiva et alia nomina coniuncta velut participia, numeralia separantur.

τῷ τὸν ναὸν οἰκοδομησαμένῳ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις II 19 ∾ *ἐνέπρησε* I 132 *προειρημένα* I 145 *ἐπιστάμενος* II 32 *παιδεύειν ἐκέλευσεν* II 204 *ἀπείργοντες* II 291 *οἰόμενος* Vi 36.

τὰς εἰρημένας κομίζοντες αἰτίας I 69 *τεσσαράκοντα μένειν ἡμέρας* II 25 *γεγονότες* II 228 *ὑποστήσεται* I 44 *οἴεται* I 67 *ἔδωκε* I 110 *ἐστίν* I 112 *μνημονεύων* I 189 *προήδεσαν* I 273 *χρησάμενος* II 214 *ἐπαγόμενος* Vi 331 *λέγεται* II 180 *ἀναλαβών* Vi 90 *λαβοῦσι* Vi 327 *ἀρξαμένου* II 173 *γέγραφεν* Vi 364 *συνιδών* Vi 116.

εἴκοσι στρατοῦ μυριάσι I 263 *ἔτεσι θᾶττον ἑκατόν* I 108

μιᾷ σχεδὸν ἡμέρᾳ I 257 *ἀντῆρεν ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ Ἁρμαῒς* I 101 *Σέσωστρις αὐτὸν ὁ μυθευόμενος Αἰγύπτου βασιλεὺς ἐτύφλωσεν* II 132. *ἕνδεκα γὰρ αὐτοὺς εἶναί φησι μυριάδας* II 20 *τῶν κατηγόρων, ὅτι νεώτατόν ἐστιν, εἰρηκότων* II 288 *ἐκείνων, ὅτι μηδείς ἐστι διαβεβαιομένων* II 288.

E. Articulus.

Articulus et substantivum, cui attributum adiunctum est, separantur

1. verbis.

α) substantivo attribuitur pronomen *τῆς ἐμῆς ἐφρόντισαν σωτηρίας* Vi 84 *ἀποδημεῖν* II 259 *μετεδίδοσαν* II 260 *δόξαντες* II 262 *ῥύσασθαι* Vi 83 *φροντίζοντος* Vi 206 *τυγχάνοντες* Vi 290 *ἐπιχειρήσας* Vi 338 *τιμῶντες* II 286 *ἐπεστέναζον* Vi 84 *εἶναι* I 174 *ἦν* I 213 *ψεύδεται* II 28 *ἐξαγαγών* I 280 *εἴποιμεν* II 132,

β) genitivus alia *ἡ τῆς σοφίας συνῆγεν ἐπιθυμία* I 111 *τοῖς Περσῶν ἔχαιρε νόμοις* II 270 *ὑπὸ τῶν εἰς τὸν Πόντον ἐγνώσθη πλεόντων* I 64 *μεθερμηνευόμενος* I 167 *ἀνέγνως* Vi 358 *μετεσχηκώς* I 73 *ἐπιδειχθήσεται* I 145 *ἐπάγεσθαι* I 271 *ἐνεχείρησε* II 44 *ᾤχετο* II 120 *χλευάζει* II 137 *προυνόησεν* II 205 *ἀπέλαυσαν* II 252 *ἐμμένειν* Vi 346 *ἠσφαλίσατο* I 77 *ᾠκοδομήθη* I 108 *ἐπεκράτησεν* Vi 19 *προσέχοντας* I 2 *ἐξέλυεν* Vi 417,

2. pronominibus aliis.

ἄλλων δὲ τὴν ὑπὲρ ἀνθρώπων αὐτὸν πρόνοιαν ἀφαιρουμένων II 180 *ταῖς τῶν ἄλλων ἐγγίω συνηθείαις* II 224 *τῆς τοῦ σώματος ἕνεκα θεραπείας* Vi 85 *τὸ τῆς ἑβδομάδος, ἣν ἀργοῦμεν ἡμεῖς, τὸ ἔθος* II 282 *εἰς τὴν τοῦ κατασκευάσματος τῷ Σολόμωνι λαμπρότητα . . ἔδωκε τάλαντα* I 110.

Enuntiatorum structura.

Nulla re melius quam structura enuntiatorum et particulis libri c. Ap. et de vita scripti diversos se praebent, quae res inde manat, quod in Vita, in qua Josephus se res gestas narrare simulat, dictio hypotactica praeponderat, cum argumentatio librorum c. Ap. continuata afferat para-

taxim et particulas consecutivas causalesque velut *οὖν*, *μὲν οὖν*, *μέντοι*, *τοίνυν*. Comparatio Aristotelis[1]) (rhet. III 9, 1), qui enuntiata soluta *τῆς λέξεως εἰρομένης* cum praelusionibus cantus dithyrambici, vincta *τῆς λέξεως κατεστραμμένης* cum strophis lyricis aequat, dictione Josephi vindicatur et confirmatur, cum *ἀντίθετα* et *πάρισα* forma parallelismi exstructa stropharum speciem artificiosarum praebeant, quarum effectus saepe homoeocatarctis et homoeoteleutis augetur.

I 68: *αἴτιον δὲ*

I { a *τοῦ μὴ γιγνώσκειν τἀληθὲς*
  { b *τὸ λίαν ἀνεπίμικτον,*
II { a′ *τοῦ δὲ γράφειν ψευδῆ*
   { b′ *τὸ βούλεσθαι δοκεῖν τι πλέον τῶν ἄλλων ἱστορεῖν.*

πῶς οὖν ἔτι θαυμάζειν προσῆκεν

I { a *εἰ μηδὲ τὸ ἡμέτερον ἔθνος πολλοῖς ἐγιγνώσκετο* (17)
  { a′ *μηδὲ τῆς ἐν τοῖς συγγράμμασι μνήμης ἀφορμὴν παρέσχεν,* (17)
II { b *οὕτως μὲν ἀπῳκισμένον τῆς θαλάσσης,* (12)
   { b′ *οὕτως δὲ βιοτεύειν προῃρημένον;* (12)

Duas cognoscimus periodos, quibus eadem est forma: post exordium prosodiacum *δίκωλον* in quattuor *κόμματα* distribuitur; eo tamen inter se differunt periodi, quod prius exemplum est antithesis, alterum parallelismus, cui diversitati respondent ornamenta rhetorica. Unum enim *σχῆμα λέξεως* in utraque periodo exstat: *τὸ ὁμοιοκάταρκτον*, quae res est eo notabilior, quo rarior invenitur apud Josephum haec figura. *Τὸ ὁμοιοτέλευτον* prorsus deest. In altera sola periodo alias figuras legimus, imprimis *τὸ πάρισον*, quod numero syllabarum tam aequum raro exsistit; a : a′ = 17 : 17 et b : b′ = 12 : 12. Postremo in altera periodo multo maiore arte exstructa commemorandum est de parallelismo verborum finitorum *τοῦ κώλου* I, cui chiasmus *τοῦ κώλου* II opponitur.

---

[1]) cf. Kaibel, *πολ. Ἀθ.* p. 82.

I 1: Ἱκανῶς μὲν ὑπολαμβάνω
I καὶ .. πεποιηκέναι φανερὸν ..
a ὅτι καὶ παλαιότατόν ἐστι
a′ καὶ τὴν πρώτην ὑπόστασιν ἔσχεν ἰδίαν,
II καὶ πῶς .. κατῴκησε .. συνεγραψάμην.

Gutschmidius (l. c. p. 385) verba *πῶς .. κατῴκησε* alteri verbo finito *συνεγραψάμην*, id quod postulet sententia huius non facilis intellectu enuntiati, a quo liber prior initium capit, adiungenda esse demonstrat. Haud scio an opinio Gutschmidii ea notabili re, quod secundi quoque libri primum enuntiatum uno atque eodem modo exstructum est, firmari possit:

II 1: I Διὰ μὲν οὖν τοῦ πρώτου βιβλίου .. ἐπέδειξα
a τοῖς .. γράμμασι πιστευσάμενος ..
a′ καὶ πολλοὺς .. παρασχόμενος μάρτυρας,
II τήν τε ἀπόρρησιν ἐποιησάμην πρὸς ..

Etsi quemadmodum casu aut consulto in utroque exemplo et prior pars periodi binis membris dilatetur et altera pars verbis *καί* et *τε* recipiatur, diiudicare non possum, tamen neglegendum non est utrumque enuntiatum initiale exprimere eandem sententiam. Tertia periodus, in qua eadem sententia continetur eadem forma bipertita, a prioribus ea sola re distat, quod altera pars (II) dilatatur membris tribus:

I 54/5: I τὴν μὲν γὰρ ἀρχαιολογίαν .. μεθηρμήνευκα
a γεγονὼς ἱερεὺς ἐκ τοῦ γένους (9)
a′ καὶ μετεσχηκὼς τῆς φιλοσοφίας .. (20)
II τοῦ δὲ πολέμου τὴν ἱστορίαν ἔγραψα
a πολλῶν μὲν αὐτουργὸς πράξεων (9)
a′ πλείστων δ᾽ αὐτόπτης γενόμενος (9)
a″ ὅλως δὲ .. οὐδοτιοῦν ἀγνοήσας. (19)

Praecipue id unum attingam, quod membra utriusque partis ultima (I a′ et II a″) ostendunt gradationem syllabarum similitudine notabilem (9 : 20 = 9 : 9 : 19), quae nos de praecepto quodam rhetorum admonet, quod legimus

apud Demetrium[1]) de eloc. 18 R.: *Ἐν δὲ ταῖς συνθέτοις περιόδοις τὸ τελευταῖον κῶλον μακρότερον χρὴ εἶναι, καὶ ὥσπερ περιέχον καὶ περιειληφὸς τἆλλα. οὕτω γὰρ μεγαλοπρεπὴς ἔσται καὶ σεμνὴ περίοδος, εἰς σεμνὸν καὶ μακρὸν λήγουσα κῶλον· ἡ δὲ μὴ ἀποκεκομμένη καὶ χωλῇ ὁμοία.*

Redeamus ad prooemium libri primi

I 2/3: *Ἐπεὶ δὲ συχνοὺς ὁρῶ*

I	a	*ταῖς .. εἰρημέναις προσέχοντας βλασφημίαις*
	b	*καὶ τοῖς .. γεγραμμένοις ἀπιστοῦντας*
	c	*τεκμήριόν τε ποιουμένους .. ἠξιῶσθαι,*
		περὶ τούτων .. ᾠήθην δεῖν συντόμως
II	a′	*τῶν μὲν λοιδορούντων .. ἐλέγξαι ψευδολογίαν,*
	b′	*τῶν δὲ τὴν ἄγνοιαν ἐπανορθώσασθαι,*
	c′	*διδάξαι δὲ πάντας ..*

Parallelismus in aperto est. Exordium prosodiacum sequuntur *κῶλα* non solum numero, sed etiam et delectu et collocatione verborum inter se paria. Ut participio *τοῦ κώλου* a, ita infinitivo *τοῦ κώλου* a′, substantivum separatur ab attributo, ut et participium *τοῦ κώλου* b et infinitivus *τοῦ κώλου* b′ in fine, ita et participium et infinitivus *τῶν κώλων* c et c′ in membri initio stant. Gutschmidius (l. c. p. 387) verbis *διδάξαι δέ*, quod cum verbo *τῶν μέν* unum *τῶν δέ* apte conveniat, concinnitatem enuntiati perturbari dicens et *διδάξας* coniciens concinnitatem parum cognovisse videtur, ac nos quidem in lectione Niesii: *διδάξαι δέ* permanemus; tribus enim participiis prioris partis respondent tres alterius partis infinitivi.

Formae bipertitae, quam ut in omnibus adhuc tractatis exemplis ita in permultis aliis legimus, exempla alia addere supersedens id unum dicam memoratu dignissimum esse prooemium libri primi periodum bipertitam in omnibus quattuor enuntiatis praebens.

In exemplis proximis periodi in tres partes plus

[1]) cf. Kaibel, *πολ. Ἀθ.* p. 82. 86.

minusve aequales dividuntur, cuius formae exempla significantissima eligo.

I 37/8: *εἰκότως οὖν, μᾶλλον δὲ ἀναγκαίως*

I { a *ἅτε μήτε τοῦ γράφειν αὐτεξουσίου πᾶσιν ὄντος*
a′ *μήτε τινὸς ἐν τοῖς γραφομένοις ἐνούσης διαφωνίας,*
II { b *ἀλλὰ μόνον τῶν προφητῶν τὰ μὲν . . μαθόντων,*
b′ *τὰ δὲ . . συγγραφόντων,*
III { c *οὐ μυριάδες βιβλίων εἰσὶ παρ᾽ ἡμῖν . . μαχομένων,*
c′ *δύο δὲ μόνα πρὸς τοῖς εἴκοσι βιβλία . .*
τὰ δικαίως πεπιστευμένα.

Tres partes periodi membro prosodiaco et epodiaco circumclusae in bina *κῶλα* dividuntur. Cum de structura enuntiatorum disserens omittam antitheseis aliasque figuras, *τὸ ὁμοιοτέλευτον* in II b et b′ nominem ornamentum solum. Dubito an III c quoque sit pars *τοῦ ὁμοιοτελεύτου*, quod sonitus aequus longitudine enuntiati aboleri videtur.

Periodus numero membrorum tam aequalis et congruens (2: 2 : 2) raro invenitur, cum plerumque maiores partes (I, II, III) sive duae sive omnes tres inter se discrepent.

I 161: *Δεῖ δ᾽ ἄρα*

I a *καὶ τῶν ἀπιστούντων μὲν ταῖς βαρβάροις ἀναγραφαῖς* (15)
a′ *μόνοις δὲ τοῖς Ἕλλησι πιστεύειν ἀξιούντων* (14)
ἀποπληρῶσαι τὴν ἐπιζήτησιν
II *καὶ παρασχεῖν . . ἐπισταμένοις τὸ ἔθνος ἡμῶν*
III *καὶ μνημονεύοντας παραθέσθαι ἐν ἰδίοις . . συγγράμμασι.*

Quam formam, cuius prima pars (I) membris magna variatione exornatis amplificatur, supra (p. 59) cognovimus. Quod attinet ad ornamenta rhetorica, commemoratione dignum habendum est cum *τὸ πάρισον* I a et a′ tum chiasmus accuratissimus et I a-a′ et II-III.

II 45: *ὁ δὲ . . Φιλάδελφος ἐπικληθεὶς*

I *οὐ μόνον . . . πάντας ἀπέδωκεν*
II *ἀλλὰ καὶ χρήματα πολλάκις ἐδωρήσατο* (14)

III καὶ τὸ μέγιστον ἐπιθυμητὴς ἐγένετο (14)
a τοῦ γνῶναι τοὺς νόμους
a′ καὶ ταῖς . . βίβλοις ἐντυχεῖν.

Hoc exemplum a priore eo distat, quod pro prima parte nunc tertia membris iterum accurato chiasmo exstructis amplificatur. Pro altero chiasmo in prioris exempli partibus II et III parallelismus adhibetur, ut πάρισον (14:14) cum homoeoteleuto coniunctum nascatur.

I 15: I Πῶς οὖν οὐκ ἔστιν ἄλογον τετυφῶσθαι . . (16)
a ὡς μόνους ἐπισταμένους τἀρχαῖα
a′ καὶ τὴν ἀλήθειαν . . παραδιδόντας;
II ἢ τίς οὐ . . ἂν . . μάθοι ῥᾳδίως, (17)
a ὅτι μηδὲν βεβαίως εἰδότες συνέγραφον (14)
a′ ἀλλ᾽ ὡς ἕκαστοι . . εἴκαζον; (14)
III a τὸ πλεῖον γοῦν . . ἀλλήλους ἐλέγχουσι (17)
a′ καὶ τἀναντιώνατα . . λέγειν οὐκ ὀκνοῦσι. (18)

Ornamentis rhetoricis significantur singula κῶλα iungenda; τὸ πάρισον enim cum homoeoteleuto coniunctum manifestat τὸ κῶλον III, cui opponendas esse quaestiones rhetoricas (I et II) non est quod dubitetur. Quis est, quem praetereat diversitas quaestionum rhetoricarum, quippe quae praebeant primum chiasmum (I a-a′), tum parallelismum (II a-a′) efferentem πάρισον cum homoeoteleuto coniunctum.

Horum exemplorum periodis, quas aptissimas ad argumentandum Josephus usurpat, apponam enuntiata ex locis patheticis sumpta.

II 145: I a Ἐπεὶ δὲ καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Μόλων
a′ καὶ Λυσίμαχος
a″ καί τινες ἄλλοι
b τὰ μὲν ὑπ᾽ ἀγνοίας
b′ τὸ πλεῖστον δὲ κατὰ δυσμένειαν
c περί τε τοῦ νομοθετήσαντος ἡμῖν
c′ καὶ περὶ τῶν νόμων πεποίηνται λόγους

d οὔτε δικαίους
d′ οὔτε ἀληθεῖς,
e τὸν μὲν . . διαβάλλοντες
e′ τοὺς δὲ νόμους . . φάσκοντες . .

II a βούλομαι συντόμως καὶ περὶ τῆς ὅλης . .
a′ καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος . . εἰπεῖν.

Vide argumentum suam formam poscens. Τὸ πάθος, quod periodis fuse lateque dictis non defervescit, incidit et abrumpit τὰ κῶλα quiete et placide fluentia ita, ut nihil nisi enuntiatum, quod antecedit et quod sequitur, fiat.

II 166: I καὶ πείσας εἰς ἐκεῖνον ἅπαντας ἀφορᾶν
a ὡς αἴτιον μὲν ἁπάντων ὄντα τῶν ἀγαθῶν,
b ἃ κοινῇ τε πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει
b′ καὶ ὅσων ἔτυχον . . δεηθέντες . .,
a′ λαθεῖν δὲ τὴν ἐκείνου γνώμην οὐκ ἐνὸν
c οὔτε τῶν πραττομένων οὐδὲν
c′ οὔθ᾽ ὧν ἄν τις παρ᾽ αὐτῷ διανοηθῇ,

II a ἕνα αὐτὸν ἀπέφηνε (8)
a′ καὶ ἀγένητον (5)
b καὶ πρὸς τὸν ἀΐδιον χρόνον ἀναλλοίωτον (14)
b′ πάσης ἰδέας θνητῆς κάλλει διαφέροντα (14)
c καὶ δυνάμει μὲν ἡμῖν γνώριμον (11)
c′ ὁποῖος δὲ κατ᾽ οὐσίαν ἄγνωστον. (10)

II 291/2: αὐτοὶ γὰρ [sc. νόμοι] ἑωράθησαν δι᾽ αὐτῶν
a οὐκ ἀσέβειαν μὲν
a′ εὐσέβειαν δ᾽ ἀληθεστάτην διδάσκοντες,
b οὐδ᾽ ἐπὶ μισανθρωπίαν
b′ ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν τῶν ὄντων κοινωνίαν παρακαλοῦντες
c ἀδικίας ἐχθροί,
c′ δικαιοσύνης ἐπιμελεῖς,
d ἀργίαν καὶ πολυτέλειαν ἐξορίζοντες, (14)
d′ αὐτάρκεις καὶ φιλοπόνους εἶναι διδάσκοντες, (14)
e πολέμων μὲν ἀπείργοντες εἰς πλεονεξίαν, (14)
e′ ἀνδρείους δὲ ὑπὲρ αὐτῶν παρασκευάζοντες, (16)

f ἀπαραίτητοι πρὸς τὰς τιμωρίας, (11)
f′ ἀσόφιστοι λόγων παρασκευαῖς, (11)
f″ τοῖς ἔργοις ἀεὶ βεβαιούμενοι. (10)

Transeamus ad inspiciendam structuram enuntiatorum Vitae, quorum dictionem hypotacticam Kaibelius[1]) confirmat argumento validissimo, quod narratio continuata, utpote quae perraro rationem causalem et consecutivam adhibeat, periodis non exstruitur.[2]) Paucis exemplis, quod pluribus ostendere supervacaneum est, probatur, quam similis ac prope compar sit structura enuntiatorum Vitae. Praemittitur exemplum dictionis paratacticae:

Vi 79: τοὺς δὲ . . πάντας βουλόμενος ἐν προφάσει φιλίας . . ἔχειν
φίλους τε καὶ συνεκδήμους ἐποιησάμην
ἐπί τε κρίσεις παρελάμβανον,
καὶ . . τὰς ἀποφάσεις ἐποιούμην,
μήτε . . πειρώμενος τοῦ δικαίου διαμαρτάνειν
καθαρεύειν τε . . λήμματος.

Sequuntur exempla dictionis hypotacticae:

Vi 28: Νικηθέντος . . τοῦ Κεστίου
. . οἱ πρῶτοι θεασάμενοι . .
δείσαντες δ᾽ αὐτοὶ . .
καὶ πυθόμενοι . .
πέμπουσιν ἐμὲ καὶ δύο ἄλλους . .
πείσοντας . .
καὶ διδάξοντας . .

Vi 223: μετ᾽ οὐ πολλὴν δ᾽ ὥραν ἐξαναστὰς
καὶ . . . ἀπολύσας,
τέσσαρας δὲ . . προσμεῖναι κελεύσας
καὶ . . . προστάξας,
τὴν ἐπιστολὴν . ἀναπτύξας
μηδενὸς ἐμβλέποντος . . συνεὶς . .
πάλιν αὐτὴν ἐσημηνάμην.

[1]) πολ. Ἀθ. p. 29.

[2]) hoc est quod a Demetrio nominatur περίοδος ἱστορική, cui opponuntur π. διαλογική et π. ῥητορική (de eloc. 19 p. 8, 9 R.).

Sentientiae aut *γνῶμαι.*

Mirandum non est, quod enumerantur tam pauca exempla sententiarum et similitudinum, quamquam Wolffius l. c. p. 66 ss.) hanc artem rhetoricam Josepho esse pergratam ostendit. Nam cum historico, ut sententiis insertis orationem reddat uberiorem et magis abundantem, a veteribus rhetoribus praescriptum esset, Josepho et Vitam et libros c. Ap. componenti ut *ἀπολογίας*, ne in argumentandi brevitate peccaret, haec ars effugienda erat.

περὶ τύχης καὶ μεταβολῶν.

ὀλίγοις μὲν γὰρ ὑπῆρξεν ἐφ᾽ ἡγεμονίας διακαιροπτίας γενέσθαι, καὶ τούτους αἱ μεταβολαὶ πάλιν ἄλλοις δουλεύειν ὑπέζευξαν, τὸ πλεῖστον δὲ φῦλον ἄλλων ὑπακήκοεν πολλάκις II 127.

περὶ διαβολῆς καὶ φθόνου.

περὶ τριακοστὸν γοῦν ἔτος ὑπάρχων, ἐν ᾧ χρόνῳ, κἂν ἀπέχηταί τις τῶν παρανόμων ἐπιθυμιῶν, δύσκολον τὰς ἐκ τοῦ φθόνου διαβολὰς φεύγειν ἄλλως τε καὶ ἐξουσίας ὄντα μεγάλης Vi 80.

varia:

οὐ περὶ τὴν ἀλήθειαν ἐσπούδασαν, καίτοι τοῦτο πρόχειρόν ἐστιν ἀεὶ τὸ ἐπάγγελμα I 24.

δεῖ μὴ ταῖς ματαίαις δόξαις ἐπακολουθεῖν, ἀλλ᾽ ἐξ αὐτῶν τὸ δίκαιον τῶν πραγμάτων λαμβάνειν I 6.

πρέπειν γὰρ ἀνδράσιν ἀγαθοῖς μὴ μόνον συμβουλεύειν, ἀλλὰ χρείας ἐπειγούσης ἡγουμένους βοηθεῖν Vi 288.

δεῖ γὰρ τοὺς εὖ φρονοῦντας τοῖς μὲν οἰκείοις νόμοις περὶ τὴν εὐσέβειαν ἀκριβῶς ἐμμένειν, τοὺς δὲ τῶν ἄλλων μὴ λοιδορεῖν II 144.

τὸ γὰρ μίαν μὲν ἔχειν καὶ τὴν αὐτὴν δόξαν περὶ θεοῦ, τῷ βίῳ δὲ καὶ τοῖς ἔθεσι μηδὲν ἀλλήλων διαφέρειν, καλλίστην ἐν ἤθεσιν ἀνθρώπων συμφωνίαν ἀποτελεῖ II 179.

ἐπεὶ τοίνυν ὁ πολὺς χρόνος πιστεύεται πάντων εἶναι δοκιμαστὴς ἀληθέστατος II 279.

φίλον γὰρ ἀεὶ παντὶ τὸ ὅμοιον II 193, quae sententia est vetustissima[1]). cf. Hom. π 218

ὡς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον.

Similiter Plat. Protag. p. 337 d; Symp. p. 195b et Aristot. Ethic. IX 3, 3; VIII 1, 6 et Cic. Cato M. 3, 7.

Similitudines.

1. argumentum e rebus publicis et privatis.

καθάπερ αὐτὸν ἐκεῖνον παραγαγὼν μάρτυρα I 74 *μηδὲ τοῦτον ἀνεξέταστον καταλιπεῖν κατηγορίαν ἡμῶν ἄντικρυς ὡς ἐν δίκῃ γεγραφότα* II 4.

διαβάλλειν μου τὴν ἱστορίαν ἐπικεχειρήκασιν ὥσπερ ἐν σχολῇ μειρακίων γύμνασμα προκεῖσθαι νομίζοντες κατηγορίας παραδόξου καὶ διαβολῆς I 53.

τὴν βλασφημίαν τὴν καθ' ἡμῶν ὥσπερ τινὰ μισθὸν παρασχεῖν II 32.

ὅρον ἔθηκεν αὐτοῖς καὶ κανόνα τὸν νόμον, ἵν' ὥσπερ ὑπὸ πατρὶ τούτῳ καὶ δεσπότῃ ζῶντες II 174.

2. e natura.

τὸν κάνθωνα τουτέστιν ἑαυτὸν Ἀπίων ἐπιφορτίζει καὶ ποιεῖ τῆς μωρολογίας ἅμα καὶ τῶν ψευσμάτων κατάγομον II 115 *ὥσπερ τῶν ζῴων τὰ γένη* II 240.

3. ex artibus.

ὡς θαυμαστόν τι θέαμα βουλομένους ἰδεῖν II 233 *αὐτοὺς [sc. νόμους] ἐκμανθάνοντες ἔχομεν ἐν ταῖς ψυχαῖς ὥσπερ ἐγκεχαραγμένους* II 178.

4. e rebus militaribus.

ἃ δ' ὥσπερ ἱκετεύοντα προσφεύγει ταῖς οἰκίαις ἀπεῖπεν ἀνελεῖν II 213.

5. e religione.

ὥσπερ ὁ θεὸς διὰ παντὸς τοῦ κόσμου πεφοίτηκεν II 284 *ὅσον θεοῦ φύσις ζῴων ἀλόγων διέστηκε* I 224.

[1]) Mueller, Komm. p. 314/5.

ὥσπερ δὲ τελετῆς τινος τῆς ὅλης πολιτείας οἰκονομουμένης II 188.

Translationes.

In translationibus eligendis omne cautionis genus adhibendum est, quippe quae prioribus temporibus lumen atque splendorem habuerint, posterioribus ita in usum communem venerint et pertritae et pervulgatae sint, ut colores amitterent, cuius rei causam affert Demetrius de eloc. 86 R.: *μικροῦ γὰρ σχεδὸν πάντα μεταφέρουσα λανθάνει διὰ τὸ ἀσφαλῶς μεταφέρειν, λευκήν τε φωνὴν λέγουσα καὶ ὀξὺν ἄνθρωπον καὶ τραχὺ ἦθος καὶ μακρὸν ῥήτορα καὶ τἄλλα, ὅσα οὕτω μεταφέρεται μουσικῶς, ὥστε ὅμοια δοκεῖν τοῖς κυρίοις.*

1. id quod de rebus animalibus proprie dicitur in exanimes transfertur.

ἡλίου ἀγανακτοῦντος I 306 *αἰῶνος παρῳχηκότος* I 42 *πατρίδος πεσούσης* Vi 418.

καταβοήσεις ὑπήντων Vi 231 *προϊόντος τοῦ λόγου* Vi 41 ∾ Vi 82 *γνῶσις διεξῆλθεν* I 66 *πολλὰ τῶν ἐθῶν διαπεφοιτήκει* I 166 ∾ II 282.

ἡ ἀναγραφὴ διδάξειν ἔμελλεν I 23 *τὸ βιβλίον εἴληφε μέγεθος* I 320 *πεῖραι ἐλέγχουσιν* II 183 ∾ *γράμματα* Vi 255 ∾ *ἀντιγραφαί* Vi 385.

φθοραὶ κατέσχον ἐξαλείφουσαι I 10 *πόλεμος δ' εἰ κατάσχοι* I 34 ∾ *πυρετοῦ δὴ κατασχόντος* Vi 48.

μεταβολαὶ ὑπέζευξαν II 127 *μεταβολὴ οἴσει κατάγνωσιν* Vi 93 *τἀληθὲς ἐπικρατεῖ* I 11 *ἐπισχούσης φήμης* Vi 132.

οὔτε φόβος ἴσχυσεν οὔτε ζῆλος II 271 *φόβος εἶχεν* Vi 22 *πάθος ἐπεσκότησεν* I 214 *ὑπεναντιότης ἐποίησεν ἔχθραν* I 224 *ἐπεκράτησεν μανία* Vi 19 *ἡ τῆς σοφίας συνῆγεν ἐπιθυμία* I 111 *λύπη κατέσχεν* Vi 205 ∾ *ἀφροσύνη* Vi 323 *ἔλαβεν ἔκπληξις καὶ φόβος* Vi 418 *λάβῃ τέλος ὁ θυμός* Vi 393 *τέλος προυχώρησε τὸ στρατήγημα* Vi 379 *φιλανθρωπία μεταδέδωκεν* II 40 *ἀνάγκη ἐπείγει* Vi 161 ∾ *χρεία* Vi 288 *ἐνίκα τὸ μῖσος* Vi 378.

2. translatio fit per substantivum, quod praedicati loco ponitur.

ὁ πολὺς χρόνος δοκιμαστὴς ἀληθέστατος II 279 *μάρτυς ὁ χρόνος* II 290.

παῖσμα συμφορά Vi 24 *στάσιν ὄλεθρον* Vi 264 *χώρα ἐνύβρισμα* Vi 210.

Huc quoque spectant genitivi attributivi et adiectiva.

τυφλότης πάθους I 226 *μνήμης ἀφορμήν* I 68 *σεμνότητα θεολογίας* I 225 ∾ *βίου* II 223 *πόρον σωτηρίας* Vi 14 *κατασκαφὴ τῆς πατρίδος* Vi 417 *τῶν πόλεων εὐγένειαν* I 220 *τῆς Αἰγύπτου ἐξᾶραι τὴν ῥίζαν* I 81 *ψευσμάτων σύγχυσις* II 6

εὔλογος ὁ φόβος I 259 *πόλιν εὐδαίμονα* I 273 *ἀδεσπότους μύθους* I 287 *τιμὴν ἀμετακίνητον* II 254 *ἀνηκέστοις τιμωρίαις* Vi 266 *τόπος ἐπιτήδειος χάρακα δέξασθαι* Vi 420 *ψυχρὰς προφάσεις* II 255 *ψυχὴ ἐμφυομένη σώμασιν* II 203

Utrum translatio iis locis, quibus de legibus agitur, petita sit necne, diiudicare difficile est. *νόμων ἀπαγορευόντων* Vi 65 *νόμοι κωλύουσιν* I 167 ∾ Vi 161 *οἶδεν ὁ νόμος* II 199 *νόμοι ζῆλον ἐμπεποιήκασιν* II 280 *νόμος βεβάδικεν* II 284 *ἴσχυσεν ὁ νόμος* II 284 *νόμους διδασκάλους* II 145 *ἀρετὴν τῶν νόμων* II 278 *νόμος ἀθάνατος* II 277 *νόμος ἀπαραίτητος* II 215.

3. id quod de quibusdam exanimis rebus et animalibus dicitur proprie, in alias res transfertur.

δόξας ἐγκατέσπειραν II 239 *δόξαν εἰς ἄνοιαν ἐξενεγκεῖν* II 224 *εἰς νόμους εἰσελθεῖν* II 123 *μεταβῆναι εἰς ἔθη* Vi 149 *διελθεῖν τὸν λόγον* II 6 *στήσω τὸν λόγον* I 227 *ἐπέδωκα ἱστορίαν* Vi 362 *ἰσχὺν ἀνατίθημι* I 19 *καθίστασθαι βίους* I 10 *τὰ νόμιμα κινεῖν* II 272 *γνῶμαι συνεχύθησαν* Vi 289.

τῷ τῆς ἱστορίας ὀνόματι ἐνεπαροίνησαν I 46 cf. Muellerum, Komm. p. 105. *τῇ θεραπείᾳ προσεδρεύοντας* I 30 *θεραπείαν ἐνεχείρισεν* II 186 *συμπέπλεκεν περιεργίαν* II 12 *δυνάμεις περιβάλλονται καὶ τυραννίδας* II 158 *ἀνακόπτειν ἐπιδρομάς* Vi 394 *ὁδὸν τέμνειν* I 309 cf. Muellerum, Komm. p. 211.

δεδιότες τὴν ἄφιξιν Vi 104 *ἐπικαλέσασθαι τὴν ἐπικουρίαν* I 296 *συμμαχίαν πέμπειν* Vi 348 *ἀναλαβὼν τὸ σύνταγμα* Vi 106 *παράκλησιν ἐδέχοντο* Vi 87 ∾ Vi 193.

ψευδολογίαν ἐλέγξαι I 3 ἄγνοιαν ἐπανορθώσασθαι I 3 κατεμεμφόμην τὴν ἄγνοιαν Vi 167 εὐήθειαν καταγνῶναι II 247 ~ πονηρίαν II 285 ἄνοιαν παραιτουμένῳ Vi 352 ἀλήθειαν ἐξενεγκεῖν II 169 πίστιν ἐνέφυσεν II 169 μιμεῖσθαι τὴν ἀπαιδευσίαν II 130 θαυμάζειν τόλμαν Vi 222 θαυμάζειν ἀναίδειαν Vi 357.

Metonymia et antonomasia.

In numero scriptorum, qui metuentes, ne verbo saepius iterato offendant, male utuntur tropo, de quo nunc agendum est, etiam Josephus habendus est[1]), quod exempla doceant.

πατρίς Vi 349 et πόλις Vi 124 ~ Vi 282 pro πολῖται. Krebsius[2]), qui verbo πολεμεῖν nihil nisi obiectum personale adiungi dicens verba πολεμήσει τὴν πόλιν Antt. X 7, 2 errorem scriptoris librarii nominat, conicit πολιορκήσει; item Vi 341 τὰς πόλεις ἐπολεμεῖτε.

τὴν πάτριον γῆν II 157 pro πατρίδα. ἐλαττώματα τῶν σωμάτων I 256 et συμφορὰ περὶ τὸ σῶμα I 281, cf. tamen I 282 τὸ νόσημα. σωμάτων ἐλευθέρων τὴν αἴτησιν ἐποιούμην Vi 418 λέχους φθορά II 202 pro μοιχεία. ψυχή Vi 355 pro βίος ~ ψυχὴν ἀφανίζουσα II 202 τῆς ἐκ τοῦ βίου μεταστάσεως Vi 423 pro θάνατος, et gratus euphemismus τελευτή I 39 ~ I 40 saepius. παράταξις pro μάχη Vi 341 ~ Vi 357 ~ Vi 397 μεγάλῃ χειρὶ Vi 39 pro δυνάμει. τῶν βεβασιλευκότων I 117 pro βασιλέων. τὴν βασιλικὴν τράπεζαν Vi 38 pro αὐλή, cf. βασιλικῆς αὐλῆς Vi 46 τὴν πορείαν ποιουμένην ἐκ τῆς τοῖς βασιλεῦσιν ὑποτελοῦς χώρας εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν Vi 126.

Multo crebrior metonymia est antonomasia, qua dictione adversarius saepius eluditur.

ὁ συμπλάσας I 298 pro Chaeremone. τοῦ γραμματικοῦ II 12 ~ II 15 pro Apione. ὁ λυχνοφόρος ἐκεῖνος II 120 pro Zabido.

πόλις II 125 ~ Vi 12 ~ τὴν ἱερὰν πόλιν I 282 ~ ἐν τῇ μεγίστῃ πόλει τῶν παρ' ἡμῖν τοῖς Ἱεροσολυμίταις Vi 7 pro

---

[1]) cf. Kaibel, πολ. Ἀθ. p. 49.

[2]) Wochenschr. f. kl. Phil. 1886 p. 1097.

Hierosolymis. *τῆς Ῥωμαίων πόλεως* I 66 ~ *πόλεως ἡγεμονικωτάτης* II 125 *τὴν Θηβαίων πόλιν* I 222.

τὸν Βαβυλώνιον I 133 pro Nabocodrosoro.

Saepius terra aut oppidum pro incolis ponitur, aut nomen terrae transmutatur.

Ἀλεξάνδρεια II 34 pro *Ἀλεξανδρεῖς* ~ II 135 ~ II 136 *Σπάρτην* II 225 *τὸν Βαβυλῶνος καὶ Χαλδαίων βασιλέα* I 133. Notabilis est hic transitus ab oppido ad incolas, I 271 *πέμψαι εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τὴν παρ' ἐκείνων ἐπάγεσθαι συμμαχίαν.*

τὴν χώραν ἣν νῦν ἔχομεν I 1 pro Judaea, *τὴν χώραν τὴν νῦν οἰκουμένην ὑφ' ἡμῶν* I 280 ~ I 315. *τὸν περὶ τὴν Ἑλλάδα τόπον* I 10 cf. Muellerum, Komm. p. 86. *ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς* II 255 pro *ἐν τῇ Ἑλλάδι. τοῖς τὴν παράλιον τῆς Φοινίκης κατοικοῦσιν* I 61 *Σέπφωρις* Vi 38 ~ Vi 348 pro *Σεπφωρῖται. προδότιν ἀποκαλοῦντες τὴν Τιβεριάδα καὶ βασιλέως φίλην* Vi 384.

τὴν Σεπφωριτῶν πόλιν τῇ Τιβεριέων ὑπακούειν Vi 37, cf. *τῆς Σεπφωριτῶν πόλεως — Τιβεριάδος* Vi 379 ~ Vi 64. Eodem modo Vi 214 pro *Πτολεμαΐδος* brevi spatio interiecto *τῆς Πτολεμαιέων πόλεως. τῆς Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως* Vi 130 ~ Vi 202 ~ Vi 237 ~ Vi 241 ~ Vi 266 ~ Vi 307. *τὴν Τιβεριέων πόλιν* Vi 87 ~ Vi 163 ~ Vi 271 ~ Vi 275 ~ Vi 280 *τὴν Ἰωταπατηνῶν πόλιν* Vi 332.

Quae exempla nata sunt studio variandi, quod alia causa velut verbum premendum non exstat. Levissimis enim locis hic tropus usurpatur, quae res perspicua fit hoc exemplo: Vi 123 4 *τοὺς τὴν Τιβεριάδα κατοικοῦντας καὶ τοὺς τὴν Σέπφωριν πρὸς τούτοις δὲ καὶ τοὺς Γάβαρα* . ., in proximo tamen enuntiato legimus *Σεπφωρεῖς μὲν* . . *Τιβεριεῖς δὲ* . . *οἱ δὲ Γάβαρα κατοικοῦντες.* Similiter Vi 203 *τοῖς τε Σέπφωριν καὶ Γάβαρα κατοικοῦσιν καὶ Τιβεριεῦσιν. τοὺς ἐν Τιβεριάδι κατοικοῦντας* Vi 31 *οἱ τὰς Ταριχέας κατοικοῦντες* Vi 132.

Antonomasia necessaria est, si nomina propria brevissimo spatio intermittuntur. *εἰς Ταριχέας ἀφικόμην. Οἱ δὲ τὴν πόλιν ταύτην κατοικοῦντες* Vi 96 7 ~ Vi 104.

Extra modum prodit usus antonomasiae Vi 155 *οἱ δὲ την τῶν Τιβεριέων πόλιν κατοικοῦντες.* Nomen proprium *Τιβεριεῖς,* quod reddendum est circumlocutione, iam in hac ipsa exsistit.

Litotes.

οὐκ ἄλογον I 15 ∾ I 92 ∾ I 109 ∾ I 271 *οὐκ ἄσημον* Vi 1, cf. *ἐπίσημος* Vi 7 *οὐκ ἄτοπον* II 244 *οὐκ ἄγνωστον* I 166 *οὐκ ἀγνοεῖν* I 213 ∾ I 168 ∾ Vi 110 ∾ Vi 175 ∾ Vi 198 ∾ Vi 417 *οὔτε διέλαθεν οὔτε ἠγνόησεν* II 255 *οὐκ ὀκνεῖν* I 15 ∾ I 205 ∾ Vi 251 ∾ Vi 325 *οὔτι μέτριος* Vi 22 ∾ Vi 122 ∾ Vi 148 ∾ Vi 289 ∾ Vi 313 ∾ Vi 371 *οὐδ' ἄπειρος* Vi 40 *οὐκ ἀδόξοις* Vi 278 *οὐκ ὀλίγα* I 192 ∾ Vi 30 ∾ Vi 317 ∾ Vi 425 *οὐχ ἱκανῶς* II 126 *οὐκ ἐλάττους* I 89 *οὐκοῦν ἄπειροι* II 164 *οὐκ ἀσφαλές* II 224 *οὐχ οἱ φαυλότατοι* I 175 *οὐχ ὑγιεῖς* I 213 *οὐκ ἀτόλμων* I 62 *οὐ ῥᾴδιον οὐδὲ ἀμαχεί* I 277 *οὐκ ἀπιστήσει* II 284 *μὴ ἄχρηστον* Vi 290 *οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδὲ ἀόριστον* II 171.

Hyperbole.

ἡμῶν δὲ ὁντινοῦν τις ἔροιτο τοὺς νόμους ῥᾷον ἂν εἴποι πάντας ἢ τοὔνομα τὸ ἑαυτοῦ II 178, quae verba sunt aliquantum magna superlatio Pharisaei legibus Iudaeorum elati. Ceteroqui maiores superlationes desunt, nisi respicis I 10 *μυρίαι φθοραὶ τὸν τόπον κατέσχον.*

Sequantur nonnulli loci paulo magis *παθητικῶς* dicti. *οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πλήθεσιν ἤδη πολὺς ζῆλος γέγονεν ἐκ μακροῦ τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας, οὐδ' ἔστιν οὐ πόλις Ἑλλήνων οὐδητισοῦν οὐδὲ βάρβαρον οὐδὲ ἓν ἔθνος, ἔνθα μὴ τὸ . . ἔθος διαπεφοίτηκεν* II 282. *ἐξαίρετον γέρας εὕροντο* [sc. *Αἰγύπτιοι*] *τὸ μηδενὶ δουλεῦσαι τῶν τῆς Ἀσίας ἢ τῆς Εὐρώπης κρατησάντων, οἳ μίαν ἡμέραν ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἐλευθερίας οὐ τυχόντες ἀλλ' οὐδὲ παρὰ τῶν οἰκοδεσποτῶν* II 128.

Breviter attingam

pluralem maiestatis,

personam ipsius rhetoris significantem. Quod genus dicendi

in oratione soluta Attica atque imprimis a rhetoribus raro adhibitum[1]) etiam apud Josephum exstat singulatim.

ταῖς ἡμετέραις ἀρχαιολογίαις II 136 et *τῆς πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας* Vi 125.

Huc non spectat alter pluralis usus nobis quoque notus, in quo pluralis et scriptorem et legentem complectitur.

καθὼς πολλάκις εἴπομεν Vi 10 ∾ Vi 28 ∾ Vi 66 ∾ Vi 122 ∾ Vi 216 ∾ Vi 186 *δεδηλώκαμεν* Vi 27 ∾ Vi 410 ∾ Vi 41 ∾ Vi 61 *ἀπαγγελοῦμεν* Vi 83 *μέχρι τούτων ἡμῖν λελέχθω* Vi 367 *τοῦτο [παρ'] ἡμῶν ἐνταῦθα τὸ πέρας ἔστω τοῦ λόγου* II 144.

Cum tropi adhuc tractati in Bello Iud. saepius inveniantur, in libris c. Ap. praeponderat

ironia,

rationi contentionum dissensionumque respondens. Prima specie personam adversarii aggrediente potissimum Apionem Josephus insectatur.

σφόδρα δὴ τοῖς πρὸ αὐτοῦ συμπεφώνηκεν, ὡς οἶμαι, ὁ γραμματικὸς ὁ ἀκριβής II 15 *τοιαύτη μέν τις ἡ θαυμαστὴ τοῦ γραμματικοῦ φράσις* II 12 *ὁ δέ γε πάντων πιστότατος Ἀπίων* II 17 *ὁ δὲ γενναῖος Ἀπίων* II 32 ∾ II 42 *Σφόδρα τοίνυν τῆς πολλῆς συνέσεως καὶ ἐπὶ τῷ μέλλοντι ῥηθήσεσθαι θαυμάζειν ἄξιόν ἐστιν Ἀπίωνα* II 125 *οὕτω γὰρ ἀστεϊζόμενος γέγραφεν* II 114 *θαυμαστήν τινα καὶ πιθανὴν ἀποδίδωσιν αἰτίαν* II 20 *ὁ δὲ θαυμαστὸς Ἀπίων* II 25.

Minus vehementer vexatur Justus, alter adversarius: *Ἰοῦστε δεινότατε συγγραφέων* Vi 340 *ἀλλ' ἴσως τὰ κατὰ τὴν Ἱεροσόλυμα πραχθέντα μετὰ ἀκριβείας φήσεις συγγεγραφέναι* Vi 358.

Alii petuntur I 319 *ὁ δὲ γενναῖος* I 298 *τὸ δὲ δὴ γενναιότατον* I 302 *τὸ δὲ δὴ θαυμασιώτατον.*

Non in homines sed in facta insultatur proximis exemplis.

ἀλλὰ δῆλον ὅτι τοῖς Περσῶν ἔχαιρε νόμοις ὁ Ἀπολλώνιος κἀκείνους ἐθαύμαζεν, ὅτι τῆς ἀνδρείας αὐτῶν ἀπέλαυσαν οἱ

---

[1]) Rehdantz-Blass, Dem. Phil. Reden, Index s. v. Plural p. 272.

Ἕλληνες καὶ τῆς ὁμογνωμοσύνης ἧς εἶχον περὶ θεῶν, ταύτης μὲν [οὖν] ἐν τοῖς ἱεροῖς οἷς κατέπρησαν, τῆς ἀνδρείας δὲ δουλεῦσαι παρὰ μικρὸν ἐλθόντες II 270.

δῆλον γάρ, ὅτι τοῖς μὲν ὕστερον γενησομένοις αἰσχύνην τοὔνομα καὶ μῖσος ἔφερεν, αὐτοὶ δ' οἱ κτίζοντες τὴν πόλιν κοσμήσειν αὐτοὺς ὑπελάμβανον οὕτως ὀνομάσαντες I 319.

ἀκοῦσαι δέ φησι τῶν πρεσβυτέρων, ὅτι Μωυσῆς ἦν Ἡλιοπολίτης, δῆλον ὅτι νεώτερος μὲν ὢν αὐτός, ἐκείνοις δὲ πιστεύσας τοῖς διὰ τὴν ἡλικίαν ἐπισταμένοις αὐτὸν καὶ συγγενομένοις II 13.

δῆλον γάρ, ὅτι πάντες ἐβουβωνίασαν ἕνδεκα μυριάδες ἀνθρώπων II 22.

λύχνον γὰρ οὐδέπω δῆλον ὅτι πρόσθεν ἑωράκασιν οἱ τὰς τοσαύτας καὶ τηλικαύτας λυχνοκαΐας ἐπιτελοῦντες, ἀλλ' οὐδέ τις αὐτῷ βαδίζοντι κατὰ τὴν χώραν τῶν τοσούτων μυριάδων ὑπήντησεν, ἔρυμα δὲ καὶ τὰ τείχη φυλάκων εὗρε πολέμου συνεστηκότος, ἐῶ τἆλλα II 118.

ταύτας [sc. *θύρας*] *ἔκλειον οὐκ ἐλάττους ὄντες ἄνδρες διακόσιοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τὸ καταλιπεῖν ἠνοιγμένας ἦν ἀθέμιτον. ῥᾳδίως οὖν αὐτὰς ὁ λυχνοφόρος ἐκεῖνος ἀνέῳξεν, οἶμαι, μόνος καὶ τὴν τοῦ κάνθωνος ᾦχετο κεφαλὴν ἔχων* II 119/20.

In contentione de Graecorum religione:

εἶθ' οἱ γενναιότατοι καὶ πρῶτος [*αὐτὸς ὁ πατήρ* II 245

καλά γε ταῦτα καὶ τοῖς ἄλλοις ἑπόμενα II 246

ὅτι δὴ οὐχ ἑκόντες, ἀλλ' ἀναγκασθέντες . . . ὡρμήσατε πόλεμον Vi 351

ὁ δὲ δὴ τοῦ πλήθους ἀριθμὸς καὶ σφόδρα σύνεγγυς, ὀκτὼ μὲν μυριάδας ἐκείνου λέγοντος, τούτου δὲ πέντε πρὸς ταῖς εἴκοσιν I 295.

Sarcasmus

a rhetoribus ironiae species ductus praecipue per libros c. Ap. longe lateque diffunditur. Sarcasmi maxime innoxii sunt parentheseis breves, quibus nos quoque verba velut *wenigstens, gewisse* intericientes utimur.

ὥς φασιν ἐκεῖνοι I 58 *καθάπερ αὐτὸς οἴεται* I 205 *ὥσπερ ἄλλοι τινές* I 62.

Saepius exstant sarcasmi graviores:

τῆς μὲν γὰρ ἀληθοῦς ἐστι τεκμήριον ἱστορίας, εἰ περὶ τῶν αὐτῶν ἅπαντες ταὐτὰ καὶ λέγοιεν καὶ γράφοιεν. οἱ δ' εἰ ταῦτα γράψειαν ἑτέρως, οὕτως ἐνόμιζον αὐτοὶ φανεῖσθαι πάντων ἀληθέστατοι I 26,

ἀλλὰ γὰρ εὔηθες ἴσως ἂν εἴη διὰ πλειόνων ἐλέγχειν τοὺς ὑφ' ἑαυτῶν ἐληλεγμένους· τὸ γὰρ ὑπ' ἄλλων ἦν μετριώτερον I 303,

αἰτίαν ὑποτίθεται καταγέλαστον I 254,

δεῖ δὲ ἡμᾶς τῷ Μανέθῳ χάριν ἔχειν I 270,

ἐν τούτοις πάλιν οὐ συνίησιν ἀπιθάνως ψευδόμενος I 267,

ὁ δὲ γενναῖος ὑπὸ πολλῆς τῆς τοῦ λοιδορεῖν ἀκρασίας οὐ συνῆκεν I 319.

Apion iterum plurimis sarcasmis petitur:

τεκμήριον οἰόμενος αὐτῷ γενέσθαι τῆς ἀληθείας ἐναργέστατον, οὐ συνῆκε δὲ καθ' ἑαυτοῦ τὸν ἔλεγχον ἐπισπώμενος II 17,

τὰ δὲ γνώριμα πᾶσιν Ἀπίων ἠγνόηκεν II 133 *Ἀπίωνα δὲ σχεδὸν ἐφεξῆς πάντες ἔλαθον* II 48,

καὶ τούτων οὐδεὶς πώποτε τὸν ὅρκον εἶπεν ἀκοῦσαι παρ' ἡμῖν ὀμωμοσμένον, ἀλλὰ μόνος Ἀπίων, ὡς ἔοικεν, ἤκουσεν· αὐτὸς γὰρ ὁ συνθεὶς αὐτὸν ἦν II 124,

ἔστι μὲν οὖν οὐ ῥᾴδιον αὐτοῦ διελθεῖν τὸν λόγον οὐδὲ σαφῶς γνῶναι, τί λέγειν βούλεται II 6,

ἆρα οὖν καὶ ἡμεῖς ἂν εἴποιμεν, ὅτι τὸν κάνθωνα τουτέστιν ἑαυτὸν Ἀπίων ἐπιφορτίζει καὶ ποιεῖ τῆς μωρολογίας ἅμα καὶ ψευσμάτων κατάγομον; καὶ γὰρ τόπους οὐκ ὄντας γράφει καὶ πόλεις οὐκ εἰδὼς μετατίθησιν II 115.

καὶ καταριθμεῖ Σωκράτην καὶ Ζήνωνα καὶ Κλεάνθην καὶ τοιούτους τινάς. εἶτα τὸ θαυμασιώτατον τοῖς εἰρημένοις αὐτὸς ἑαυτὸν προστίθησι καὶ μακαρίζει τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὅτι τοιοῦτον ἔχει πολίτην, ὀρθῶς ποιῶν· ἔδει γὰρ αὐτῷ μάρτυρος ἑαυτοῦ· τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἅπασιν ὀχλαγωγὸς ἐδόκει πονηρὸς εἶναι καὶ τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ διεφθαρμένος, ὥστε εἰκότως ἐλεῆσαι τις ἂν τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εἴπερ ἐπὶ τούτῳ μέγα ἐφρόνει II 135/6.

Periphrasis.

Qui tropus quid sequatur docet auctor *περὶ ὕψους* XXVIII 1, Jahn—Vahl.[4]: *καὶ μέντοι περίφρασις ὡς οὐχ ὑψηλοποιόν, οὐδεὶς ἂν οἶμαι διστάσειεν. ὡς γὰρ ἐν μουσικῇ διὰ τῶν παραφώνων καλουμένων ὁ κύριος φθόγγος ἡδίων ἀποτελεῖται, οὕτως ἡ περίφρασις πολλάκις συμφθέγγεται τῇ κυριολογίᾳ, καὶ εἰς κόσμον ἐπὶ πολὺ συνηχεῖ, καὶ μάλιστ᾽ ἂν μὴ ἔχῃ φυσῶδές τι καὶ ἄμουσον, ἀλλ᾽ ἡδέως κεκραμένον.* Josephum dictionem periphrasticam diligere saepius dictum est, ut praeter Wolffium (l. c. p. 82) praecipue Schmidius de praepositionum *διά* et *ἐν* usu periphrastico disputans verba velut *ἔχειν δι᾽ ἀσφαλείας* collegit (l. c. (annal.) p. 396 ss.) et Druenerus (l. c. p. 31 ss.) Josephum periphraseis permultas studio Thucydidis imitandi natas adhibere demonstrat ita, ut verba eius dilatet et permutet.

Volkmannum (l. c. p. 371/2) periphraseis grammaticas velut apud Thucydidem *τὰ τῶν πόλεων* pro *αἱ πόλεις* et periphraseis phraseologicas distinguentem sequamur.

1. periphrasis grammatica.

Plurima sunt verba praepositionibus transmutata.

τὰ περὶ τὰς ἐπινοίας I 7 ∾ *ἀναγραφάς* I 19 ∾ *αὐτόν* I 163 ∾ I 267 ∾ *ὅρκον* II 122 ∾ *ἀναιρέσεως* II 138 ∾ *φρουράς* Vi 261 ∾ *φυλακήν* Vi 405. *τὰ περὶ Ἄργος* I 17 ∾ *Ἀντιόχειαν* I 206 ∾ *Γίσχαλα* Vi 43 *τοὺς περὶ Κάδμον καὶ Ἀκουσίλαον* I 13 (cf. Muellerum, Komm. p. 88) ∾ *Ἀντίοχον* I 17.

τὰ κατὰ πόλεις I 18 ∾ *στρατόπεδον* I 49 ∾ *ἐμαυτόν* Vi 138 ∾ *ἐμέ* Vi 405 ∾ *οἶκον* Vi 428 *τὰ κατὰ τὴν Γαλιλαίαν* Vi 257 ∾ Vi 315 ∾ *Τιβεριάδα* Vi 368.

τὰ παρ᾽ ἡμῖν I 162 ∾ II 287 ∾ *αὐτοῖς* II 152 ∾ *αὐτοκρατόρων* Vi 428 *τὰ παρὰ τοῖς Ἕλλησι* I 7 ∾ *Αἰγυπτίοις* I 8.

τὰ πρὸς τοὺς πολεμίους II 211 ∾ *ἐπιείκειαν* II 214 ∾ *ἡμᾶς* Vi 347 *τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους Αἰγυπτίους* I 296.

τῶν ἀφ᾽ ἑαυτῶν I 10.

τὰ λοιπὰ τῶν εἰς τὸ προκείμενον I 320.

Periphrasis grammatica est ea quoque, qua adiectivum pro substantivo ponitur et substantivum antea regens fit genitivus attributivus.

τοῖς ἐπιφανέσι τῶν Ἑλληνικῶν ἱστοριογράφων I 2 ∾ *οἱ φαυλότατοι τῶν Ἑλλήνων* I 175 ∾ *οἱ σοφώτατοι παρ' Ἕλλησιν* II 168.

πολλαὶ τῶν ἐπιστολῶν I 111 ∾ *ἐθῶν* I 166 ∾ *ἀνθρώπων* I 186 *ἔνιοι τῶν συγγραφέων* I 213 ∾ *εἰρημένων* I 183 ∾ *τῶν παρ' αὐτοῖς* I 226.

2. periphrasis phraseologia.

γίγνομαι: ζηλωτής I 162 *ἐγκρατής* I 186 ∾ Vi 353 ∾ Vi 396 *θεατής* I 232 *ἐπιθυμητής* II 45 ∾ II 151 *προδότης* II 232 ∾ Vi 386 *αὐτουργὸς* et *αὐτόπτης* I 55 *ἐμποδών* Vi 402 *εἰσηγητής* II 293 *μαθητής* II 295.

διαφωνία I 23 *διαδοχή* I 41 *ἔξοδος* I 230 *ἀρχή* I 294 *μεταβολαί* II 227 *μελέτη* II 276 *ζῆλος* II 281 *σιγή* Vi 141 *ὁμιλία* Vi 228 *βοή* Vi 250 *καταβοήσεις* Vi 416 *φωναί* Vi 259 *ἔφοδος* Vi 253 *ἀπορία τε καὶ ζήτησις* I 11 *προαίρεσις* Vi 27 *στάσις* Vi 141 *ἐπίθεσις* Vi 293 *θραῦσις* Vi 403.

ἔχω: οἰκήσεις I 65 *ἀλήθειαν* I 154 *ὁμολογίαν* I 128 *παρασκευήν* I 277 *προσηγορίαν* II 36 *τρόπον* Vi 43 *ἐπιθυμίαν* Vi 70 *ἀνάγκην* Vi 171 ∾ Vi 338 *δόξαν* Vi 320 *προαίρεσιν* Vi 369,

δίδωμι: ἄδειαν I 192 *πρόσταγμα* Vi 241 *ἐντολάς* Vi 247 *ὑποθήκας* Vi 268 *γνῶσιν παραδοῦναι* Vi 363,

χράομαι: συμφορᾷ I 281 ∾ II 125 *περιθετῇ κόμῃ* Vi 47 *παραινέσει* Vi 266 *ὑποστροφῇ* Vi 402 *φίλῳ καὶ ἑταίρῳ* Vi 124,

τέμνω ὁδόν I 309, cf. *προελθεῖν ὁδόν* II 23,

ἄγω εἰς δουλείαν I 76,

τίθημι: ὄνομα I 313 ∾ I 318 *τιμωρίαν ἐπιθήσειν* Vi 335,

προσφέρω πεῖραν II 215 *πρόνοιαν εἰσενεγκάμην* Vi 68 ∾ Vi 369 *παραλείπω μνήμην* I 213,

παρέχω: ἐλεγχομένους I 4 *μνήμης ἀφορμήν* I 68 *τεκμήρια* I 192 ∾ I 213,

λαμβάνω: σχολήν I 50 *προσηγορίαν* II 38, cf. *προσηγορίαν ἔχω* II 36 *πεῖραν* Vi 125,

καθίσταμαι: φανεροί I 64 *γνωριμώτεροι* I 65,

διεξέρχομαι: γνῶσις I 66,

ποιέω: παράδοσιν I 50 ∾ II 287 *παρέκβασιν* I 57 *ἐξέτασιν* I 92 ∾ Vi 300 *ἐμποιέω ὑπόληψιν* II 160 *ἀντίρρησιν* II 1 *αἴτησιν* Vi 418 *ἀνάγνωσιν* II 147 *τάξιν* II 250 *ἀποφάσεις* Vi 79 *κατάμεμψιν* Vi 250 ∾ *μέμψιν* Vi 266 *καταβοήσεις* Vi 286 ∾ Vi 384 *κατάλυσιν* Vi 275 ∾ Vi 384,

τεκμήριον I 2 *πρόνοιαν* I 9 ∾ Vi 62 ∾ Vi 74 ∾ Vi 77 ∾ Vi 160 *ἐπιμέλειαν* I 29 *ἀναγραφήν* I 47 *μνήμην* I 72 ∾ I 205 *στρατείαν* I 206 *ἐνεποίησεν ἔχθραν* I 224 *εἰσποιήσας ἐμβόλιμον* I 232 *πορείαν* II 114 ∾ Vi 57 ∾ Vi 90 ∾ Vi 126 ∾ Vi 213 *λόγους* II 145 *σύνοδον* Vi 311 *διώρυγα* Vi 153 *κατηγορίαν* Vi 194 ∾ Vi 284 *ὁμιλίαν* Vi 222 *μάχην* Vi 403 ∾ Vi 412 *βλασφήμους* Vi 320 *ἀποστολήν* Vi 268 *διατριβήν* Vi 270,

διέσωσεν εἰς ἀσφάλειαν II 157 *δέησις ἔστω* II 197 *εἰς ἔλεγχον τῆς πράξεως ἀφικομένης* Vi 91 *τετηρηκότι τὴν παράδοσιν* Vi 361 *ἐν ἐρημίᾳ εἰσίν* II 253 *οὐκ ἔστιν, ὃ* . . I 49 *οὐκ ἔστιν ὅστις* II 126.

Pro verbo simplici ponitur participium cum copula coniunctum: *ὁ συνθεὶς ἦν* II 124 *ἦν ὁ κατορθώσας* II 163 *ἦν ὁ διοικῶν* Vi 49 *τί τὸ συμβεβηκὸς εἴη* Vi 51 *ἦν ὁ παρακαλῶν* Vi 124.

Variatio.

Ut ad metonymiam ita ad studium variandi valent verba Kaibelii (cf. p. 69), qui scriptores sermonem cotidianum nimis variantes vituperat. Variationem tamen non semper esse contemnendam docet auctor *περὶ ὕψους* XX 2, Jahn—Vahl.[4]: *εἶθ' ἵνα μὴ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὁ λόγος ἰὼν στῇ (ἐν στάσει γὰρ τὸ ἠρεμοῦν, ἐν ἀταξίᾳ δὲ τὸ πάθος, ἐπεὶ φορὰ ψυχῆς καὶ συγκίνησίς ἐστιν).* Certe vitium est, si interiecto haud magno spatio eadem verba iterantur exceptis scilicet usitatis levioribusque verbis. Ut Kaibelii exemplo utar (cf. p. 69), verbum *rex* saepius dictum non offendit, sed contra verbis velut *tyrannus, dominus* aliis mutatum inepte sonat. Tum exempla excipienda sunt, quibus vis rhetorica petitur

ut figura anaphorae. Porro multa verba ex eadem stirpe orta, quae legentem subterfugere solent, in conspectum dantur soli attendenti has res consilio studioque[1]), ut is, qui legit I 1 *συγγραφῆς*, non reminiscatur huius verbi si legit sex versibus post *συνεγραψάμην*. Exemplo locorum patheticorum utar verbo *πᾶς* sexies iterato II 190/1 *σύμπαντα — πᾶσιν — πάντων — παντὸς — πᾶσα — πᾶσα*. Tum vitium non est saepius ponere in uno enuntiato eandem praepositionem, quo verbi genere Graecis gratissimo Josephus, id quod tanta verborum praepositionibus compositorum copia ostentat (cf. p. 32 ss. et Wolffium l. c. p. 45 ss.) utitur non invitus. Ita legimus in prooemio arte eximia perpolito et limato *ταῖς ὑπὸ δυσμενείας ὑπό τινων εἰρημέναις* I 2, aut I 17 praeter *περί* praepositionem quinquies iteratam nullam aliam praepositionem invenimus. Prorsus quidem Josephus geminatam vocem vitiosam non vitavit, iterum autem in libris c. Ap. quod culpetur nihil est.

Vi 62/5: *οἱ δὲ προσμεῖναι παρεκάλεσαν — ἐμοῦ δ' αὐτοὺς προσμεῖναι παρακαλέσαντος — παρεκάλουν — παρεκάλουν* ∾ Vi 101/3 *παρακαλεῖ — παρεκάλουν — παρεκάλουν* ∾ Vi 153/6 *παρακαλέσας — παρακαλοῦντες — παρεκάλουν.*

Vi 139/40 *κελεύοιεν — κελεύοντος — κελεύοντος*, ter in tribus versibus.

Vi 412/3 *πεπραγμένα — πεπραγμένα — πεπραγμένων.*

Gravissima offensio haec est:

Vi 373 *πέμπουσι δὴ πρὸς Κέστιον Γάλλον . . .*	Vi 394 *πρὸς Κέστιον Γάλλον ἔπεμψαν*
παρακαλοῦντες ἢ αὐτὸν ἥκειν θᾶττον παραληψόμενον αὐτῶν τὴν πόλιν	*ἥκειν παρακαλοῦντες ὡς αὐτοὺς θᾶττον παραληψόμενον τὴν πόλιν*
ἢ πέμψαι τοὺς φρουρήσοντας.	*ἢ πέμπειν δύναμιν . .*

Ars igitur componendi in Vita adhibita, quod attinet ad variationem, nonnumquam vituperanda est, prorsus

---

[1]) cf. Joh. Mueller, Der Stil des älteren Plinius (1883) p. 51.

tamen eam non deesse non est cur dubitemus. In iis enim formulis, ut exemplum afferam, de quibus narrationes concludentibus supra disputavimus (cf. p. 13), legimus Vi 304 *ἀπροσδοκήτως* ∾ Vi 394 *παραδόξως* ∾ Vi 96 *παρὰ δόξαν* Vi 380 *παρ' ἐλπίδα* ∾ Vi 144 *παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα*.

a. nomina propria variantur.

Quorum maximam partem de antonomasia disputantes enumeravimus (cf. p. 70 ss.).

I 1 *τῆς Ἑλληνικῆς φωνῆς* ∾ I 2 *τῶν Ἑλληνικῶν ἱστοριογράφων*, cf. I 51 *τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας* ∾ I 50 *τὴν Ἑλλανίδα φωνήν*. Similiter I 73 *τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας* et *Ἑλλάδι φωνῇ* et I 72 *τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων*.

τῆς Περσῶν στρατείας I 13 ∾ *τῆς Περσικῆς στρατείας* I 18

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου II 44 ∾ *Πτολ. ὁ Φιλάδελφος ἐκικληθείς* II 45 ∾ *Πτολ. ὁ λεγόμενος Εὐεργέτης* II 48 ∾ *ὁ δὲ Φιλομήτωρ Πτολ.* II 49 ∾ *ὁ γὰρ Φύσκων ἐπικληθεὶς Πτολ.* II 51.

b. substantiva.

I 20 *δημοσίας ἀναγραφάς* ∾ I 21 *δημοσίων γραμμάτων* I 215 *αἵ τε Αἰγυπτίων καὶ Χαλδαίων καὶ Φοινίκων ἀναγραφαὶ πρὸς ἐκείναις τε τοσοῦτοι τῶν Ἑλλήνων συγγραφεῖς* ∾ II 2,

ταῖς βαρβάροις ἀναγραφαῖς . . τοῖς Ἕλλησι I 161, idem transitus a persona ad rem II 27 *κατὰ τὴν Ἰουδαίων διάλεκτον . . παρ' Αἰγυπτίοις*.

I 47 *ἐποιησάμην τὴν ἀναγραφήν . . ἐποιησάμην τὴν παράδοσιν* Vi 48/50 *ἐπιστολάς . . γράμματα . . ἐπιστολάς* ∾ Vi 53 *ἐπιστολάς . . γράμμασιν* ∾ Vi 240/1 *ἐπιστολῶν . . γράμματα*. I 154 *ταῖς ἡμετέραις βιβλίοις* ∾ I 160 *τοῖς ἡμετέροις γράμμασι* ∾ Vi 361/2 *τὰ βιβλία . . τὴν ἱστορίαν*.

ὄχλον . . πλῆθος . . δῆμον Vi 149/50 ∾ Vi 298 ∾ *πλήθη . . λαοῖς* II 159 *πολεμίοις . . ἐχθροῖς* Vi 210 *πλοίων . . νέας* Vi 165 *πόλιν . . ἄστυ . . πόλιν* I 310/1 *χοῖρον . . χοιρείων βρωμάτων* II 137 *κατασκευή . . κατασκευάσματος* I 109/10 *μῆνιν . . ὀργήν . . θυμός* Vi 392/3 *ὁμόνοιαν . . συμφωνίαν* II 179 *συμβάσεις . . ὁμολογίαις* I 88/9 *λόγων δύναμιν* I 24 ∾ *λόγων δεινό-*

τητος I 27 *τέλος .. πέρας* II 144 *ζημία .. κολάσεις* II 215/6 *νόμων .. ἔθη* Vi 198,

τῇ περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ I 162 ∾ *τὴν πρὸς θεὸν εὐσέβειαν* I 212 *εἰς τόπους ἐρήμους .. εἰς τὴν ἔρημον .. εἰς τόπους ἐρήμους .. διὰ τῆς ἐρήμου .. εἰς ἐρήμους τόπους .. τὴν ἔρημον* I 306/15.

c. adiectiva et pronomina.

οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων .. τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις II 4/5 *ἑτέροις .. ἄλλοις* II 152 *τῶν ἡμετέρων προγόνων .. ἡμῶν οἱ πρόγονοι* I 223/4. Si quis miretur tam parvum numerum exemplorum, cogitet non nostrum esse colligere et enumerare omnia verba, quibus notio ab Josepho significatur, sed ea sola, quae iterantur haud magno spatio interiecto.

d. verba.

διαπεφώνηκεν .. διορθοῦται .. ψευδόμενον ἐπιδείκνυσιν .. οὐδὲ συμφώνειν ἠξίωσεν .. οὐδ᾽ οἱ συγγεγραφότες .. ἢ οἱ ἱστοροῦντες ἀλλήλοις κατηκολουθήκασι I 16/7. *σύμφωνα ἀναγέγραπται* I 143 ∾ *συμφωνεῖ* I 144 ∾ *σύμφωνον ἔχει τὴν ἀλήθειαν* I 154 ∾ *σύμφωνα* [sc. *ἐστὶν*] I 160,

λέγειν .. εἰπεῖν I 29 *σημαίνεσθαι .. δηλοῦσθαι .. μηνύει* I 83 *ὃ καλεῖται .. ἐν τῇ λεγομένῃ* I 110 *πεποίηνται λόγους .. φάσκοντες .. εἰπεῖν* II 145 *λοιδορεῖ .. ὀνειδίζει .. κατηγορεῖ* II 148 *φαῖεν .. λέγειν .. φάσκειν .. λέγοιεν .. ἀποκρίνασθαι* Vi 198 *νομίζειν .. καλεῖν* II 249,

ᾠήθη δεῖν .. νομίζων II 159 *.. ἐνόμιζεν .. ᾤετο δεῖν .. ἐμποιῆσαι τὴν ὑπόληψιν* II 160 *.. νομίζοντες .. ὑπολαμβάνοντες* II 162 *δοκεῖ .. φαίνεται* I 212,

ἐγνώσθησαν .. φανεροὶ κατέστησαν .. ἐγνώσθη .. γνωριμώτεροι κατέστησαν .. ἠγνοήθησαν .. ἡ γνῶσις διεξῆλθεν .. ἠγνόησαν .. τοῦ μὴ γιγνώσκειν .. ἐγιγνώσκετο I 63/8. *ἀναγνοὺς τὰς ἐπιστολάς .. ἐντυχὼν τοῖς γράμμασι .. τὴν στήλην γιγνώσκων* II 37,

τοσοῦτον διαφερούσης .. ὅσον διέστηκε .. διαφέρονται I 224/5 *διενεγκών .. ὑπεράρας* II 223 *ὑποτίθενται .. ἀνέ-*

φερον II 162 *ἐπικαλούμενος* . . *ὠνομάσθη* Vi 3 . . *λεγόμενος* . . *ἐπικληθείς* Vi 4 . . *τοὔνομα* Vi 8.

κελεύω . . *πρόσταγμα δούς* Vi 240/1 *ἐκόλασα* . . *τιμωρίαν ἐπιθήσειν* Vi 335 *οὐκ ἐᾶ* . . *ἀπείρηκεν* . . *ἐκώλυσεν* . . *ἀπεῖπεν* . . *οὐδὲ ἐπέτρεψεν* II 212/3 *ἐμνημόνευκεν* I 66 . . *μνήμης ἀφορμὴν παρέσχεν* I 68 . . *μνημονεύουσιν* I 71 . . *μνήμην πεποιηκότας* I 72, similiter *τὴν μνήμην παρέλιπον* I 213 . . *ἐμνημόνευσε* I 214 . . *ἐδόξαμεν εἶναι μνήμης ἄξιοι* I 214 . . *ἐμνημονεύκασιν* I 216.

II 187 *καὶ δικασταὶ τῶν ἀμφισβητουμένων καὶ κολασταὶ τῶν κατεγνωσμένων.*	II 194 *δικάσει περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων, κολάσει τοὺς ἐλεγχθέντας.*

ἀναστήσοντας τείχη . . *ᾠκοδόμησα τείχη* . . *ἐτείχισα* . . *ὠχύρωσα* . . *κατασκευάζει τείχη* Vi 186/9.

τὰ ἱερὰ καθᾶραι . . *τὰ ἱερὰ ἁγνίσαι* I 306 *χαριστήρια ἔθυσεν* . . *ἐπετέλεσε θυσίας* II 48.

συμφορᾷ τινι τοιαύτῃ κεχρημένος ἦν I 281 . . *τὸν ἐν τῇ συμφορᾷ ταύτῃ γεγονότα* I 283 . . *τοιαύτῃ χρήσαιτο συμφορᾷ* I 284 . . *τοὺς ἀπὸ τοιούτων συμφορῶν συνειλεγμένους* I 285.

φρουρεῖν . . *παραφυλάξοντα* Vi 240/1 *συλλαμβάνοντα* . . *ἁλισκομένους* Vi 240/1 *παριόντας* . . *ὁδεύοντας* Vi 240/1. *πεφοίτηκεν* . . *βεβάδικεν* II 284 *κομίζοντες* . . *παρείχοντο* I 69 *μεταλαμβάνειν* . . *μετέχειν* . . *τυχεῖν* . . *λαβόντας* II 41/2.

κατῴκουν . . *ἦσαν ἱδρυμένοι* II 36 *χώραν οἰκοῦμεν παράλιον* . . *χώραν δὲ ἀγαθὴν νεμόμενοι* I 60 . . *τοῖς τὴν παράλιον κατοικοῦσιν* I 61 . . *παρὰ τὴν θάλατταν κατοικοῦντες* I 65 . . *οἱ δὲ ταύτης [sc. θαλάττης] ἀνωτέρω τὰς οἰκήσεις ἔχοντες* I 65.

ἐπὶ τὸ γράφειν ὁρμήσαντες . . *ἐπὶ τὸ μυθολογεῖν τραπόμενοι* . . *ἐπὶ τὸ κατηγορεῖν ἐχώρησαν* I 24/5.

ἐξῄεσαν . . *ἀπελθεῖν* I 231/2 *αὐτοὺς ἔξωθεν ἐπελθόντας* I 252 . . *τοῖς ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἀφιξομένοις* I 262 . . *τοὺς Ἱεροσολυμίτας ἐπελθόντας* I 264 . . *τοὺς ἐξ Ἱεροσολύμων ἐλθόντας* I 270 . . *τοὺς ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἐπιστρατεύσαντας* I 275.

Saepe variatio fit praepositionibus, quibus verba componuntur.

παρευδοκιμήσειν . . *ἐνευδοκιμήσειν* I 25 *περιλειπόμενοι* . . *ὑπολειφθείσας* I 35 *ἀναγεγραμμένα* . . *γεγραμμένα* I 106/7 *ἐπέ-*

δειξα II 1 . . προαποδεδεῖχθαι II 8 ἀναιρεῖν . . ἀφαιρουμένων II 180 πέμπειν . . διαπέμπειν Vi 240/1 παρέλιπεν . . παρέλιπον . . ἀπέλιπε . . εἴασεν . . κατέλιπεν . . παραλιπεῖν II 171/5.

τὴν ἐπιμέλειαν ἐπέταξεν . . ἐπὶ τῆς ἐπιμελείας ἔταξεν II 46/7.

Praepositio substantivorum compositorum variata singularis est: ἐξόδους . . ὁδούς Vi 240/1.

e. praepositiones.

ὑπὸ φθόνου τινὸς ἢ δι' ἄλλας αἰτίας I 213 . . διὰ φθόνον I 222 εἰς μὲν τὸν βασιλέα . . κατ' ἐμοῦ δέ Vi 158.

praepositiones et substantiva: κατὰ γένος . . τῇ παιδείᾳ Vi 196 νόμους περὶ θεῶν καὶ τῆς ἀδικίας I 316 μετὰ πολλῶν ἐπαίνων φωνάς . . βλασφήμους Vi 158 οὐ κατὰ πλοῦτον οὐδέ τισιν ἄλλαις πλεονεξίαις II 186 τοῖς ἐπιτηδεύμασι τῶν βίων . . τῶν κατὰ τὸν βίον ἐπιτηδευμάτων II 181.

ὁ μὲν λόγῳ διδασκαλικός, ὁ δὲ διὰ τῆς ἀσκήσεως τῶν ἐθῶν II 171 γονέων τιμὴν μετὰ τὴν πρὸς θεόν . . παντὸς τοῦ πρεσβυτέρου τιμήν II 206 τὰ τῶν ἄλλων . . τὰ παρ' ἡμῖν II 287 παρὰ φύσιν καὶ ἀνέδην II 273 . . ἀτόπων καὶ παρὰ φύσιν II 275.

Qua verborum diversi generis coniunctione transducimur ad aliam variationis speciem. Cum scriptores ante Plinii aetatem verba cum verbis eiusdem generis collocarent, studium variandi, quod apud Plinium primum praevaleat, inde a Livii temporibus paulatim pervulgari Muellerus (l. c. [p. 78] p. 56) dicit. Cuius variationis nonnulla exempla Josephus praebet.

f. substantiva et participia.

περί τε ἀστρονομίας καὶ περὶ τῶν φιλοσοφουμένων I 129 et φιλόσοφοι . . φιλοσοφοῦντες II 168/9 et φιλοσόφους . . τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ γεγονότας II 222/3.

βασιλέα . . βεβασιλευκότας I 131/3 τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς τὰ περὶ αὐτοὺς πεποιηκόσι I 267.

οἱ προεστηκότες . . τὰ πλήθη II 158 πεμφθέντες . . οὓς ἐπέμψαμεν . . πρέσβεις Vi 307/10 τιμῶντες νομοθέτην καὶ τοῖς προφητευθεῖσι πεπιστευκότες II 286 Αἰγύπτιοι τὸ γένος . .

ἔξωθεν ἥκοντες I 298 *οἶκον . . ἐνοικοῦντας* II 205 *προδότας . . φοβηθέντας* II 232 *ἀρχὰς . . φρονοῦντας* Vi 17 *τεχνῶν εὑρετὰς ἢ σοφίᾳ διαφέροντας* II 135 *σπάνιος ὁ παραβαίνων, ἀδύνατος δ' ἡ παραίτησις* II 178 *μήτε βουλόμενοι μήθ' ὑπ' ἀγνοίας* II 174 *τὴν ὀργὴν . . τὰ συμβησόμενα* I 258 *διά τό τε ἀξίωμα καὶ παντὸς πλήθους εὐτρέπτως ἔχοντος* Vi 315 *διὰ νεότητα καὶ . . ἀπατηθείς* Vi 325 *μὴ προικὶ προσέχοντας μηδὲ βιαίοις ἁρπαγαῖς μηδ' αὖ δόλῳ καὶ ἀπάτῃ πείσαντας* II 200.

Hoc loco repetenda est memoria exemplorum, quae ad cumulationem quoque pertinentia supra apposuimus (cf. p. 40/1).

g. substantiva et infinitivi pro substantivis positi.

καὶ τὸ φυλάττειν τοὺς νόμους καὶ τὴν εὐσέβειαν I 60 *ἀναγραφὰς . . τὸ συγγράφειν* I 7 *τινὲς μὲν διὰ φθόνον καὶ κακοήθειαν, ἄλλοι δὲ διὰ τοῦ καινολογεῖν* I 222 *τῆς συνέσεως καὶ ἐπὶ τῷ μέλλοντι ῥηθήσεσθαι* II 125 *ἐν τοῖς γράμμασι καὶ τῷ φιλοσοφεῖν* II 281 *πεποιθότες τῇ τε τῶν τειχῶν ὀχυρότητι καὶ τῷ πρὸς ἑτέροις ὄντα με ὁρᾶν* Vi 373.

h. substantiva et adiectiva.

τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν ἀνάδοσιν καὶ τὸ φίλεργον καὶ τὸ καρτερικόν II 283 *δυνάμει μὲν . . ὁποῖος δὲ κατ' οὐσίαν* II 167 *πράσεως ἀδίκου καὶ δόλῳ γενομένης* II 216 *τὴν ἀλήθειαν . . τὸ δίκαιον* I 6; cf. Schol. Soph. Trachin. 409 (Pap.) *δίκαια] ἀντὶ τοῦ ἀληθῆ*[1]).

i. adiectiva et participia.

ὡμολογημένη καὶ ἀναντίρρητος I 160 *ἀνοήτοις . . ὑγιαίνοντες* I 222, similiter *οὐκ ἀγνοοῦντες . . οὐχ ὑγιεῖς* I 213 *τοὺς ἀρίστους καὶ προσεδρεύοντας* I 30 *ἀνετοίμοις καὶ μηδὲν προγινώσκουσιν* Vi 106 *ἐπιστολὰς . . πολλῶν βλασφημιῶν πλήρεις καὶ καταψευδομένας* Vi 260, cf. Vi 245 *γράμμασιν . . πλήρεσι βλασφημιῶν καὶ ψευσμάτων.*

---

[1]) **Müller, Komm. p. 84.**

λεπρῶν καὶ κακῶς διακειμένων I 257 ∾ λεπρῶν καὶ ἐπὶ ἄλλοις ἀρρωστήμασιν καταγνωσθέντων I 229 ∾ λεπρῶν καὶ τῶν ἄλλων μιαρῶν I 233 ∾ λεπροὶ καὶ τὸ μετ᾽ αὐτῶν πλῆθος I 267 ∾ λεπρῶν καὶ νοσούντων I 278 ∾ λεπρῶν καὶ λελωβημένων I 304 ∾ ψωροὺς καὶ λεπρούς I 306 ∾ I 312 ∾ λεπρῶν καὶ ψωρῶν I 308 ∾ λεπροὺς ὄντας καὶ ψωροὺς καὶ ἄλλα νοσήματά τινα ἐχόντων I 305.

k. pro simplici verbo ponitur periphrasis

αἴτησιν ἐποιησάμην . . αἰτησάμενος Vi 418/9 ἐλέγξαι . . ἐλεγχομένους παρέξω I 3/4 κατοικοῦντες . . οἰκήσεις ἔχοντες I 65 ἐγνωκὼς . . ζηλωτὴς γεγενημένος I 162 πυνθάνεσθαι τὴν ἀλήθειαν . . ἀπιστεῖν I 6 cf. ἀπιστούντων . . πιστεύειν ἀξιούντων I 161.

aut enuntiatum coniunctionale.

οὐ ψέγειν προθέμενος, ἀλλ᾽ ἵνα . . ἐλέγξω II 287 μηδὲν βεβαίως εἰδότες συνέγραφον, ἀλλ᾽ ὡς ἕκαστοι περὶ τῶν πραγμάτων εἴκαζον I 15 τὰ δὲ καθ᾽ αὑτοὺς ὡς ἐγένετο I 38 . . τὰ κατ᾽ αὐτοὺς πραχθέντα I 40.

l. pro substantivo ponitur enuntiatum coniunctionale.

διὰ τὴν φιλίαν καὶ ὅτι δεξιάν τε καὶ πίστιν προτείνειαν Vi 30 ἐγκαλεῖ, ὅτι θύομεν καὶ χλευάζει τὴν περιτομήν II 137 τὴν ἐπιχείρησιν αὐτοῦ καὶ τί διανοοῖτο πράσσειν Vi 72 τὴν ἐπιβουλὴν οὐδ᾽ ὑπὸ τίνων πεμφθείη Vi 110 περὶ τοῦ γένους ἡμῶν . . καὶ πῶς τὴν χώραν κατῴκησε I 1 ζήτησις, εἰ γράμμασιν ἐχρῶντο . . περὶ τοῦ τὴν νῦν οὖσαν τῶν γραμμάτων χρῆσιν ἐκείνους ἀγνοεῖν I 11 τὴν ἄγνοιαν, καὶ ὅτι δὴ οὕτως εὐχερεῖς εἶεν Vi 167 τὴν ἐπιβουλὴν καὶ ὡς κατεψηφισμένος εἴην θάνατον Vi 225 τόν τε βίον τὸν ἄλλον καὶ ὅτι σὺ τὴν πατρίδα Ῥωμαίων ἀπέστησας Vi 344

εἰ δὲ φαῖεν, ὅτι πόλεως εἴην τῆς Ἱεροσολύμων . .
εἰ δὲ διὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν νόμων . .
εἰ δ᾽ αὖ διὰ τὴν ἱερωσύνην λέγοιεν . . Vi 198.

m. constructio variatur.

τὰ μὲν γάρ ἐστι .. ὅμοια, τὰ δὲ λίαν ψυχρῶς προστέθεικεν, τὰ πλεῖστα δὲ βωμολοχίαν ἔχει II 3 *κατὰ μὲν τὸν Μανέθων νεανίας συμπολεμεῖ .. οὗτος δὲ πεποίηκεν αὐτὸν ἐν σπηλαίῳ γεγενημένον* I 300 *ἅπαντα .. νέα .. εὕροι γεγονότα .. πάντων δὲ νεωτάτη σχεδόν ἐστι* I 7 *κοινόν ἐστι .. διαφέρονται* I 225 *μετὰ δυνάμεως .. ἔχων δύναμιν* I 251 *καί τινες μὲν ἐνέμειναν, εἰσὶ δ᾽ οἳ πάλιν ἀπέστησαν* II 123 *οἱ μὲν γὰρ μοναρχίαις, οἱ δὲ ταῖς ὀλίγων δυναστείαις, ἄλλοι δὲ τοῖς πλήθεσιν ἐπέτρεψαν τὴν ἐξουσίαν τῶν πολιτευμάτων* II 164.

ἀναιρεῖν ἐπικεχειρηκότων .. ἀφαιρουμένων II 180 *ὁ μὲν ἐκ πηλοῦ πλάττων, ὁ δὲ γράφων, οἱ δὲ .. τὸν χρυσὸν ἔχουσι τὴν ὑπόθεσιν* II 252 *φησι δεῖν παραδέχεσθαι καὶ .. ἀποπέμπεται* II 256 *μόνον εἰσελθεῖν ἐᾶσαι τοὺς ἄλλους ἀπείρξαντας* Vi 247 *οὐ φροντίζειν τῆς .. εὐνοίας, ἀλλὰ περὶ τῆς .. σωτηρίας καὶ πῶς φύγω* Vi 94. Schmidius (l. c. [annal.] p. 381) similem locum afferens I 269 *πολεμεῖν τοῖς ἀνθρώποις* ∾ *πολεμεῖν εἰς τοὺς θεούς* dicit hanc varietatem ipso elocutionis variandae studio ortam esse.

n. variatio subiecti.

τοὺς ἀρίστους κατέστησαν .. καὶ ταῦτα πράττομεν I 30/2 *παρὰ τοῖς ἀνοήτοις οὐ διαμαρτάνουσιν, οἱ δ᾽ ὑγιαίνοντες καταδικάζουσι* I 222 *προσεδρεύειν ἠνάγκασαν δεδεμένον .. λυθεὶς συνεπέμφθην* I 48 *οἵ γε μεγαλοφρονοῦντες σεμνύνονται, τοὺς .. ἀντιποιουμένους ἐλέγχουσι* II 30 *αὐτοῖς ἔδωκεν τόπον Ἀλέξανδρος καὶ ἴσης παρὰ τοῖς Μακεδόσι τιμῆς ἐπέτυχον* II 35.

o. variatio temporum.

μεθηρμήνευκα .. ἔγραψα I 54/5 *συμφωνεῖν ἠξίωσεν .. κατηκολουθήκασι* I 17 *ὑποτίθενται .. ἀνέφερον* II 162 *νομίζουσι .. τεθαυμάκασι .. ὑμνοῦσιν* II 225 *ἐφθόνησε .. γράφει* Vi 85 *ἔδεισε .. ἀπῆρεν .. γράφει .. παρακαλεῖ* Vi 101 *γράφουσιν .. ἔγραφον* Vi 155 *κτείνουσι .. ἀνεῖλον .. γράφουσι* Vi 186 *παρεγενόμην .. γράφω* Vi 234 *ἤθελον .. συγκατατίθενται* Vi 66 *λαμβάνουσι .. ἀνέζευξαν .. ὁπλίζει .. ἐνίκησε*

.. ὠχύρωσεν Vi 44/5 ἀντέσχεν .. ἀναζεύγνυσιν Vi 117 συγκατ-ένευον .. προστίθενται Vi 124 ἀσπάζεταί τε .. ἐπεδείκνυεν Vi 183 ἀπαγγέλλει .. ἠξίου Vi 272 προινόησαν .. κελεύουσιν .. μετεπέμψαντο Vi 317 καταλείπουσιν .. ἧκον Vi 371 λαμ-βάνουσιν .. ἐθορύβησαν Vi 401 ἀφικνεῖται .. ἤρξαντο Vi 407.

p. singularis et pluralis variatur.

τόπους-τόπον I 9/10 *γράμμα .. γράμμασι* I 12 *εἰς .. οἰκονομίας καὶ πρὸς .. παράδοσιν* I 28 *τείχει .. τείχεσιν* I 87/8 *καταγέλωτος .. ἐγκωμίων* I 212 *νόμους .. νόμον .. νόμους* II 45/6 ∾ II 176 *μωρολογία .. ψευσμάτων* II 115 *πονηρίαν .. συμφοραῖς* II 122 *πλῆθος .. πλήθη* II 158 *βίων .. βίον* II 181 *πλοῦτον .. πλεονεξίαις* II 186 *γυναῖκα .. ἄρρενας* II 199 *ἱστορίαν .. ἱστορίαις* I 112 *φῶς οὐρανὸν γῆν ἥλιον ὕδατα ζώων γενέσεις καρπῶν ἀναδόσεις* II 192.

Quibus rebus expositis duae primae partes doctrinae Theophrasteae (cf. p. 31): *ἡ ἐκλογὴ τῶν ὀνομάτων* et *ἡ ἐκ τούτων ἁρμονία* expeditae sunt, atque iam venimus ad ultimam partem *τὰ παραλαμβάνοντα αὐτὰ σχήματα* continentem.

Figurae.

Ut verbo sententia ita *τοῖς σχήμασι λέξεως* antecedunt **τὰ σχήματα διανοίας.**

ἀποστροφή.

Dedicatio Epaphroditi et in fine Vitae et ter in libris c. Ap. exsistens, quam primam in litteris Graecis legimus[1]), hic apte commemoratur.

Vi 430 *σοὶ δ' ἀποδεδωκώς, κράτιστε ἀνδρῶν Ἐπαφρόδιτε, τὴν πᾶσαν τῆς ἀρχαιολογίας ἀναγραφὴν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐνταῦθα καταπαύω τὸν λόγον.*

I 1 *κράτιστε ἀνδρῶν Ἐπαφρόδιτε* ∾ II 1 *τιμιώτατέ μοι Ἐπαφρόδιτε.*

---

[1]) cf. Lieberich, l. c. p. 36.

II 296 *σοὶ δέ, Ἐπαφρόδιτε, μάλιστα τὴν ἀλήθειαν ἀγαπῶντι καὶ διὰ σὲ τοῖς ὁμοίως βουλησομένοις περὶ τοῦ γένους ἡμῶν εἰδέναι τοῦτο καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ γεγράφθω βιβλίον.*

Alia species *τῆς ἀποστροφῆς* amplectitur formulas transitus quasdam animum legentis adhortantes etiam nostris diebus non ignotas (cf. pluralem maiestatis p. 71).

τὸ δὲ δὴ πάντων εὐηθέστατον ἴδωμεν I 259 ~ II 33 ~ II 157 *τούτους μὲν οὖν παραλίπωμεν* II 133,

Tertia *ἀποστροφή* adversarium petit:

διὰ τί τοίνυν Αἰγυπτίους αὐτοὺς ὄντας Ἰουδαίους καλεῖς; εἰ δὲ ξένοι, διὰ τί πόθεν οὐ λέγεις; I 314.

Ἀποστροφή adversarium petens etiam excursus in Iustum est.

Vi 340 *Πῶς οὖν, ἵνα φῶ πρὸς αὐτὸν ὡς παρόντα, Ἰοῦστε δεινότατε συγγραφέων* . .

προκατάληψις.

Vi 354 *ἀλλὰ σὺ πολέμιος οὐ γεγονέναι φήσεις,*

Vi 367 *οὐδὲ εἰρωνευόμενος, ὡς σὺ φήσεις,*

Vi 358 *ἀλλ' ἴσως τὰ κατὰ τὴν Ἱεροσόλυμα πραχθέντα μετὰ ἀκριβείας φήσεις συγγεγραφέναι,* quae verba sunt dolus iniquissimus, cum altercatio, quam stultam et ineptam numquam proferet adversarius, fingatur.

ἀπορία.

τί οὖν ἐπὶ πλείω τις ἂν λέγοι . .; I 320

ἐπῆλθέ μοι διαπορεῖν, εἰ χρὴ σπουδάσαι II 2

Τὰ λοιπὰ τῶν ἐν τῇ κατηγορίᾳ γεγραμμένων ἄξιον ἦν ἴσως ἀναπολόγητα παραλιπεῖν II 137.

exclamationes.

κατηγορίας παραδόξου καὶ διαβολῆς I 53. Ut Gutschmidius (l. c. p. 410) genitivos verbo *γύμνασμα* adiungens haec verba exercitationem rhetoricam significare, non exclamationem esse dicit, ita Niesius interpunctionem ante verbum *κατη-*

γορίας tollit. Muellerus contra (Komm. p. 109) genitivum verbo *γύμνασμα* adiunctum repudians genitivum exclamationis poscit.

ὦ τῆς εὐχερείας I 301

νὴ Δία I 255 ~ II 263[1]), quod iusiurandum formulam affirmationis pertritam et pervulgatam esse hoc exemplum docet, quia certe non Josephus invocat Iovem, nisi ulla patris deorum memoria deleta et sublata est.

Ad exclamationes attinent formulae quaedam transitus velut *τὸ δὲ δὴ πάντων ἀσελγέστατον* II 244 *καλά γε ταῦτα καὶ τοῖς ἄλλοις ἑπόμενα* II 246 *πάντων γὰρ ἀλογώτατον* II 24 *τὸ γὰρ θαυμασιώτατον* II 284 *μέγιστον δὲ τεκμήριον* Vi 358.

Quaestiones rhetoricae.

Cuius figurae tantae multitudinis in Bello Iud. exstantis usum multo crebriorem exspectamus in libris Josephi contentionum plenis. Efficacissima enim ratione his quaestionibus adversarius premitur, et indignatio et admiratio exprimuntur, et odium et misericordia excitantur[2]).

Quaestiones rhetoricae simplices introducuntur his verbis:

τίς II 22 ~ II 188 (2×) ~ II 190 ~ II 199 ~ II 247 ~ II 263 ~ Vi 350 ~ Vi 355,

τί II 117 ~ II 246 ~ II 250 ~ II 273 ~ II 278 ~ II 293/4 (3×) ~ Vi 354 ~ Vi 359 ~ *εἰ μὲν . . διὰ τί . .*; I 273,

τί in formulis saepe iteratis velut *τί δεῖ λέγειν* I 18 ~ I 22 ~ I 127 ~ II 39 ~ I 320 ~ II 28 ~ II 267,

πῶς οὖν I 50 ~ I 68 ~ I 285 ~ II 25 ~ II 41 ~ II 244 ~ II 273 ~ Vi 340 ~ Vi 358.

ἆρα I 69 ~ II 115 ~ II 142 ~ II 232,

---

[1]) cf. Schmid, Att. III p. 319/20 et Rehdantz-Blass, l. c., s. v. *ὑποφορά*.

[2]) Volkmann, l. c. (p. 27, Rhet.) p. 418; cf. Wendland, l. c. (p. 6, annal.) p. 714.

πόθεν εἰκάζειν ἔμελλον I 274 *ἡ δὲ Ῥωμαίων φιλανθρωπία . . μεταδέδωκεν;* II 40 *ἢ οὐ μέμνησθε . .;* Vi 353.

Simplices quaestiones Josepho scilicet saepe non sufficiunt, sed varie eas transmutat, sive ex se ipse quaerens et ipse respondens (*διαλογισμός*), sive complures quaestiones et responsiones coniungens (*ὑποφορά*), sive argumentum quaestionis confirmans (*αἰτιολογία*).

I 44 *ὃ τίς ἂν ὑπομείνειεν . .; ἀλλ' οὐδ' . . ὑποστήσεται βλάβην,* pro enuntiato verbis *οὐ μόνον* introducendo ponitur quaestio.

I 15: *Πῶς οὖν οὐκ ἔστιν ἄλογον . .; ἢ τίς οὐ . .;*
τὸ πλεῖον γοῦν . .

I 271/2: *ἐκεῖνο μέντοι πῶς οὐκ ἄλογον . .;*
ποίας αὐτοῖς φιλίας . . προϋπηργμένης;
τοὐναντίον γὰρ ἦσαν πολέμιοι . .

II 184/6: *τί γὰρ . .; ἆρά γε . .; τίς ἂν . .;*

I 313/6: *φησὶ γὰρ . . ἆρά γε . .; λέγει γὰρ . . ὁποῖος;*
ἔπηλυς ἢ τὸ γένος ἐγχώριος;
διὰ τί τοίνυν . . Ἰουδαίους καλεῖς;
εἰ δὲ ξένοι, διὰ τί πόθεν οὐ λέγεις;
πῶς δὲ . . ὑπελείφθησαν; ἢ τίνα τρόπον . .;
ἐχρῆν δὲ . .

I 254/9: *ἐπεθύμησε τοὺς θεοὺς ἰδεῖν. ποίους;*
εἰ μὲν . ., ἑώρα. τοὺς οὐρανίους δὲ πῶς ἐδύνατο;
καὶ διὰ τί ταύτην ἔσχε τὴν ἐπιθυμίαν;
ὅτι νὴ Δία . .
καὶ πῶς οὐ προέγνω . .; οὐ γὰρ ἀπέβη.
τίνα δὲ καὶ λόγον εἶχε . .; ὀργίζονται γὰρ . .
πῶς οἷόν τε . .; πῶς δὲ . .;
ὁ μὲν γὰρ . .
φησὶ δὲ τὸν μὲν μάντιν αὐτὸν ἀνελεῖν . .
εἶτα πῶς . .; πῶς δὲ . .; πῶς δὲ . .;
ἢ τι χεῖρον ἔδει παθεῖν . . .

Diversitas Vitae et librorum c. Ap. hac figura iterum patet, quod non plura septem exempla in Vita eaque omnia in excursu contra Iustum legimus.

ἀποσιώπησις.

Straubius[1]) in numero aposiopeseos ducit ea sola exempla, in quibus iusta orationis series interrumpitur, velut illud Vergilii (Aen. I 135) *quos ego* —, omnia autem quae praetermitti dicuntur, sive res, quae omittitur, nominatur, sive tantum universe indicatur, paralipsi vel praeteritioni subicit. Quibus omnibus exemplis exceptis Straubius suo iure dicit: *ἀποσιώπησις* rarissima est. Nos quidem Volkmannum (l. c. p. 429) sequimur, qui leviorem aposiopeseos speciem nominat eam, qua oratio non re vera interrumpitur, sed a scriptore se ea, quae aliquis aut dixerit aut fecerit, narrare nolle significatur.

τοὺς μὲν ἄλλους παραλείπω φιλοσόφους I 222 ∾ *τούτους μὲν οὖν παραλίπωμεν* II 135.

Ἐῶ περὶ Λακεδαιμονίων ἐπὶ πλείω λέγειν II 262 *τί δεῖ προσθεῖναι πλέον;* I 127 *ταῦτ᾽ ἐστὶ καὶ ἕτερα πλείονα, ἃ παρίημι συντομίας ἕνεκα* I 251.

παράλειψις.

Qua figura rhetor ad rem, de qua se tacere simulat, exspectationem intendit.

II 291 *Περὶ τῶν νόμων οὐκ ἐδέησε λόγου πλείονος*

II 276 *Ἐῶ νῦν περὶ τῶν τιμωριῶν λέγειν* ∾ II 131 ∾ II 118 ∾ I 28 ∾ I 29 ∾ II 168 ∾ 231.

Illud *ἐῶ λέγειν* nihil aliud nisi formulam evanidam esse ex eo intellegas, quod capita tria ultima libri c. Ap. secundi ab hac paralipsi initium capiunt.

Alia paralipsis est, si Josephus se id, quod iam pridem fecit, facere nolle dicit. Vi 356 *ἀλλὰ περὶ τούτων ἐλέγχειν ἐπ᾽ ἀκριβὲς ἐῶ*, nemo tamen Josephum de re Justo obtrectante tacere credit.

I 16 *περίεργος δ᾽ ἂν εἴην ἐγὼ τοὺς ἐμοῦ μᾶλλον ἐπισταμένους διδάσκων* II 129 *οὐκ ἂν ὀνειδίσαιμι* I 8 *τὰ μέντοι παρ᾽*

---

[1]) J. Straub, De figuris et tropis, quae inveniuntur in orationibus Ciceronis et Demosthenis, Diss. Würzburg 1883, p. 101 ss.

Αἰγυπτίοις τε καὶ Χαλδαίοις καὶ Φοίνιξιν, ἐῶ γὰρ νῦν ἡμᾶς ἐκείνοις συγκαταλέγειν.

Contrarium aposiopeseos est

repraesentatio,

qua ad rem tractandam reicitur eo consilio, ut verbis fiduciae plenis *τὸ ἦθος* excitetur[1]).

ὕστερον ἐλέγξω I 105 *ἐν ἄλλοις ποιήσομαι τὴν ἐξέτασιν* I 92 *δηλώσω μετ᾽ ὀλίγον* Vi 344 *ὕστερον ἀπαγγελοῦμεν* Vi 83 *τὴν αἰτίαν ἀφηγήσομαι* Vi 390 *διὰ τὴν λεχθησομένην αἰτίαν* Vi 13 *ἀποδείξω* I 59 *ἐπιδείξω* I 184 ∾ I 252.

Proxima exempla, quamquam formulae dispositionis sunt, tamen fiducia non carent.

πειράσομαι διδάσκειν I 29 ∾ I 253 ∾ I 70 ∾ I 320 *βούλομαι διαλεχθῆναι* I 58 ∾ I 288 ∾ I 106 ∾ I 183 ∾ II 145 ∾ Vi 345 *παραθήσομαι* II 150 ∾ I 134 ∾ I 145 ∾ I 155 ∾ I 200 ∾ I 112 ∾ I 116 *ἐπεισάξω* I 304 *ὑπογράψω* I 93 *οὐκ ὀκνήσω . . ὀνομάσαι* I 205 *στήσω τὸν λόγον* I 227 *ἐπιμνησθήσομαι* II 8 *ὡς προϊὼν ὁ λόγος παραστήσει* Vi 82 *προϊόντος τοῦ λόγου δηλώσομεν* Vi 41 *ἄρξομαι* I 73 ∾ II 2 *τεκμήριον παρέξειν* I 213 ∾ I 59 *λέξω δὲ νῦν ἤδη* I 128 *τοῦτ᾽ ἂν εἴποιμι πρῶτον* II 151 *ἤδη γὰρ περὶ τούτων λεκτέον* II 163 *ἐρῶ* Vi 3 ∾ Vi 338 ∾ I 19 *λεχθησομένων ἕνεκα* I 252 ∾ I 19.

σχήματα λέξεως.

ἀναδίπλωσις.

Εἷς ναὸς ἑνὸς θεοῦ . . κοινὸς ἁπάντων κοινοῦ θεοῦ ἁπάντων II 193.

ἀναφορά.

πῶς I 258/9 (3×) *εἶτα* I 263/4 *ὅτι* I 28 ∾ I 164 ∾ I 252/3 (3×) *οὕτως* I 68 *ὅτε . . τότε* I 127 *εἰ δὲ* Vi 198 (3×) *καί* II 266 ∾ II 288 ∾ Vi 53 (3×) *ἄν* II 215 (4×) *μήτε* Vi 357 (3×) *μή* Vi 193 *οὐ* I 216.

---

[1]) cf. Schmid, Att. III p. 321.

τί — τί — ἢ τί II 293/4 *τίς* II 188 ∾ I 25 *ἐμοί* Vi 1/2 *ὅσα* I 16 *τοιαύτην — τοιαύτας* I 66 ∾ II 221 *ἐκεῖνος* I 224/5 *τοῦτο* II 144 *ὁ* Vi 355 (3×) *οἱ δὲ* Vi 62 ∾ II 247/8 *τοὺς* II 240 (3×).

γέγραφε δὲ — γράφων τοίνυν II 116/7 *ἐῶ* II 131 *πέμπει — οἱ δὲ πεμφθέντες* Vi 114 *δόξαντος — ἔδοξε* Vi 316 *βουλόμενος δὲ — βούλεσθαι γάρ* Vi 324.

πᾶσα II 191 *ἅπασα — ἅπαν* II 158 *δευτέρῳ δὲ τῆς Κύρου βασιλείας — δευτέρῳ πάλιν τῆς Δαρείου βασιλείας* I 154 *τὰ μὲν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν — τὰ μέντοι παρ᾽ Αἰγυπτίοις* I 7/8 *ὅσας μὲν . . ἐπὶ μοιχείας μὲν . . ἐπὶ φθορᾶς δὲ . . ὅσας δὲ* II 276.

ἀντιστροφή.

ἰδεῖν — ἑώρα — ἑωράκει I 254/5 *πολεμεῖν — πολεμεῖν* I 269 *ὀνομάσαντες — ὀνομάζομεν* I 319 *ἀπαίδευτος — τῆς ὁμοίας ἀπαιδευσίας* II 37/8 *ἀπέθανεν — ἀποθανεῖν* II 263 *ἀποστάντος — ἀποκαταστήσοντα* Vi 183.

ἐπαναστροφή.

Μωυσέος — μέχρι τῆς αὐτοῦ τελευτῆς — ἀπὸ δὲ τῆς Μωυσέος τελευτῆς μέχρι Ἀρταξέρξου — ἀπὸ δὲ Ἀρταξέρξου μέχρι τοῦ καθ᾽ ἡμᾶς χρόνου I 39/41 *Σύρους τοὺς ἐν τῇ Παλαιστίνῃ — τῶν δὲ τὴν Παλαιστίνην κατοικούντων — Ἰουδαῖοι* I 171 *ἔπραττον καὶ πράξειν ὠμωμόκεσαν* I 275 *οὕτως ἀχάριστος εἰς ἐμὲ γενόμενος, γενοῦ σαυτοῦ δημόσιος* Vi 172.

ἐπάνοδος.

περὶ ἀμφοτέρας νομίζω πεποιηκέναι τὰς πραγματείας· τὴν μὲν γὰρ ἀρχαιολογίαν . . τοῦ δὲ πολέμου τὴν ἱστορίαν I 54/5 *Ἀθηναίων — Λακεδαιμονίων . . τοὺς μὲν — τοὺς δὲ* II 130 *μάντεως — βασιλέως . . ὁ μὲν — ὁ δὲ* I 257 *σαββώ — σάββατον . . τὸ μὲν — τὸ δὲ* II 26/7 *Δημήτριον τὸν Φαληρέα καὶ Ἀνδρέαν καὶ Ἀριστέαν . . τὸν μὲν — τοὺς δὲ* II 46 *γράμματα — πράξεις, τὰς μὲν — τοῖς δὲ* II 204 *ἀνδρείας — ὁμογνωμοσύνης, ταύτης μὲν — ἀνδρείας δὲ* II 270 *Γαβάρων — Γισχάλων . . ἡ μὲν — ἡ δὲ* Vi 235 *Σέπφωρις — Τιβεριάς . . ἀλλὰ Σέπφωρις μὲν —*

ἡ δὲ Vi 346/9 *αὐτοκράτορσι — καὶ ἄλλοις . . ὁ μὲν — ὁ δὲ* Vi 361/4 *παρὰ τοῖς ἅπασιν ἀνθρώποις διαφοραὶ . . . οἱ μὲν — οἱ δὲ — ἄλλοι δὲ* II 164 *περὶ σιτίων, ὅσα ἀπέχεσθαι χρὴ καὶ τίνα προσφέρεσθαι* II 174 *ἅπασι παρατυχών· ἐστρατήγουν — ἐγενόμην — ἐπέμφθην* I 47/8 *οὐκ ἔστιν ὃ . . διέφυγεν· καὶ γὰρ τὰ . . ὁρῶν . . ἀνέγραφον καὶ τὰ . . συνίειν* I 49 *ταῖς ὁδοῖς, τῇ τε — καὶ τῇ* Vi 398 *ἅπασι . . καὶ τοῖς — καὶ ταῖς* II 244.

Huc spectant numeralia praedicandi causa praemissa: *δύο τοίνυν . . πρῶτον μὲν — ἔπειτα δὲ* I 104 *δύο . . τὴν — καὶ τὴν* II 141 *δύο . . ὁ μὲν — ὁ δέ* II 171 *τρεῖς . . πρώτη — δευτέρα — τρίτη* Vi 10 ∼ Vi 33/6 *οὐδέτερον ἀπολειφθήσεσθαι . . οὔθ᾽ ὡς — οὔθ᾽ ὡς* II 150.

Reliquum est ut apponam exempla, in quibus duae notiones recipiuntur verbis similibus.

Ἱερώνυμος — Ἑκαταίῳ . . ἀλλ᾽ ὅμως Ἑκαταῖος μὲν — Ἱερώνυμος δὲ I 213/4 *ποιμένας αἰχμαλώτους . . ποιμένες. αἰχμάλωτοί τε πάλιν* I 91/2 *τίνες ἢ πόθεν; . . Αἰγύπτιοι — ἔξωθεν* I 298 *παρ᾽ Αἰγυπτίοις τε καὶ Βαβυλωνίοις . . ὅπου μὲν οἱ ἱερεῖς — Χαλδαῖοι δὲ παρὰ τοῖς Βαβυλωνίοις* I 28 *τοὺς τὴν Τιβεριάδα κατοικοῦντας καὶ τοὺς τὴν Σέπφωριν πρὸς τούτοις δέ καὶ τοὺς Γάβαρα . . . καὶ Σεπφωρεῖς μέν — Τιβεριεῖς δὲ — οἱ δὲ Γάβαρα κατοικοῦντες* Vi 123/4.

κύκλος.

οὐκοῦν εἴρηκε — εἴρηκεν περὶ αὐτῶν I 171 *αἰχμάλωτος — αἰχμάλωτον εἶναι* I 92 *φρονεῖν — πεφρονηκότας* II 168 *ἐπελθόντων — ἐπελθόντων* Vi 26 *ἀναβάντα — ἀναβάντι* Vi 325.

συναθροισμός.

τὰ μὲν . . ὅμοια — τὰ δὲ λίαν ψυχρῶς προστέθεικεν — τὰ πλεῖστα δὲ βωμολοχίαν ἔχει II 3 *ἔφασαν — κατεψεύσαντο — ἐλοιδόρησαν* II 289/90 *τὸ νομίζειν αὐτὰ θεοῦ δόγματα καὶ τούτοις ἐμμένειν καὶ ὑπὲρ αὐτῶν, εἰ δέοι, θνήσκειν ἡδέως* I 42 *ἅπαντα νέα — πάντων δὲ νεωτάτη* I 7 *πολλῶν μὲν — πλείστων δὲ — ὅλως δὲ* I 55 *πορθοῦντες τὰς πόλεις ἱερὰ κατασκάπτον-*

τες τοὺς παρ' αὐτοῖς νομιζομένους θεοὺς κατασφάζοντες II 129, similiter Vi 44.

κλῖμαξ.

Ἐμοὶ δὲ γένος ἐστὶν οὐκ ἄσημον,
ἀλλ' ἐξ ἱερέων ἄνωθεν καταβεβηκὸς . .
ἐμοὶ δ' οὐ μόνον ἐξ ἱερέων ἐστὶν τὸ γένος,
ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πρώτης ἐφημερίδος . .
καὶ τῶν ἐν ταύτῃ δὲ φυλῶν ἐκ τῆς ἀρίστης Vi 1/2, cuius figurae vis respondet gravitati loci, quo invenitur.

ἀσύνδετον.

Ut exemplum maxime egregium *τοῦ ἀσυνδέτου* iam cognovimus de structura enuntiatorum disserentes (II 291/2 cf. p. 63/4), ita in variatione tractata (cf. p. 77 ss.) complura exempla allata sunt, ut dicit auctor *περὶ ὕψους* XX 2 Jahn—Vahl.[4]: *εἶθ' ἵνα μὴ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὁ λόγος ἰὼν στῇ (ἐν στάσει γὰρ τὸ ἠρεμοῦν, ἐν ἀταξίᾳ δὲ τὸ πάθος, ἐπεὶ φορὰ ψυχῆς καὶ συγκίνησίς ἐστιν), εὐθὺς ἐπ' ἄλλα μεθήλατο ἀσύνδετα καὶ ἐπαναφοράς.*

De deo Iudaeorum:

II 190 *θεὸς ἔχει τὰ σύμπαντα παντελὴς καὶ μακάριος,*
αὐτὸς αὐτῷ καὶ πᾶσιν αὐτάρκης,
ἀρχὴ καὶ μέσα καὶ τέλος οὗτος τῶν πάντων,
ἔργοις μὲν καὶ χάρισιν ἐναργὴς καὶ παντὸς οὗτινος φανερώτερος,
μορφὴν δὲ καὶ μέγεθος ἡμῖν ἄφατος.

II 192 *ἔργα βλέπομεν αὐτοῦ φῶς οὐρανὸν γῆν ἥλιον ὕδατα ζῴων γενέσεις καρπῶν ἀναδόσεις . ταῦτα θεὸς ἐποίησεν οὐ χερσὶν οὐ πόνοις οὔ τινων συνεργασομένων ἐπιδεηθείς.*

De legibus:

οὐ πολυτελείαις ἐνταφίων οὐ κατασκευαῖς μνημείων ἐπιφανῶν II 205.

Ζημία . . ὁ θάνατος, ἂν μοιχεύσῃ τις, ἂν βιάσηται κόρην, ἂν ἄρρενι τολμήσῃ πεῖραν προσφέρειν, ἂν ὑπομείνῃ παθεῖν ὁ πειρασθείς II 215.

πᾶσι παρέχειν τοῖς δεομένοις πῦρ ὕδωρ τροφήν, ὁδοὺς φράζειν, ἄταφον μὴ περιορᾶν, ἐπιεικεῖς δὲ καὶ τὰ πρὸς τοὺς πολεμίους κριθέντας εἶναι II 211, ὃ μὴ κατέθηκέν τις οὐκ ἀναιρήσεται, τῶν ἀλλοτρίων οὐδενὸς ἅψεται, τόκον οὐ λήψεται II 208, οὗτος μετὰ τῶν συνιερέων θύσει τῷ θεῷ, φυλάξει τοὺς νόμους, δικάσει περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων, κολάσει τοὺς ἐλεγχθέντας II 194.

πεποιημένης, . . ἐπιτρεπούσης, . . πεπιστευκυίας II 185 τὴν δικαιοσύνην τὴν σωφροσύνην τὴν καρτερίαν τὴν . . συμφωνίαν II 170.

De religione Graecorum: εἰ τῶν θεῶν τοὺς μὲν ἀγενείους καὶ μειράκια, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους καὶ γενειῶντας εἶναι χρὴ δοκεῖν, ἄλλους δὲ τετάχθαι πρὸς ταῖς τέχναις, χαλκεύοντά τινα, τὴν δὲ ὑφαίνουσαν, τὸν δὲ πολεμοῦντα καὶ μετὰ ἀνθρώπων μαχόμενον, τοὺς δὲ κιθαρίζοντας ἢ τοξικῇ χαίροντας II 242.

τοὺς μὲν ὑπὸ γῆν, τοὺς δὲ ἐν θαλάττῃ, τοὺς μέντοι πρεσβυτάτους αὐτῶν ἐν τῷ ταρτάρῳ δεδεμένους II 240.

varia: ἐῶ τὴν καταπρησθεῖσαν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, τὸν ἐν Ἐφέσῳ ναόν, τὸν ἐν Δελφοῖς, ἄλλους μυρίους II 131.

πορθοῦντες τὰς πόλεις ἱερὰ κατασκάπτοντες τοὺς παρ᾽ αὐτοῖς νομιζομένους θεοὺς κατασφάζοντες II 129.

κρατῆσαι δέ φησι τὸν Βαβυλώνιον Αἰγύπτου Συρίας Φοινίκης Ἀραβίας I 133.

ὧν ἐστιν Ἰούλιος Ἀρχέλαος, Ἡρώδης ὁ σεμνότατος, αὐτὸς ὁ θαυμασιώτατος βασιλεὺς Ἀγρίππας I 51.

de Banno: ἐσθῆτι μὲν ἀπὸ δένδρων χρώμενον, τροφὴν δὲ τὴν αὐτομάτως φυομένην προσφερόμενον, ψυχρῷ δὲ ὕδατι τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα πολλάκις λουόμενον Vi 11.

καὶ δὶς μὲν κατὰ κράτος ἑλὼν Σεπφωρίτας, Τιβεριεῖς τετράκις, Γαβαρεῖς δ᾽ ἅπαξ Vi 82.

ὁ δὲ Σίμων οὗτος ἦν πόλεως μὲν Ἱεροσολύμων, γένους δὲ σφόδρα λαμπροῦ, τῆς δὲ Φαρισαίων αἱρέσεως Vi 191.

ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀγρίππας, ὁ τὴν ψυχήν σοι συγχωρήσας . ., ὁ τοσούτοις δωρησάμενος χρήμασιν Vi 355.

ἠγαγόμην γυναῖκα κατῳκηκυῖαν μὲν ἐν Κρήτῃ, τὸ δὲ γένος Ἰουδαίαν, γονέων εὐγενεστάτων .. καὶ ἐπιφανεστάτων, ἤθει πολλῶν γυναικῶν διαφέρουσαν Vi 427.

πολυσύνδετον.

1. Tria membra coniunguntur verbis *καὶ-καὶ.*

νέα καὶ χθὲς καὶ πρῴην I 7 ∾ I 7 ∾ I 33 ∾ I 63 ∾ I 192 ∾ I 218 ∾ I 251 ∾ I 300 ∾ I 305 ∾ II 1 ∾ II 1 ∾ II 15 ∾ II 23 ∾ II 40 ∾ II 46 ∾ II 114 ∾ II 121 ∾ II 157 ∾ II 190 ∾ II 241 ∾ II 295 ∾ Vi 18 ∾ Vi 33 ∾ Vi 44 ∾ Vi 68 ∾ Vi 87 ∾ Vi 115 ∾ Vi 253 ∾ Vi 293 ∾ Vi 332 ∾ Vi 346 ∾ Vi 359 ∾ Vi 382 ∾ Vi 395 ∾ Vi 99,

τε καὶ aut *καὶ — τε*

προσέχοντας καὶ ἀπιστοῦντας τεκμήριόν τε ποιουμένους I 2 ∾ II 174 ∾ Vi 50 ∾ Vi 193 ∾ Vi 312 ∾ Vi 350 ∾ Vi 313,

τε — τε

ἀνὴρ πλήρης συνέσεως καὶ λογισμοῦ δυνάμενός τε . διορθώσασθαι, φίλος τε παλαιός . . Vi 192 ∾ Vi 384,

καὶ — καὶ — καὶ

καὶ . . ἤν τις κακουργήσῃ . ., κἂν ὑφέληταί τις ἀλλότριον, κἂν ὃ μὴ κατέθηκεν ἀνέληται II 216 ∾ II 145 ∾ II 157 ∾ II 187 ∾ II 223 ∾ II 277 ∾ II 282,

τε — καὶ — καὶ

Αἰγυπτίοις τε καὶ Χαλδαίοις καὶ Φοίνιξιν I 8 ∾ I 13 ∾ I 14 ∾ I 130 ∾ I 310 ∾ II 284 (*τε — καὶ — τε*) ∾ Vi 79 (*τε — τε — καὶ*) ∾ Vi 138 ∾ Vi 203.

2. Quattuor membra coniunguntur verbis

(*καὶ*) — *καὶ* — *καὶ* — *καὶ*

τὸν βοῦν καὶ τράγον καὶ κροκοδείλους καὶ κυνοκεφάλους I 254 ∾ II 135 ∾ II 154 ∾ II 248 ∾ II 283,

verba *τε* et *καί* miscentur.

καὶ γὰρ Πυθαγόρας καὶ Ἀναξαγόρας καὶ Πλάτων οἵ τε μετ᾽ ἐκεῖνον II 168 ∾ I 34 ∾ I 215 ∾ Vi 101 ∾ Vi 134 ∾ Vi 153 ∾ Vi 423.

3. Quinque aut plura membra.

I 216 *καὶ — καὶ — καὶ — καὶ — τε — καὶ — καὶ — καὶ* II 146 *καὶ — καὶ — καὶ — ἔτι δὲ — καὶ — καὶ* Vi 412 *καὶ — καὶ — καὶ — καὶ — καὶ — τε*

4. alia.

οὔτε — οὔτε — οὔτε I 66 ∾ II 191 *οὔτε — οὐθὲν — οὐδὲ* II 12 *οὐκ — οὐδὲ — ἢ* II 175 *μήτε — μήτε — μήτε* Vi 357 *μὴ — μηδὲ — μηδ᾽ αὖ* II 200 *ἢ — ἢ* II 216 *καὶ — ἢ* I 17 *καὶ — καὶ — μηδὲ — ἢ — ἢ — ἢ — καὶ* II 234.

5. *ἀσύνδετον* et *πολυσύνδετον* miscentur.

Λυσίμαχοι καὶ Μόλωνες καὶ τοιοῦτοί τινες ἄλλοι συγγραφεῖς, ἀδόκιμοι σοφισταί, μειρακίων ἀπατεῶνες II 236

οὐκ ἄργυρος οὐδὲ χρυσὸς οὐ κοτίνου στέφανος ἢ σελίνου καὶ τοιαύτη τις ἀνακήρυξις II 217

ἕνα .. καὶ ἀγένητον καὶ .. ἀναλλοίωτον .. διαφέροντα καὶ .. γνώριμον .. ἄγνωστον II 167

διεξῆλθον μὲν .. ἐκράτησαν δὲ .., ἔκτισαν δὲ καὶ .. ᾠκοδομήσαντο I 315

καθᾶραι .. βυθίσαι .. καὶ ἁγνίσαι .. καὶ καρποφορήσειν I 306

ἀφαλόμενος .. προσανακουφισθείς, ὁδηγηθεὶς .. καὶ πλοίου λαβόμενος καὶ ἐπιβὰς .. διαφυγὼν .. ἀφικόμην Vi 96.

Ultimum asyndeti membrum verbo *καί* annectitur.

II 198 *ἀπὸ κήδους ἀπὸ λέχους ἀπὸ κοινωνίας τῆς πρὸς γυναῖκα καὶ πολλῶν ἄλλων* et Vi 188 in tot nominibus propriis enumeratis.

παρονομασία.

παρήχησις.

καὶ λέγοιεν καὶ γράφοιεν I 26 *λεχθέντων ἢ πραχθέντων* I 55 *μήτε γενόμενα — μήτε λεγόμενα* I 67 *ἀναβάντα — καταβάντα* II 25 *ὑφέληται — ἀνέληται* II 216.

κακῶς — κακῶν II 50 *συμφορώτερον — συμφοραῖς* II 294 *ἔθεσιν — ἤθεσιν* II 179 *ἔθνος — ἔθος* II 282 *ἐγὼ λέγω* Vi 342,

ὁ λαβὼν ἀπιὼν αὐτὴν εἰσεκόμισεν, ἵνα Ἀντίοχος εὕρῃ πρὸς δευτέραν Ἀπίωνι μυθολογίαν II 120. Quod exemplum ad

τὰ ἴσα σχήματα non attinere, ut coniciam adducor, quia interiectis inter *ἀπιὼν* et *Ἀπίωνι* tot verbis nimis valde distat ab exemplis ab Hermogene[1]) allatis velut clarissimum illud *Παυσανίου δὲ παυσαμένου* Plat. Symp. 185c.

Singularis parecheseos species est verborum non solum sono, sed etiam vi parium coniunctio, quae non in scholis rhetorum nata, sed natura prolata in sermone cotidiano magis ex consuetudine quam ornatus et elegantiae causa saepe adhibetur[2]).

ταῦτα καὶ τοιαῦτα I 252 *τοσαύτας καὶ τηλικαύτας* II 118 *πάντα δὲ καὶ πανταχοῦ* II 294 *πολλοὶ καὶ πολλάκις* I 219 *πολλοὶ καὶ πανταχόθεν* Vi 207 *πολλοὶ πολλαχόθεν* Vi 384 *πολλοὶ πολλάκις* II 231 ∾ I 43 *ἄλλοτε ἄλλοις* II 125.

ὁμοιοτέλευτον.

Quae figura, quam invenimus toties finem *τῶν κώλων* facientem (cf. p. 58 ss.), in medio enuntiato, si tot casus similiter cadentes velut *τῶν κακίστων παθῶν* II 248 excipis, rarius exstat.

πράξεων μεγάλων ἐπιτυγχανομένων II 160 *περὶ τὴν ἀλήθειαν ἐσπούδασαν* I 24 *ἄρχοντες ποθοῦντες* I 81 *ἅτε μήτε* I 37 *δὲ οὐδὲ* I 281.

δοῦλον εὐνοῦχον παιδαγωγόν Vi 424 *δεινάς τινας ἀράς* Vi 101 *τοιαύτας ἄλλας συμφοράς τινας* II 8.

ὁμοιοκάταρκτον.

Quae figura ignota neque Homero[3]) neque tragicis Graecis, qui hoc ornamento sermonis cotidiani praecipue in orationibus nuntiorum[4]) utebantur, in oratione soluta scriptorum posteriorum rarius invenitur. Ita etiam apud Josephum haec ars, quamquam non ex toto deest, tamen perraro petitur.

Πρῶτον οὖν ἐπέρχεταί μοι πάνυ θαυμάζειν τοὺς οἰομένους

---

1) *Π. μεθ. δειν.*, Rh. Gr. II p. 437, 22 ss. Sp.

2) cf. Lobeck, Paralip. gr. Graec. p. 59.

3) Norden, Ant. Kunstpr. I p. 59.

4) Rehdantz-Blass, l. c. (p. 72. Dem.), s. v. *Alliteration.*

δεῖν περὶ τῶν παλαιοτάτων ἔργων μόνοις προσέχειν τοῖς Ἕλλησι καὶ παρὰ τούτων πυνθάνεσθαι τὴν ἀλήθειαν, ἡμῖν δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἀπιστεῖν I 6, cf. I 20, I 37, I 50, II 250.

In exemplo supra allato (I 6) etiam allitteratio verborum trium ultimorum, utpote quae proinde aliis locis inveniatur, memoratu dignissima est.

I 320 in fine libri primi *προκείμενον πειράσομαι προσαποδοῦναι* I 127 in fine κώλου: *πᾶσαν πολέμῳ παρέλαβον.*

Littera τ in fine enuntiati cumulatur Vi 135 *ὑπὲρ τούτων τιμωρήσασθε τὸν τοιαῦτα τολμήσαντα* ∼ Vi 263, cf. II 192.

Syllabae similes initiales:

δεινότητος δεῖ I 27 *ἀνθρώπων ἀνάγνων* I 306

οὐδὲν οὐδέ II 173 ∼ *μηθὲν μήθ'* II 174 *τοῖς τοιούτοις* II 203 *πάντα παθεῖν* II 219 ∼ II 251 ∼ I 190 *πολλὰ πονηθείς* Vi 11 *μηχανώμενος μή* Vi 53 *μηδέποτε μηδέν* Vi 259

μετὰ μεγάλης I 251 ∼ Vi 23 ∼ Vi 378 *ἐξετάζειν ἐκ* I 31 *καταλιπεῖν κατηγορίαν* II 4 *σύμβουλος συνετώτατος* II 158 *παρὰ πᾶσαν* I 145 ∼ II 279 ∼ II 3 ∼ Vi 259 *δικαίου διαμαρτάνειν* Vi 79 *ἐπιτήδειον ἐπεβούλευον* Vi 125.

Exempla omittuntur, in quibus syllabae initiales pares separantur interpunctione velut Vi 272 *ἀπῆλθον, ἀπαγγέλλει.*

Etiam plures quam duae litterae initiales pares inveniuntur; exempla autem, in quibus littera initialis articuli, praepositionum, particularum usitatiorum iteratur, non enumerantur velut *τί τοίνυν τό* II 250 *πάντων περὶ παιδοτροφίαν* I 60 *καὶ κατὰ κράτος* Vi 99.

Forma a a a

ἀνθρώποις ἀκήρυκτον ἄρασθαι I 318 *πάνυ πολλὴν παρίστησιν* I 318 *ἀξιῶν ἄνδρας ἀποσταλῆναι* II 46 *πᾶσαν ποιήσασθαι πρόνοιαν* Vi 184 *μοι μηκέτι μέλλειν* Vi 306,

a a a a

Exempla desunt si repudias II 280 *ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις ἀεί*, quod propter 'spiritum' diversum vox quoque diversa sit,

a a b b

ἀνδράσιν ἀγαθοῖς μὴ μόνον Vi 288 *ὥρμησαν ὡς ἄρδην ἀφανίσοντες* Vi 375 *τοῦτον θεραπευτέον ἀσκοῦντας ἀρετήν* II 192

a b a b

ἄλλων ἐπιτηδευμάτων ἀκριβὴς ἐπιμέλεια II 187

a b b a

γενομένας προσίενται πολλάκις γεγονυιῶν I 35 *ἄλλοις παράδοσιν πράξεων ἀληθινῶν* I 53 *μὴ προικὶ προσέχοντας μηδέ* II 200 *ἀλλὰ πολλοὶ πολλάκις ἀθρόως* II 231 *ἐσχάτων κακῶν κίνδυνον ἐπάγειν* Vi 18

a b c b a

κώμης προελθὼν ἐν προύπτῳ καθεζόμην Vi 322

a a c b b

ἂν ἄρρενι τολμήσῃ πεῖραν προσφέρειν II 215 *οὖν οὐκ ἂν θρασεῖς τις* I 56.

figura etymologica.

ἀνέθηκεν ἀναθήματα II 48 *γράμματα γεγραμμένα* I 107 *ἐλέγχειν τοὺς ἐληλεγμένους* I 303 *ἔργοις ἐναργής* II 190 *τέχνη ἄτεχνος* II 191 *τὰ γνώριμα ἠγνόηκεν* II 133 *καταβοήσεις βοώντων* Vi 231 *λελέχθαι λόγον* II 126 *θύομεν τὰς θυσίας* II 195 *ὁδοὺς ὁδεύοντας* Vi 241.

Verba simplicia et composita, quibus una vocabuli pars est communis.

1. substantiva.

ἀρχαιολογίαν — *ἀρχαιότητος* I 2, 33 exempla notavi velut II 17 *ἀδικίας ἢ ἀσεβείας*, aut substantiva, quibus praepositio est communis, II 187 ∾ I 307 *ἐπι* — I 11 *ἀνα* — I 50 *παρα* —

2. verba.

Saepius inveniuntur stirpes (146×) et praepositiones (100×) communes.

πεφύλακται — *φυλαχθήσεται* I 29 *καθαιρεθῆναι* — *κατασκευασθέντα* — *κατασκευάζειν* Vi 65.

3. substantivo et verbo communis est stirps
πραγματείαν — πραχθέντα — ἔπραξα Vi 357 (66×)

aut praepositio

ἐπιτηρήσαντες — ἐπιτρόπου — ἐπικράτειαν, ἐπιπίπτουσιν Vi 126 (32×).

4. substantivo aut verbo pars vocabuli communis est cum adiectivo aut adverbio.

ἀνόμως καὶ ἀτάκτως . . τάξεως καὶ νόμου II 151 *παραδόξου — παράδοσιν — παρηκολουθηκότα* I 53 (50×).

5. adiectivis aut adverbiis pars vocabuli communis est.

αὐτουργὸς — αὐτόπτης I 55 *ῥᾷστα — ῥαδίως* II 234 (22×)

ἀντίθετα.

Dispositio exemplorum sequitur Anaximenem (Rh. Gr., Sp.-H. I 2, p. 63, 12; c. 26): *ἀντίθετον μὲν οὖν ἐστι τὸ ἐναντίαν τὴν ὀνομασίαν ἅμα καὶ τὴν δύναμιν τοῖς ἀντικειμένοις ἔχον, ἢ τὸ ἕτερον τούτων.*

1. *τοῖς ὀνόμασιν ἐναντίον ἅμα καὶ τῇ δυνάμει.*

a. sine paronomasia.

αἴτιον δὲ τοῦ μὲν μὴ γιγνώσκειν τἀληθὲς . .
τοῦ δὲ γράφειν ψευδῆ . . I 68

ἀπιστούντων — πιστεύειν ἀξιούντων I 161 cf. *πυνθάνεσθαι τὴν ἀλήθειαν — ἀπιστεῖν* I 6 *νεωτάτη — ἀρχαιοτάτην* I 7/8 *ἥκιστα ταῖς φθοραῖς ὑποκειμένους — μυρίαι φθοραὶ κατέσχον* I 9 10 *καταγέλωτος ἄξιον δοκεῖ — φαίνεται μέγα καὶ πολλῶν ἄξιον ἐγκωμίων* I 212 *ἐξορίσαι — ἐνέβαλεν* I 257 *ἐπελθεῖν — ἀποδρᾶναι* I 263 *ἀπέχεσθαι — κατεσθίειν* I 261 *ἀληθείας ὑποκειμένης ἀδύνατον ἦν διαφωνεῖν — τὰ ψευδῆ συντιθέντες . . τὰ δόξαντα πλάττουσιν* I 293, post quae verba duo auctores comparantur antithesi quadruplici I 294/7. *χαίρουσι μὲν ταῖς λοιδορίαις, ἄχθονται δὲ τοῖς ἐπαίνοις* II 4 *σκώπτει τὰ ὀνόματα, δέον τὰ ἔργα θαυμάζειν* II 49 *σεμνύνονται — ἐλέγχουσι* II 30 *ἐνέμειναν — ἀπέστησαν* II 123 *Αἰγύπτιοι μὲν ἐδούλευον ἀνδραπόδων οὐδὲν διαφέροντες, ἡμεῖς δὲ ὄντες ἐλεύθε-*

ϱοι . . ἤϱχομεν II 134 ἠϱήμωτο μὲν ἂν . . τῶν ἀνθϱώπων, τῶν ἀγϱιωτάτων δὲ θηϱίων ἐπληθύνθη II 139 ἐμμένειν — μὴ λοιδοϱεῖν et ἔφυγεν — κατεψεύσατο II 144 cf. φυλάττειν — οὐ κατηγοϱεῖν II 237 τὸν ἕτεϱον ἑλόμενοι τὸν ἕτεϱον παϱέλιπον II 172 ἀπέχεσθαι — πϱοσφέϱεσθαι II 174 ἐφῆκε — ἐκώλυσεν II 213 ἔδοξαν διαφυλάττειν — ἐπελάθοντο II 227 ἴδιον — κοινόν II 259 τῷ μὲν δοκεῖν — ἐν δὲ τοῖς γϱάμμασι καὶ τῷ φιλοσοφεῖν II 281 ψέγειν — ἐγκωμιάζειν II 287 ἀϱχαιότητι πϱοϋπάϱχον — νεώτατον et πολλοὺς — μηδείς II 288 εἰσελθεῖν ἐᾶσαι — ἀποκλεῖσαι Vi 108 ∾ Vi 247 ∾ Vi 294 δι' εὐνοίας . . ὑπηκόοις, τοῖς πολεμίοις δὲ δι' ἐκπλήξεως Vi 122 διαφέϱοντας — ὁμοίους Vi 196 εἰ μὲν ἑκὼν καταθείμην τὰ ὅπλα, ζῶντα πέμπειν . . εἰ δ' ἀντιτασσοίμην, ἀποκτεῖναι Vi 202 ἕξουσιν ὑποχείϱιον — κϱινοῦσι πολέμιον Vi 219 ἀποκλείσαντες — ἀνοίξαντες Vi 246 μηδὲν ἐπικϱύψασθαι — λέγειν δὲ Vi 258 μένειν — ἀναχωϱεῖν Vi 267, similiter Vi 274 ∾ Vi 300 ∾ Vi 316 ∾ Vi 325 ἡσύχασαν — παϱωξύνθη Vi 299 οὐδένα — ἑκατὸν ὀγδοηκονταπέντε Vi 353 καταλείπουσιν — ἧκον Vi 371 ἐπισχεῖν τὰς ὁϱμάς — διασῶσαι Vi 379 τελευτῶσιν — ἔζησεν Vi 421 ∾ Vi 426.

b. cum paronomasia.

παϱὰ τὴν θάλατταν κατοικοῦντες γνωϱιμώτεϱοι κατέστησαν — οἰκήσεις ἔχοντες ἠγνοήθησαν I 65 ἐντυχεῖν λέγωσιν — παϱέτυχον I 56 τινὲς ἐπιγϱάψαντες — Ἐγὼ δὲ τὴν ἀναγϱαφὴν ἐποιησάμην I 46/7 τοῖς ἀνθϱώποις πολεμεῖν διεγνωκότες οὐκ ἂν εἰς τοὺς θεοὺς πολεμεῖν ἐτόλμησαν I 269 γνώϱιμον — ἄγνωστον II 167 ἔθεσιν . . οὐ λόγοις — διὰ τῶν λόγων . . ἐθίζειν II 172 φυλάττειν οὐ δύνανται — φυλάττομεν II 189 τῆς ἀληθείας διήμαϱτον — οὐ πολὺ τῆς ἀληθείας διήμαϱτον II 217/8 ταὐτὰ . . γϱάφοιεν — γϱάψειαν ἑτέϱως I 26 ἀνομίας — εὐνομίαν II 159.

2. ἀντίθετα τοῖς ὀνόμασι μόνοις.

a. sine paronomasia.

τεκμήϱιον — ἔλεγχον II 17 ἀϱξάμενος βλασφημεῖν ἕτεϱον αὐτὸς ἐλέγχηται II 5 ἀνθϱωπογονίας — τελευτῆς I 39 τῶν παλαιοτέϱων — τῶν νῦν I 45 δεδεμένον — λυθείς I 48 πεϱὶ

τοῦ πολέμου παντὸς καὶ περὶ τῶν αὐτῷ κατὰ μέρος γενομένων I 47 ~ II 145 ~ Vi 28 βαρβάροις — Ἕλλησι I 58 ~ II 282 διὰ φθόνον καὶ κακοήθειαν — διὰ τοῦ καινολογεῖν I 222 ἄφιξιν — ἔξοδον I 223 cf. ἄφιξιν — ἀπαλλαγήν I 104 θεοῦ — ζῴων ἀλόγων I 224 νενομοθετημένους — οὐρανίους I 254/5 ἔπηλυς — ἐγχώριος I 314 Αἰγυπτίους ὄντας Ἰουδαίους καλεῖς I 314 ~ II 38 τοῦ βίου τὸ τέλος — τὸ πέρας τοῦ λόγου II 144 ὑπ' ἀγνοίας — κατὰ δυσμένειαν II 145 νομοθέτου — πλήθους II 153 ἡμέτερον — σπουδηπτοτοῦν II 154 τὰ παρ' ἑτέροις — τὰ παρ' ἡμῖν II 150 ~ II 180 ~ II 295 ὀλίγους — πλήθη II 169 λόγῳ — διὰ τῆς ἀσκήσεως τῶν ἐθῶν II 171 συντονίας — ἀναπαύσεως II 174 νόμους — ὄνομα II 178 ἔργα — λόγος II 181 ~ II 182 ~ II 292 ~ II 241 πρᾶξαι — διανοηθῆναι II 183 ~ πρᾶξαι — εἰπεῖν II 233 πρῶτον ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας, εἶθ' ὑπὲρ ἑαυτῶν II 196 ὃ μὴ κατέθηκέν τις, οὐκ ἀναιρήσεται I 208 ~ II 216 κρατήσαντας — ὑποχειρίοις II 233 κατεφρόνει — ἐθαύμαζεν II 47 δοτῆρας ἀγαθῶν — ἀποτροπαίους II 249 οἱ πρότερον ἀκμάσαντες γεγηράκασιν II 253 μὴ τὴν ὀρθὴν δόξαν μύθοις ἀφανίσειε II 256 τἀλλότρια καὶ φαῦλα πρὸ τῶν οἰκείων καὶ καλῶν II 285 συμφοραῖς — εὐτυχίαις et πολέμῳ — εἰρήνῃ II 294 ἐκ τοῦ φανεροῦ — ἐκ τοῦ λεληθότος Vi 125 ὁμόφυλος — ἐχθρούς Vi 128 στρατιωτῶν — φαρμάκων Vi 150 τυραννίδι — στρατηγίᾳ Vi 260 οὐδὲν ὑποστειλάμενος ἀναφανδὸν εἶπεν Vi 278 ὄνομα — γένος Vi 382 κατῳκηκυῖαν — γένος Vi 427.

b. cum paronomasia.

τοῖς μὴ γιγνώσκουσιν ἢ προσποιουμένοις ἀγνοεῖν I 5 αὐτουργός — αὐτόπτης I 55 τὰ γνώριμα . . ἠγνόηκεν II 133 ἀδικίας — δικαιοσύνης II 291 ἀγενείους καὶ μειράκια — πρεσβυτέρους καὶ γενειῶντας II 242 ἄφνω φανείς Vi 138 πεπραγμένων — πραχθησομένων Vi 259 ὅσα μὴ ἀνέγραψα νῦν προσαναγράψαι Vi 413.

3. ἀντίθετα τῇ δυνάμει.

παρὰ μὲν οὖν τοῖς ἀνοήτοις ταύτης οὐ διαμαρτάνουσι τῆς ἐλπίδος, οἱ δ' ὑγιαίνοντες τῇ κρίσει πολλὴν αὐτῶν μοχθηρίαν κατα-

δικάζουσι I 222 *ἐν ἐρημίᾳ . . εἰσιν — περικοσμούμενα* II 253 *ἐρημοῦται — νεωστὶ ἱδρύεται* II 254 *ἐγείρεται φωνὴ χάριν ἔχειν ὁμολογούντων — τοῖς θυμοῖς ἐπέμενον* Vi 143 *φίλος παλαιὸς — διαφόρως εἶχεν* Vi 192 *ἀναφανεῖεν — ἰσχὺν ἀνατίθημι* I 19 *γέγραπται μὲν ἕκαστα, πίστεως δ᾽ οὐχ ὁμοίας ἠξίωται* I 41 *μηδὲν ῥῆμα προέσθαι — πάντα τὰ παρ᾽ αὐτοῖς ἀφανισθῆναι συγγράμματα* I 43/4 *ἔδωκε — ἀντεδωρήσατο* I 110 *κατεπρήσθη — ἤρξατο δὲ πάλιν ἀνοικοδομεῖσθαι* I 145 *ἐδόξαμεν — ἐπεσκότησεν* I 214 *διήμαρτον — μεμαρτυρήκασιν* I 217 *κοινὸν — ἰδίᾳ . . διαφέρονται* I 225 *μιμήσασθαι . . οὐκ ἐχώρησαν — ἐφθόνησαν* I 225 *συναποστῆναι — ἐπάγεσθαι συμμαχίαν* I 271 *ποίας φιλίας — τοὐναντίον πολέμιοι* I 272 *οὐ πολὺ διημάρτανεν — συνέθηκεν ἀπιθάνως* I 287 *λόγον εἶχεν εἰκότα — ἄνοιαν πάνυ πολλὴν παρίστησιν* I 318 *μῖσος ἔφερεν — κοσμήσειν αὐτοὺς ὑπελάμβανον* I 319 *μηδεμίαν ἔχθραν μηδὲ ζηλοτυπίαν — τοὐναντίον μέντοι συνέβησαν εἰσελθεῖν* II 123 *οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι — ἡμεῖς δὲ τοὐναντίον* II 182 *λοιδορεῖν συνθέμενος — κατηγορῶν* II 142 *φιλοσοφοῦντες — νομοθέτης* II 169 ∾ II 172/3 *οἶδεν ὁ νόμος — ἐστύγηκεν* II 199 *συνεῖναι δεῖ — πειρᾶν ἀνόσιον* II 201 *ζηλοῦν — μετέχειν* II 261 *τὸν ἥλιον εἶναι θεὸν — μύδρον εἶναι διάπυρον* II 265 *ἄνδρας — γυναικῶν* II 267 *τῶν ἄλλων ἀγαθῶν — νόμος* II 277 *καταγνῶναι — παύσασθαι βασκαίνοντας* II 284 *ἐκπληχθῆναι — ὑποστρέψαντες* II 289 *φαυλόταιον — ἀρετῆς μάρτυς* II 290 *ἐν ὅπλοις — ἐν ἀπόρῳ* Vi 22 *καθεστῶτας — κεχωρηκότας* Vi 30.1 *πείσας — ἀναγκάσας* Vi 42 *ὑποστρέφειν — προσμεῖναι* Vi 63 *διδόναι — περιορᾶν* Vi 77 *ἀποστάντας — προστίθεσθαι* Vi 87 ∾ Vi 88 ∾ Vi 123 *ἐπαίνων — βλασφήμους* Vi 158 *ἀποκτεῖναι μὲν οὐχ ὅσιον ἡγούμενος — κολάσαι δ᾽ ἀνάγκην ἔχων* Vi 171 *ἀπολύσας — προσμεῖναι κελεύσας* Vi 223 *ἄνδρας — γράμματα* Vi 241 ∾ Vi 245 *ἀπελθεῖν — προσμεῖναι* Vi 252 *τρεῖς — πάντας* Vi 257 *συνέπειθεν — οὐκ ἠρέσκετο* Vi 279 *τὴν ἀρχὴν ἐβεβαίουν — προσέταισσον ὑποστρέφειν* Vi 310 *δεδεμένους — λύσας* Vi 322 *ἐπέπληξεν — παρῄνεσεν* Vi 408 *διὰ σπουδῆς ἐχόντων — δοκούντων* Vi 416.

Antitheseos *κατ᾽ ἄρσιν καὶ θέσιν* denique tot exempla legimus, ut locos, quibus inveniuntur, nominare satis sit.

Iterum studium variandi maximam vim praebet: II 291 *οὐκ ἀσέβειαν μὲν εὐσέβειαν δέ* et statim *οὐδ' ἐπὶ μισανθρωπίαν, ἀλλ' ἐπὶ τὴν τῶν ὄντων κοινωνίαν*, verbum igitur usitatius *οὐ — ἀλλά* mutatur verbo *οὐ μὲν — δέ*.

1. forma *οὐ(μὴ) — ἀλλά*.

οὐ γὰρ ἐγκώμιον, ἀλλὰ ἀπολογίαν II 147 ∾ I 6 ∾ I 9 ∾ I 12 ∾ I 15 ∾ I 46 ∾ I 60 ∾ I 66 ∾ I 83 *(ἀλλὰ τοὐναντίον)* ∾ I 105 ∾ I 183 ∾ I 192 ∾ I 253 ∾ I 270 ∾ I 281 ∾ I 309 ∾ I 318 ∾ II 12 ∾ II 42 ∾ II 46 ∾ II 48 ∾ II 49 ∾ II 122 ∾ II 124 ∾ II 131 ∾ II 143 ∾ II 148 ∾ II 152 ∾ II 170 ∾ II 176 ∾ II 181 ∾ II 192 ∾ II 195 ∾ II 196 ∾ II 199 ∾ II 202 ∾ II 204 ∾ II 205 ∾ II 206 ∾ II 213 ∾ II 216 ∾ II 217/8 ∾ II 229 ∾ II 232 ∾ II 232 ∾ II 238 ∾ II 257 ∾ II 263 ∾ II 272 ∾ II 275 ∾ II 287 ∾ II 294 ∾ Vi 1 ∾ Vi 7 ∾ Vi 27 ∾ Vi 113 ∾ Vi 351 ∾ Vi 76 ∾ Vi 94 ∾ Vi 206 ∾ Vi 224 ∾ Vi 225 ∾ Vi 244 ∾ Vi 286 ∾ Vi 291 ∾ Vi 306 ∾ Vi 339 ∾ Vi 353 ∾ Vi 361 ∾ Vi 386 ∾ Vi 415 ∾ Vi 425 ∾ I 168 ∾ I 260 ∾ I 293 ∾ II 186 ∾ II 212 *(οὐ — ἀλλὰ καί)*.

Gravitatis causa contra verbum secundi membri negans iterum antithesis ponitur:

II 173/4 *οὔτε ἀπέλιπεν οὔτε εἴασεν .*
ἀλλ' οὐδὲν κατέλιπεν . .
ἀλλὰ ὅρον ἔθηκε.

Τὸ πάθος hanc formam affert, leges enim celebrantur itemque II 175.

2. forma *οὐ μόνον — ἀλλὰ καί*.

οὐ μόνον ἐγνωκὼς . . ἀλλὰ καὶ ζηλωτὴς γεγενημένος I 162 ∾ II 8 ∾ II 40 ∾ II 45 ∾ II 129 ∾ II 169 ∾ II 142 ∾ II 180 ∾ II 46 ∾ II 210 ∾ II 231 ∾ II 243 ∾ II 259 ∾ Vi 17 ∾ Vi 342 ∾ Vi 209 ∾ Vi 237 ∾ Vi 288 ∾ Vi 341.

Quae quoque forma gradatione pathetica amplificatur:

I 175 *οὐ μόνον ἠπίσταντο . .*
ἀλλὰ καὶ ἐθαύμαζον οὐχ οἱ φαυλότατοι . .
ἀλλ' οἱ . . τεθαυμασμένοι.

alia.

Formae prioris verbum *ἀλλά* verbo *δέ* mutatur: *οὐ διὰ τὴν εὔνοιαν, διὰ δὲ τὴν πονηρίαν* Vi 353 ∾ I 24 ∾ I 38 ∾ I 312 ∾ Vi 75

formae alterius: *μὴ μόνον εἰπεῖν τοὔνομα, δηλῶσαι δὲ καὶ τὸ γένος* I 316

Variationes formae *οὐ μόνον — ἀλλὰ καί.*

I 21 *οὐ γὰρ μόνον παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν . .*
ἀλλ' οὐδὲ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις . . οὐδὲν εὑρίσκεται . .
ἀλλὰ . . φασι . .

οὐδὲ — ἀλλὰ καί I 226 *οὐδὲ — ἀλλ' οὐδέ* I 298 ∾ Vi 80.

Varia exempla, in quibus alterum membrum negans praedicatur:

κατέψευσται — ἠλήθευσε δὲ οὐδέ Vi 338, similiter I 256 ∾ II 145 ∾ Vi 336 ∾ I 268 ∾ I 27 ∾ I 256 ∾ II 36 ∾ II 125 ∾ II 153 ∾ II 276/7 ∾ Vi 207 *(οὐ . . μᾶλλον ἤ . .)*

παρίσωσις.

Cuius figurae tot exempla iam enumerata in capitibus, quibus agitur de structura enuntiatorum (p. 57 ss.) et delectu verborum (p. 37 ss.), hoc loco denuo apponere supersedeo.

1. parisosis coniuncta cum homoeoteleuto.

I 51 *πρώτοις . . συμπεπολεμηκόσι,*
πολλοῖς . . μετεσχηκόσιν (29:29 syllabae).

II 50 *πολεμούντων . . καὶ κινδυνευόντων . .*
συμβάσεις ἐποίησαν
καὶ τῶν ἐμφυλίων κακῶν ἀπήλλαξαν.

ἀναιρεῖν ἐπικεχειρηκότων — ἀφαιρουμένων II 180 *τοῦ μὲν νομοθέτου προφητεύσαντος, τοῦ δὲ θεοῦ τὴν πίστιν ἰσχυρὰν παρεσχηκότος* II 218 *τεθαυμάκασι — ὑμνοῦσιν* II 225 *ὁ μὲν*

πλάττων, ὁ δὲ γράφων II 252 *φρονοῦντες — διδάσκοντες* II 281 *ἐφύλαξα — κατεφρόνησα* Vi 80 *ἐξάξοντα — ἀποκαταστήσοντα* Vi 183 *καθίσαντες — παραλαβόντες* Vi 236 *ἠνάγκασαν — διήρπασαν* Vi 127.

2. sine homoeoteleuto.

ζῷα θύομεν ἥμερα καὶ χοῖρον οὐκ ἐσθίομεν II 137 *διδάξειν ἔμελλεν — ἐλέγξειν* I 23 *μάτην οἰομένοις — ψευδῶς γεγραφόσι* (27:28) I 142 *ἢ .. προσποιοῦνται τὴν συγγένειαν ἢ .. ἐπισπῶνται τῆς αὐτῶν κακοδοξίας* II 31 *παραβαίνων -- παραίτησις* II 178 *ἔχειν — διαφέρειν* II 179 *χρώμενοι — λαμβάνοντες* II 230 *χωροῦντες – τρεπόμενοι* II 235 *ἐξεγείρας ἐν Κυρήνῃ — συναναπείσας* Vi 42 *φόνοις χαίροντες ἀνθρώπων καὶ βραχὺ τῶν θηρίων διαφέροντες* II 269.

παρομοίωσις.

I 17 *οὐδ' αὖ περὶ τῶν Ἀττικῶν οἱ τὰς Ἀτθίδας συγγεγραφότες*
ἢ περὶ τῶν Ἀργολικῶν οἱ τὰ περὶ Ἄργος ἱστοροῦντες (18:18).
τὰ παρ' αὐτῶν ἐξαγόμενα καὶ πρὸς αὐτοὺς εἰσαγόμενα I 61 *καὶ πολλὰς ὑπομεῖναι πληγὰς καὶ ζημίας ἀποτῖσαι μεγάλας* I 192 (11:11) *καὶ συμβαλόντες ἐνίκησαν καὶ ἀποκτείναντες ἐδίωξαν* (23:24) I 251 *εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐμβαλεῖν, φεύγειν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν* (15:15) I 297 *καὶ γὰρ τόπους οὐκ ὄντας γράφει καὶ πόλεις οὐκ εἰδὼς μετατίθησιν* II 115 *νομίζοντες — ὑπολαμβάνοντες* II 162 *πᾶσα μὲν ὕλη .. ἄτιμος, πᾶσα δὲ τέχνη .. ἄτεχνος* II 191 *ψυχὴν ἀφανίζουσα καὶ τὸ γένος ἐλαττοῦσα* II 202 *γυναῖκας ἀλλοτρίας ὑβρίζων καὶ παῖδας ἐκτέμνων* II 270 *χάριν ἔχειν ὁμολογούντων καὶ θαρρεῖν προτρεπομένων* Vi 143 *ληφθεισῶν .. τῶν πόλεων, γυναικῶν .. ἀνδραποδισθέντων* (13:13) Vi 84 *πεφοίτηκεν — βεβάδικεν* (17:16) II 284.

χιασμός.

1. Duo verba et nomina iis adiuncta.

a) Verba in initio prioris et in fine alterius membri posita sunt.

ἐπισταμένους τἀρχαῖα καὶ τὴν ἀλήθειαν παραδιδόντας I 15 *χρήσομαι — ἐλεγχομένους παρέξω* I 4 *γέγραπται — ἠξίωται* I 41

ἠνάγκασαν — συνεπέμφθην I 48 *παρηκολουθηκότα — πυνθανόμενον* I 53 *ἀπῳκισμένον — προηρημένον* I 68 *γενέσθαι — συρραγῆναι* I 85 *ἀπιστούντων — πιστεύειν ἀξιούντων* I 161 *ὤκνησαν — ἠγνόησαν* I 226 *συμμαχήσουσι — κρατήσουσιν* I 236 *οἰκηθεῖσαν — καλουμένην* I 260 *μένειν — κατοικεῖν* I 281 *θεραπευθῇ — ἀπολάβῃ* I 282 *ἐκδιῶξαι — καταδέξασθαι* I 292 *ἦσαν-διεφθάρησαν* I 301 *βυθίσαντος — ἐκβαλόντος* I 314 *ἠρήμωτο ἐπληθύνθη* II 139 *προστεταγμένα — πραττόμενα* II 149 *μιμεῖσθαι — ὑφηγήσασθαι* II 152 *κατορθώσας — ἐπιτυχών* II 163 *ἀπέλιπε — εἴασεν* II 173 *ἔχειν — διαφέρειν* II 179 *δέδωκεν — κατατέθεικεν* II 197 *ἐμφυομένη — διακριθεῖσα* II 203 *ὑφέληται — ἀνέληται* II 216 *ἔχουσι — ἐμμεμενηκόσι* II 221 *διατρίψας — τελειώσας* Vi 12 *ἐπήρθησαν — ἤλπισαν* Vi 24 *ἀραμένους — προσλαβόντας* Vi 39 *πείσας — ἀναγκάσας* Vi 42 *κατέχειν — διαφυλάττειν* Vi 43 *γράφω — ἐρωτῶ* Vi 62 *παραλαβὼν — ἐμπρήσας* Vi 66 *ληφθεισῶν — ἀνδραποδισθέντων* Vi 84 *ἐπαγόμενοι — ὑπεκκομίζοντες* Vi 112 *μετενδὺς — ἀπαρτησάμενος* Vi 138 *κτείνουσι — ἀνεῖλον* Vi 186 *πεισθέντων — εὐτρεπισθέντων* Vi 201 *φρουρεῖν — πέμπειν* Vi 240 *ὑπακούειν — ἀφίστασθαι* Vi 391 *συνέθηκεν — ἐπίστευσεν* I 287.

b) Verba in fine prioris et in initio alterius membri.

ὅσα μὲν Ἑλλάνικος Ἀκουσιλάῳ διαπεφώνηκεν, ὅσα δὲ διορθοῦται τὸν Ἡσίοδον Ἀκουσίλαος I 16 *συνίστανται καὶ δοκιμάζουσι* I 35 *παρίστασθαι μήτε μετέχειν* I 36 *ἐκπεσεῖν, κατακλεισθῆναι* I 86 *θελήσαντος, ποιουμένου* I 206 *δοκεῖ, φαίνεται* I 212 *ἐπινοῆσαι καὶ ὁρκωμοτῆσαι* I 270 *ἐλθεῖν καὶ ἐπιτυχεῖν* I 291 *ἐμβαλεῖν, φεύγειν* I 297 *πορεύεσθαι, ἐλθεῖν* I 310 *λοιδορεῖσθαι, συμπεριλαμβάνειν* II 32 *ἐπιφορτίζει καὶ ποιεῖ* II 115 *προστίθησι καὶ μακαρίζει* II 135 *ὑπάρχει καὶ ἔτυχον* II 166 *φυλάττειν, φυλάττομεν* II 189 *πυροπολεῖν οὐδὲ τέμνειν* II 212 *ἐλέγομεν, συνεβουλεύομεν* Vi 22 *διαμαρτάνειν καθαρεύειν τε* Vi 79 *εἰσελθεῖν, ἀποκλεῖσαι* Vi 108 *ἀναχωρεῖν, προσμεῖναι* Vi 300 *ἐξέπεμψα, ἐξέπεμψα* Vi 332 *κατέψευσται, ἠλήθευσε* Vi 338.

2. duo adiectiva aut adverbia.

κρείττων ἐν τούτοις καὶ τἆλλα σοφώτερος I 111 *παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἅπαντα νέα — πάντων δὲ νεωτάτη παρ' αὐτοῖς* I 7 *ἀπρονόητοι τῶν ἐσομένων καὶ λαβεῖν ἑτοιμότατοι* Vi 73 *εἰκότως οὖν, μᾶλλον δὲ ἀναγκαίως* I 37.

3. nomina propria.

Κάδμον τε τὸν Μιλήσιον καὶ τὸν Ἀργεῖον Ἀκουσίλαον I 13 *Ἡρώδης ὁ σεμνότατος, αὐτὸς ὁ θαυμασιώτατος βασιλεὺς Ἀγρίππας* I 51 *πρεσβύτερος μὲν Ἰοῦστος, Σιμωνίδης δὲ μετ' ἐκεῖνον* Vi 427.

4. substantiva.

τὰς ἐπινοίας τῶν τεχνῶν, τὰς τῶν νόμων ἀναγραφάς I 7 *ὕμνους εἰς τὸν θεὸν καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὑποθήκας τοῦ βίου* I 40 *πλήθους — κατασκευῆς* I 196 *ἀναίδειαν — ἀμαθίαν* II 26 *τοῦ βίου τὸ τέλος — τὸ πέρας τοῦ λόγου* II 144 *καλῆς προαιρέσεως καὶ πράξεων μεγάλων* II 160 *ἅπασαι πράξεις καὶ διατριβαὶ καὶ λόγοι πάντες* II 171 *προδότας τῶν νόμων ἢ θάνατον φοβηθέντας* II 232 *εὐτέλειαν — κοινωνίαν* II 281 *δι' εὐνοίας — δι' ἐκπλήξεως* Vi 122 *ἱππεῖς δύο καὶ δέκα πεζούς* Vi 396.

Simplicissima chiasmi forma adhuc exsistente nunc gradatio fit tertio membro addito ita, ut parallelismus chiasmo opponatur. Tres formae efferuntur:

1. a × b, b ‖ c
2. a ‖ b, b × c
3. a × b, b × c, a ‖ c

ἀκριβῶς παραδιδόντας × *μάθοι ῥᾳδίως* ‖ *βεβαίως εἰδότες* I 15 *τὴν ἑκούσιον ἐλέγξαι ψευδολογίαν* ‖ *τῶν δὲ τὴν ἄγνοιαν ἐπανορθώσασθαι* × *διδάξαι δὲ πάντας* I 3 *νομίζειν δόγματα* × *τούτοις ἐμμένειν* ‖ *ὑπὲρ αὐτῶν θνήσκειν* I 42 *ἀποπληρῶσαι τὴν ἐπιζήτησιν* ‖ *παρασχεῖν ἐπισταμένους* × *μνημονεύοντας παραθέσθαι* I 161 *κρατῆσαι τῶν ἐνοικούντων* × *τὴν νῦν Ἰουδαίαν κατασχεῖν* ‖ *τὸν νεὼν κατασκευάσασθαι* I 228 *πορθοῦντες πόλεις* × *ἱερὰ κατασκάπτοντες* ‖ *θεοὺς κατασφάζοντες* II 129 *ψάμμον διοδοιπορῆσαι* × *νικῆσαι πολεμίους* × *λείαν σώζειν* II 157 *ἀπαραίτητοι πρὸς τὰς τιμωρίας* × *ἀσόφιστοι λόγων παρασκευαῖς* × *τοῖς ἔργοις*

ἀεὶ βεβαιούμενοι II 292 *Φαρισαίων ἡ πρώτη* ‖ *Σαδδουκαίων ἡ δευτέρα* × *τρίτη δ' Ἐσσηνῶν* Vi 10.

In altera chiasmi gradatione quattuor membra componuntur.

1. a ‖ b, c × d aut a × b, c ‖ d

I 315 *διεξῆλθον μὲν τὴν ἔρημον* ‖ *ἐκράτησαν δὲ τῆς χώρας ἔκτισαν δὲ καὶ πόλιν* × *καὶ νεὼν ᾠκοδομήσαντο.*

II 45 *ἐδωρήσατο* ‖ *ἐγένετο . . γνῶναι* × *ἐντυχεῖν*

II 153 *συνιδεῖν* × *πεῖσαι . . ἐμμεῖναι* ‖ *μεταβάλλειν*

Vi 303 *σπασάμενοι* × *ἀπειλήσαντες . . ἀραμένου* ‖ *ὁρμήσαντος*

2. a ‖ b × c ‖ d

II 283 *τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν* ‖ *καὶ τὴν τῶν ὄντων ἀνάδοσιν καὶ τὸ φιλεργὸν ἐν ταῖς τέχναις* ‖ *καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν ταῖς ἀνάγκαις*

II 50 *πολεμούντων* ‖ *κινδυνευόντων* × *ἐποίησαν* ‖ *ἀπήλλαξαν*

3. a × b ‖ c × d

II 119 *τὸ μὲν ὕψος ἑξήκοντα πηχῶν* × *εἴκοσι δὲ τὸ πλάτος*
κατάχρυσοι δὲ πᾶσαι × *καὶ μικροῦ δεῖν σφυρήλατοι.*

Singularis species chiasmi est ea, in qua duae notiones antea nominatae ordine mutato tractantur.

I 195/6 *καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος*
καλλίστην τε καὶ μεγίστην
πλήθους καὶ κατασκευῆς

I 271/2 *οἰκείων καὶ φίλων* × *φιλίας ἢ οἰκειότητος* I 305/6 *λεπροὺς καὶ ψωροὺς* × *ψωροὺς καὶ λεπροὺς* × *λεπροὺς καὶ φωροὺς* (308) II 26/7 *σαββὼ καὶ σάββατον* × *τὸ μὲν σάββατον — τὸ δὲ σαββώ* II 151 *ἀνόμως καὶ ἀτάκτως* × *τάξεως καὶ νόμου* II 172 *ἔθεσιν οὐ λόγοις* × *διὰ τῶν λόγων, τοῦ δ' ἐθίζειν* II 242 *ἀγενείους καὶ μειράκια* × *πρεσβυτέρους καὶ γενειῶντας* II 252 *ζωγράφοι, πλάσται* × *πλάττων, γράφων*

I 314 *ἔπηλυς ἢ τὸ γένος ἐγχώριος;*
διὰ τί τοίνυν Αἰγυπτίους ὄντας Ἰουδαίους καλεῖς;
εἰ δὲ ξένοι, διὰ τί πόθεν οὐ λέγεις;

II 270 *ἀνδρείας καὶ ὁμογνωμοσύνης,*
ταύτης μὲν — ἀνδρείας δέ.

Disputationis de chiasmo finem faciant duo exempla, ex quibus cognoscas, quanto amore et diligentia adhibeatur haec figura.

a b
I 142 *μάτην οἰομένοις ὑπὸ Σεμιράμεως τῆς Ἀσσυρίας*
c d
κτισθῆναι τὴν Βαβυλῶνα
d′ c′
καὶ τὰ θαυμάσια κατασκευασθῆναι ..
b′ a′
ὑπ' ἐκείνης .. ψευδῶς γεγραφόσι.

a b c d
I 262 *παρακαλῶν ἐκείνους αὐτοῖς συμμαχεῖν*
d′ c′ b′ a′
καὶ δώσειν αὐτοῖς τὴν Αὔαριν ὑπισχνούμενος.

Ut saepe antea ita chiasmo quoque confirmatur et coarguitur diversitas librorum c. Ap. et Vitae; si enim locos, quibus exempla inveniuntur, aspiciens de paucis ex Vita allatis miraris, audi quaeso verba Niesii [1]), qui dicit Josephum in duobus libris c. Ap. scribendis magis desudavisse et elaboravisse quam in omnibus viginti Antiquitatum una cum Vita. Diversitatis causa prima est lex illa, 'qua sua cuique operi et *εἴδει* forma, sua norma erat praescripta' (cf. Wolffium l. c. p. 3), etsi alicuius est momenti opinio Niesii diversitatem facile inde explicari, quod Josephus postea aliis magistris aliisque adiutoribus usus sibi non constiterit (praef. vol. VI p. IV).

Haec habui, quae dicerem de Flavii Josephi studiis rhetoricis pertinentibus ad libros c. Ap. et de vita scriptos. Ac si Antiquitatibus inquirendis praeter spem non vacabo, hanc dissertationem non nulli usui fore spero illi, qui scientia et peritia valeat ad iudicandum perfectione Josephi genus dicendi et ad redigendum in locum suum, quem obtineat in arte rhetorica progrediente.

1) Herm. XI (1876) p. 467.

Index.

Conspectus dissertationis.

Vita.

Natus sum Guilelmus Hornbostel Hannoverae die XVIII mensis Julii anno proximi saeculi LXXXVIII. Parentes in vivis esse gaudeo. Fidei addictus sum evangelicae. Postquam Hannoverae gymnasium Lyceum II, quod nunc Goethe-Gymnasium nominatur, per novem annos frequentavi, vere anni h. saec. VII maturitatis testimonio instructus, ut studiis philologicis operam navarem Berolinum transmigravi, unde post bis per sex menses Halas me contuli. Docuerunt me viri doctissimi: Bauch, de Blume, Consbruch, Diels, Ebbinghaus, Fries, Goldschmidt, Heldmann, Helm, O. Hirschfeld, Ihm, Kattenbusch, Kauffmann, Kern, Krueger, C. Loening, P. Menzer, Mewaldt, Muff, Nebert, Niese, Norden, Praechter, Robert, D. Schaefer, E. Schmidt, Siefert, Stammler, v. Stern, de Wilamowitz-Moellendorff, Wissowa, Wüst. Quibus omnibus iustam ac debitam habeo gratiam, praecipue O. Kernio, quo auctore et adiutore hanc commentationem perfeci.